

chionum et aliorum christianorum principum magistratibus et officialibus, ac eorum cui libet, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, saepius contingat ut receptores hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani, in singulis illius prioratibus pro tempore deputati, prioratus, baiulivatus et praeceptorias dicti hospitalis ac alia beneficia per fratres eiusdem hospitalis obtineri solita, tam per ipsos fratres quam ex concessione seu dispensatione apostolica per clericos saeculares in titulum aut commendam aut alias pro tempore obtenta, ob non solutionem passagiorum, spoliolum, responsionum, vacantium et mortuorum ac aliorum iurium, per eos communi thesauro praedicti hospitalis pro tempore debitorum, ad manus suas, iuxta formam stabilimentorum et laudabilium consuetudinum dicti hospitalis, ac privilegiorum et indulgentiarum apostolicorum eis desuper concessorum, recipere, et usque ad integram passagiorum, spoliolum, responsionum, vacantium et mortuorum ac aliorum iurium praedictorum satisfactionem, pro dicto hospitali seu communi thesauro, retinere, ac ad huiusmodi effectum, possessionem prioratum, baiulivatum, praeceptoriarum et aliorum beneficiorum praefatorum capere et apprehendere, eorumque fructus, redditus, proventus percipere, colligere et levare, seu prioratus, baiulivatus, praeceptorias et beneficia huiusmodi eorumque fructus, redditus et proventus aliis locare et arrendare habeant.

Receptores huius militiae, pro consecutione iurium communitatis aerarii, capere solent prioratum et aliorum beneficiorum possessionem

Hic Ideo Pont. mandat ut officiales omnes et principes eis favent et assistant;

requirimus, vobis videlicet, nobis et sanctae Romanae Ecclesiae subditis, in virtute sanctae obedientiae et sub indignationis nostrae poena, districte praecipientes et mandantes; vos vero, qui nobis subiecti non estis, in Domino hortantes, quatenus vos et vestrum singuli, quoties pro parte receptorum praefatorum seu alicuius eorum aut procuratorum suorum vel pro eis agentium desuper requisiti fueritis, per vos vel alium seu alios, brachium vestrum saeculare eisdem receptoribus seu procuratoribus vel agentibus, ad hoc ut prioratus, baiulivatus, praeceptorias et beneficia praedicta, iuxta stabilimenta et consuetudines ac privilegia et indulta huiusmodi, quoties illis locus fuerit, ad manus suas recipere, et usque ad integram passagiorum, spoliolum, responsionum, vacantium et mortuorum ac aliorum iurium praedictorum satisfactionem, pro hospitali seu thesauro praedicto retinere; ac ad huiusmodi effectum, possessionem prioratum, baiulivatum, praeceptoriarum, et aliorum beneficiorum huiusmodi capere et apprehendere, eorumque fructus, redditus et proventus percipere, colligere et levare; vel prioratus, baiulivatus, praeceptorias, beneficia ac eorum fructus, redditus et proventus huiusmodi plus offerentibus locare et arrendare; necnon census seu affictus annuos locationum et arrendationum huiusmodi exigere pro rata debiti possint, statim et incontinenti, omni dilatione seu exceptione remota, praestetis et exhibeatis, praestarique et exhiberi faciatis.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac quibusvis provisionibus seu commendis aut aliis dispositionibus per nos et Sedem Apostolicam de eisdem prioratibus, baiulivatus, praeceptorias et beneficiis, quibusvis personis dicti hospitalis, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordi-

Contrariis derogat;

nis vel conditionis existentibus, pro tempore factis; necnon omnibus illis, quae privilegiis et indultis praedictis concessum fuit non obstare, quae praesentibus pro specialiter et expresse repetitis haberi volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis credi iubet.

§ 4. Volumus autem quod praesentium transumptis etc.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die III octobris MDLXXXVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 3 octob. 1586, pontif. an. II.

LXVI.

Erectio collegii Montis Alti in civitate Bononiensi.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Cathedram militantis Ecclesiae, meritis licet insufficientibus, regentes in terris, ad ea libenter intendimus, ut in singulis locis ac civitatibus, praesertim insignibus, erigantur et instituantur collegia, in quibus clerici et scholares ac aliae personae scientiae margaritam acquirere possint, et litterarum exercitio huiusmodi longe melius reipublicae consulatur.

Collegium pro Germanica natione statuerat Gregorius XIII, Sixtus V pro populis Marchiae Anconitanae construit. praefinito numero, a communibus nominandorum unitisque nonnullis beneficiis ecclesiasticis;

§ 1. Cum itaque nos alias, postquam acceperamus quod felicis recordationis Gregorius PP. XIII, praedecessor noster, in civitate nostra, tunc sua, Bononiensi quasdam aedes, animo et intentione unum collegium scholarum nationis Germanicae in eis instituendi, nomine et impensis Camerae Apostolicae, pretio septem millium scutorum auri vel alterius verioris summae emi et acquiri curaverat, morteque praeventus, huius mentis suae conceptus executioni demandare nequiverat, in civitatibus et aedibus praedi-

Ex Regest. in Secret. Brevium.

ctis unum collegium de Monte Alto nuncupandum pro viginti scholaribus, quorum undecim per dilectos filios Montis Alti, unde originem duximus, et tres per Parculae ac alios tres Patrignoni, necnon reliquos alios tres per Montis Novi oppidorum provinciae nostrae Marchiae universitates et homines ex eisdem suis oppidis, si tot ibidem idoneos et aptos reperirent, alioquin ex aliis ipsius provinciae indigenis, arbitrio suo eligi et nominari, sicque electi et nominati in ipso collegio Montis Alti recipi, ac ibidem sub unius rectoris cura et gubernio aliisque confoveri deberent, erigi et institui; ipsique collegio sine cura ecclesiam, abbatiam nuncupatam, seu S. Benedicti et alterius Ordinis conventu carens monasterium Sancti Michaelis de Castro Britorum, Bononiensis diocesis, quam seu quod bonae memoriae Alexander episcopus Viglevanensis in titulum vel commendam S. Mariae de Angelis nuncupatae, prope et extra muros Bononienses, Camaldulensis Ordinis, quemque Achilles Torphaninus clericus etiam in commendam ad eius vitam ex concessione seu dispensatione apostolica, dum viverent obtinebant, ecclesiam videlicet per dicti Alexandri episcopi de february, seu monasterium ac prioratum huiusmodi, commendis praedictis per eorundem Alexandri episcopi et Achillis de iunii mensibus proxime praesentis extra Romanam Curiam defunctorum obitus, cessantibus adhuc iis, quibus ante commendas huiusmodi vacabant modis, vel alias tunc vacantibus, uniri, annecti et incorporari motu proprio concesserimus.

§ 2. Nos, qui dudum inter alia volumus quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annum valorem etiam beneficii cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non vale-

Dictum collegium transfert ad eadem ecclesiamque Sancti Antonii Ordinis S. Augustini prioratum. que ipsi vult;

ret, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, erectionem, institutionem, unionem, connexionem et incorporationem, concessionem huiusmodi ex quibusvis causis et simili motu ac ex certa scientia et de apostolicæ potestatis plenitudine, cum quibusvis clausulis derogatoriis factam, etiamsi illa effectum sortita fuerit, apostolica auctoritate, tenore præsentium, ex certa nostra scientia revocantes, cassantes et annullantes ac penitus et omnino dissolventes, ac pro nulla et infecta ac viribus vacua haberi decernentes, motu simili et ex certa nostra scientia ac de apostolicæ potestatis plenitudine, prioratum S. Antonii Bononiensis, Ordinis Sancti Augustini, quem dilectus filius Antonius de Lanerinis, ipsius prioratus prior, utriusque iuris doctor, obtinet, ac in eo nomen, titulum et denominationem prioratus, Ordinemque ipsum S. Augustini ac omnem essentiam regularem perpetuo, de ipsius Antonii consensu, auctoritate et tenore præmissis, supprimimus et extinguimus, ac in palatio et aedificiis suppressi prioratus huiusmodi prædictum collegium Montis Alti pro totidem scholaribus, iuxta ordines et statuta desuper faciendæ et statuendæ qualificatis, per universitates et homines huiusmodi modo præmisso eligendis et nominandis ut, in ipso collegio Montis Alti recipiendis ibidemque sub unius rectoris cura et gubernio ad quinquennium vel aliud tempus desuper statuendum, et non ultra, a lendis atque confovendis, necnon in Universitate Studii generalis dictæ civitatis theologiæ ac utriusque iuris artiumque studiis ac aliis scientiis et disciplinis pro cuiusque capacitate operam navaturis, ibidem perpetuo erigimus et instituimus; ipsique collegio Montis Alti ecclesiam eiusdem suppressi prioratus necnon aedes prædictas, cum earum situ, ambitu, cir-

cuitu, structaris, aedificiis et pertinentiis universis, etiam perpetuo concedimus et assignamus, applicamus et appropriamus.

§ 3. Insuper eidem collegio Montis Alti, pro illius dote ac rectoris et scholarium prædictorum sustentatione, onerumque illis pro tempore incumbentium, ecclesiam seu monasterium S. Michaelis et prioratum S. Mariæ de Angelis huiusmodi, quibus cura non imminet animarum, ac quorum et illis forsannexis insimul fructus, redditus et proventus nongentorum ducatorum auri de Camera, secundum communem estimationem valoris annui, ut etiam accepimus, non excedunt, quibusvis modis, et ex quorumcumque personis, seu per liberas resignationes quorumvis de illis seu regimine et administratione dicti monasterii, in dicta Curia vel extra eam, etiam coram notario publico et testibus sponte factas, vacant, etiamsi tanto tempore vacaverint quod eorum collatio, iuxta Lateranensis statuta concilii, ad Sedem prædictam legitime devoluta, ac ecclesia et prioratus S. Mariæ huiusmodi dispositioni apostolicæ specialiter reservati existant, ac prædicti monasterii provisio ex quavis causa ad Sedem eandem specialiter vel generaliter pertineat, et super eis inter aliquos lis, cuius statum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, dummodo tempore datæ præsentium non sit in ecclesia et prioratu huiusmodi alicui specialiter ius quaesitum, ex dicto monasterio de abbate provisum, aut illud alteri commendatum canonice non existat, et de dicto monasterio consistorialiter disponi consueverit seu debeat, cum annexis huiusmodi ac omnibus iuribus et pertinentiis suis perpetuo unimus, annectimus et incorporamus, ita quod liceat ipsius collegii Montis Alti rectori pro tempore existenti illorum omnium corporalem pos-

Alia quoque
unit beneficia
hic expressa;

sessionem, per se vel alium seu alios, nomine dicti collegii Montis Alti, propria auctoritate, etiam absque alicuius mandato vel decreto ac spoli et attentatorum vitio, libere apprehendere et perpetuo retinere, eaque regere et administrare, ac fructus, iura, obventiones et emolumenta eorumdem in communes dicti collegii Montis Alti usus, utilitatem et necessitates convertere, necnon Sancti Michaelis seu monasterii aut prioratus huiusmodi ecclesiis, presbyteros idoneos ad nutum pro tempore existentis rectoris dicti collegii Montis Alti vel alias iuxta statuta desuper edenda ponendos et amovendos, et ab ordinario loci approbandos, in divinis deserviri facere, dioecesani loci vel cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita, ac in monasterio et prioratu prædictis Ordinis huiusmodi omnemque illorum statum, essentiam et dependentiam regulares pariter perpetuo supprimimus et extinguimus.

§ 4. Præterea collegium Montis Alti huiusmodi illiusque pro tempore existentes rectorem, scholares, oeconomos, officiales, ministros, necnon eiusdem collegii Montis Alti bona mobilia et immobilia, præsentia et futura, cuiuscumque qualitatis et quantitatis existentia, et ubilibet consistentia, ab omni iurisdictione, dominio, superioritate et potestate pro tempore existentis nostri et Sedis Apostolicæ in dicta civitate Bononiensi legati de latere, et archiepiscopi Bononiensis, necnon gubernatoris, auditoris Turrone, antianorum, vexilliferi et potestatis dictæ civitatis Bononiensis, ac rectoris Universitatis Studii generalis eiusdem, aliorumque legatorum, archiepiscoporum, episcoporum, locorum ordinariorum, gubernatorum et potestatum, eorumque vicelegatorum, locatenentium, officialium, iudicum et quarumcumque aliarum personarum ubilibet constitutarum, ac quavis auctoritate et dignitate,

Ipsam a quacumque iurisdictione, onere, datio etc. exemptum declarat, et sub Sedis Apostolicæ protectione recipit;

tam ecclesiastica quam mundana, etiam cardinalatus honore fulgentium; necnon collegium ipsum Montis Alti in propriis eius bonis et rebus, ac illius ratione rectorum, scholares, oeconomos, officiales ac ministros aliasque personas in eo degentes et cum eis contrahentes a solutione et exactione quorumcumque pedagiorum, dationum, vectigalium, angariarum, bollettinorum, decimarum et quorumcumque aliorum onerum ordinariorum et extraordinariorum tam in Bononiensi quam aliis civitatibus et dioecesibus, necnon universo Statu Ecclesiastico et alias ubilibet, quavis occasione vel causa, etiam de necessitate exprimenda, hactenus quomodolibet impositorum et imponendorum, etiam ratione carnum, vini, granorum, lini, lanæ, serici, librorum, cartarum et quarumcumque aliarum rerum ad humanum usum necessariorum extoto Statu Ecclesiastico et quibusvis aliis locis extra dictum Statum consistentibus, ad dictum collegium Montis Alti, tam per terram quam per mare et aquam dulcem et alias quomodolibet conducendorum, ac pro ipso collegio Montis Alti in quantumvis magna quantitate emendorum; necnon a contributione quorumcumque aliorum, etiam iuxta decreta concilii Tridentini ubilibet institutorum et instituendorum collegiorum, etiam seminariorum puerorum ecclesiasticorum et alias quomodolibet nuncupatorum vel qualificatorum, similiter perpetuo eximimus et liberamus, ac sub beati Petri et dictæ Sedis atque nostra protectione suscipimus, nobisque et eidem Sedi immediate subiiciamus.

§ 5. Ipsi quoque collegio Montis Alti rectori, scholaribus, oeconomis, officialibus, ministris et personis, ut omnibus et singulis privilegiis, exemptionibus, libertatibus, facultatibus, indultis, ceterisque gratis, quibus Universitas Studii gene-

Eidem aliorum collegiorum Universitatis Bononiensis privilegia concedit;

ralis Bononiensis huiusmodi, necnon alia collegia in dicta civitate instituta, illorumque rectores, scholares, oeconomi, officiales et ministri ac personae, de iure vel consuetudine aut ex privilegio vel alias quomodolibet, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed aequè principaliter et pariformiter, in omnibus et per omnia uti, potiri et gaudere valeant, itidem perpetuo de speciali gratia indulgemus, illaque eis communicamus.

In huiusmodi privilegiis quomodolibet molestari illud vetat;

§ 6. Districtius inhibentes legatis, archiepiscopis, episcopis et aliis locorum ordinariis, necnon gubernatoribus, auditoribus, antianis, vexillifero, potestatibus, legatis, locatenentibus, vicariis, officialibus, iudicibus et aliis praedictis, ac etiam S. R. E. camerario, dictaeque Camerae praesidenti, clericis, thesaurariis et commissariis, necnon pedagogorum, dationum, vectigalium, gabellarum, angariarum, decimarum et aliorum onerum praedictorum appaltatoribus, dohaneriis et exactoribus pro tempore deputatis, ne, quarumvis litterarum eis sub quibuscumque tenoribus et formis concessarum praetextu, collegium Montis Alti, illiusque rectorem, scholares, oeconomos, officiales et ministros huiusmodi seu eorum aliquem super praemissis quovis modo molestare, perturbare vel inquietare audeant seu praesumant.

Cardinalem de Monte Alto deputat in protectorem.

§ 7. Ut autem ipsius collegii Montis Alti regimini, gubernio et conservationi opportune consulatur, dilectum filium nostrum Alexandrum S. Hieronymi Illiricorum diaconum cardinalem de Monte Alto nuncupatum, ex sorore germana secundum carnem pronepotem eoque cedente vel decedente, et in alios eventus, alium ex S. R. E. cardinalibus, quem rector et scholares praedicti seu eo-

rum maior et sanior pars pro tempore duxerint eligendum, eiusdem collegii Montis Alti, illiusque personarum, rerum, bonorum et iurium ac privilegiorum protectorem et defensorem ac conservatorem, cuius consilio et ope omnia supradicta et quaecumque alia in his et circa ea quomodolibet necessaria agantur, statuuntur et ordinentur, constituimus et deputamus.

§ 8. Necnon Alexandro cardinali et pro tempore existenti protectori dicti collegii Montis Alti rectores, oeconomos, officiales, advocatos, procuratores ceterosque ministros ipsius collegii Montis Alti deputandi et amovendi, ac loco amovendorum alios sufficiens, ac quaecumque statuta, ordinationes et decreta, tam circa eiusdem collegii Montis Alti illiusque rerum et honorum spiritualium et temporalium curam, directionem, regimen et administrationem, quam scholarium praedictorum receptionem et admissionem; eorumque aetatem, qualitates, victum, amictum, instructionem et disciplinam, studiique cursum, ac tempus per quod in dicto collegio Montis Alti ali et confoveri debeant, ac alias in praemissis et circa ea quomodolibet necessaria et opportuna, licita tamen et honesta ac sacris canonibus et decretis dicti concilii non contraria, faciendi et edendi; ac illa, quoties pro eorum et temporum qualitate seu alias expediens videbitur, immutandi, corrigendi, moderandi, reformandi, interpretandi ac etiam alia ex integro condendi, quae, postquam edita, immutata, correctata, moderata, reformata et condita fuerint, eo ipso dicta auctoritate apostolica confirmata et approbata sint et esse censeantur, ac ab omnibus ad quos pro tempore spectabit, etiam sub poenis in contravenientes statuendis, observari debeant, plenam liberamque facultatem concedimus.

Facultas protectori conceditur.

Praesentium litterarum firmitas

§ 9. Decernentes omnia et singula praemissa ac praesentes nullo umquam tempore, sive pro eo quod causae, propter quas haec omnia facta sunt, coram locorum ordinariis, etiam tamquam dictae Sedis delegatis, vel alibi examinatae, verificatae et approbatae, ac quicumque interesse habentes ad id vocati non fuerint, nec eisdem praemissis consenserint, sive aliis ex quibuscumque causis, de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quocumque alio defectu notari, impugnari, retractari seu etiam revocari, suspendi, restringi, limitari aut in ius vel in controversiam vocari, seu ad terminos iuris reduci, vel adversus illa quodcumque iuris, facti vel gratiae remedium impetrari posse; nec quemquam ad easdem praesentes in Camera praedicta, iuxta constitutionem pie memoriae Pii Papae IV, etiam praedecessoris nostri, desuper editam, aut alias quodcumque praesentandum, insinuandum et registrari faciendum teneri, neque propterea illas irritas esse, sed omnino valere, ac si constitutio praedicta et alia contraria minime emanassent.

Et observantia perpetua.

§ 10. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac dictae S. R. Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 11. Non obstantibus priore voluntate nostra praedicta aut aliis praemissis; necnon Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, ac nostra de non tollendo iure quaesito, aliisque apostolicis, necnon in universalibus,

provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus; ac monasterii, Ordinum, Camerae et prioratus suppressi praedictorum monasteriorum vel aliorum regularium locorum, a quibus vacans et suppressus prioratus huiusmodi forsitan dependent, civitatumque, provinciarum et locorum quorumcumque, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indulgentiis et litteris apostolicis Ordini et prioratui praedictis illorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, quomodocumque concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales ibidem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de prioratibus huiusmodi speciales vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem, et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quas quidem litteras et processus habitos per easdem et inde sequuta quaecumque ad ecclesiam seu monasterium et prioratum huiusmodi volumus non extendi, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem prioratum seu beneficiorum aliorum praedictorum generari; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae, praesentibus

LXVII.

Erectio officii commissariatus Rev. Camerae Apostolicae in officium perpetuum vacabile, cum iurisdictionis, emolumentorumque et indulgentiarum concessione ¹.

**Sixtus episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Ad excelsum universalis Ecclesiae culmen, nullis nostris meritis, sed sola Dei benignitate sublevati, in eam curam cogitationemque ex pastoralis officii nostri debito propensius incumbere nos convenit, ut Camera Apostolica a rerum suarum iacturis sarta tectaque praeservetur, et quae pro felici illius iurium tuitione, negociorumque prosecutione, ac officiorum ad id institutorum decore et stabilimento sunt maxime profutura, nostris auspiciis ordinentur, ipsaque officia egregiorum virorum prudentiae et industriae commissa perpetuis votivis iugiter proficiant incrementis.

§ 1. Cum itaque pro tempore existenti dictae Camerae commissario generali graviorum ipsius Camerae negociorum cura incumbat, et ex frequenti illius mutatione eadem Camera in rebus et iuribus ad eam spectantibus plurimum damni et incommodi patiatur, expediensque sit ut, pro negociorum, rerum et iurium eorundem votiva directione, prosecutione et defensione, officium commissariatus huiusmodi, quod dilectus filius Ioannes Bernardinus Piscina, ad id a nobis ad beneplacitum nostrum deputatus, ab initio

¹ Hodie hoc officium non est perpetuum, sed ad nutum Pontificis commissarius deputatur. Et de eius munere et auctoritate vide in Pii IV const. LXVIII, *Romanus*, tom. VII, pag. 203; et Pii V const. CVII, *Cum de litteris*, ibid., pag. 697; et in alia const. LXXXI, *Attendentes*, ibidem, pag. 646. Et in specie quod, in causis cambiorum illicitorum in Urbe contractorum, ad eius instantiam procedatur, vide in Pii IV const. I, *Cum sicut*, ibid., pag. 1.

Promulsum.

Commissariat-
us officium,
quod Bernardi-
nus Piscina, ab
initio Summo
Pontifice ad e-
ius beneplaci-
tum deputatus,
obtinebat, vac-
avit, quia ipse ci-
vitalis Nursiae et
totius Montanem
praefectus ab
eodem Pontifice
deputatus fuit.

non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumcumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

§ 12. Volumus autem quod, propter unionem, annexionem et incorporationem praedictas, ecclesia debitis non fraudetur obsequiis, et monasterium huiusmodi in spiritualibus non laedatur, et in temporalibus detrimentum non sustineat, sed eorum congrue supportentur onera consueta. Et insuper ex nunc irritum decernimus et inane si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 13. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae revocationis, cassationis, annullationis, dissolutionis, suppletionis, extinctionis, erectionis, institutionis, concessionis, assignationis, applicationis, appropriationis, extinctionis, exemptionis, liberationis, susceptionis, subiectionis, indulti, communicationis, inhibitionis, concessionis, deputationis, derogationis, voluntatis et decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, nonis octobris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 7 oct. 1586, pontif. an. II.

Ecclesiae et
prioratus onera
supportanda per
collegium.

Claustrales poe-
nales.

nostri pontificatus usque huc obtinuit seu exercuit, aliquo certo et firmo statu constituatur, illudque pro tempore obtinens non amovibilis, ut hactenus, sed donec officium ipsum per eius cessum vel decessum, aut alias vacet, perpetuus existat, ac speciali honoris et dignitatis praerogativa fruatur. Nos, qui nuper dictum Io. Bernardinum in civitatis nostrae Nursiae pro nobis et sancta Romana Ecclesia gubernatorem in temporalibus constituimus, praemissorum consideratione et ex certis aliis causis inducti, eiusdem Camerae indemnitati et utilitati, ac officii commissariatus huiusmodi stabilimento et incremento, prout sollicitudinis nostrae partes requirunt, consulere, et quae ad illud pertinent, quibusve facultatibus et gratiarum muneribus potiri debeat plenius explicare volentes, necnon beneplacitum nostrum praefatum harum serie revocantes, illudque cessare et expirare decernentes:

§ 2. Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine, officium commissariatus huiusmodi in officium perpetuum, ad instar clericatum dictae Camerae et aliorum officiorum Romanae Curiae vacabile, pro uno clerico vitae ac morum probitate praedito, et utriusque vel alterius iurium doctore, non coniugato, futuro eiusdem Camerae commissario generali, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus.

§ 3. Ac ipsi commissario generali pro tempore existenti omnes ad eius officium huiusmodi pertinentes, et illi per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos dictamque Sedem ceteris omnibus et singulis aliis commissariis concessas facultates, iurisdictiones et praerogativas.

Bull. Rom. Vol. VIII.

98

§ 4. Ac etiam eas facultates, praecipuaque curam et administrationem archivii scripturarum dictae Camerae, ita ut, sine expressa eiusdem commissarii licentia, aliquae scripturae ad Camerae praefatam spectantes ex ipso archivio extrahantur, ac earum exempla extra eandem Camerae aliisque illius camerilibus dari et consignari non possint; ipsiusque archivii archivista et ministri, nunc et pro tempore existentes, illi de dicto archivio ac omnibus eius scripturis rationem reddere, et eius ordinationes ac mandata, necnon statuta et decreta, quae per eum pro bono gubernio et regimine dicti archivii pro tempore fieri contigerit, observare omnino teneantur.

§ 5. Necnon plenam et liberam facultatem omnes et singulas alias scripturas ad Camerae praefatam spectantes et extra archivium huiusmodi, in quocumque loco vel penes quoscumque existentes, recuperandi; ac contra quoscumque easdem scripturas indebite detinentes, ac scientes et non revelantes eos a quibus detinentur, pro illarum recuperatione, tam in Urbe quam in omnibus terris et locis Sedi Apostolicae mediate vel immediate subiectis, civitate nostra Bononiensi etiam comprehensa, summarie, manu regia et via executiva, telaque iudiciaria ommissa, etiam per censuras et poenas ecclesiasticas, ac etiam iuxta constitutiones felicis recordationis Iulii secundi et Iulii tertii ac quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum contra dictas scripturas indebite detinentes et occultantes, aut scientes et non revelantes, non tamen privative quoad alios quibus per dictas constitutiones fuerit huiusmodi facultas tributa, procedendi. Propterea super praemissis illas facultates, quas pia memoriae Pius Papa V, etiam praedecessor noster, olim pro recuperatione scripturarum Camerae et Sedis praefatae

Archivii scri-
pturarum Came-
rae Apostolicae
curam eidem
auectit;

Detinentes
scripturas Ca-
merae ubique,
et scientes et
non revelantes
coercendi iuris-
dictionem non-
cedit;

fatarum bonae memoriae Carolo de Grassis episcopo Montis Flascensis, et quondam Honuphrio Camaiano, dictae Camerae praesidenti, dum in humanis agerent, per cedula[m] motus proprii sub datum videlicet xiv Kalend. septembris, pontificatus sui anno tertio, concesserat.

Praelatosque et clericos, in-gerentes se in beneficiis, ante expeditionem litterarum apostolicarum, concedendi iuxta const. Iulii II et Iulii III;

§ 6. Ac etiam facultatem contra praelatos et clericos possessionem ecclesiarum, monasteriorum et aliorum beneficiorum quorumcumque, cum cura et sine cura, saecularium et quorumvis Ordinum regularium, absque litterarum apostolicarum super provisionibus, commendis, concessionibus et aliis dispositionibus sibi de illis dicta apostolica auctoritate factis, expeditione, praeterquam vigore brevis de eorundem possessione nomine dictae Camerae capienda, apprehendentes, et in illis se quomodolibet immiscentes, similiter summarie, etiam via executiva, ac per censuras et poenas ecclesiasticas in Iulii II et Iulii III, praedecessorum, et aliorum Romanorum Pontificum, similiter praedecessorum nostrorum, constitutionibus desuper editis contentas, et alias iuxta huiusmodi constitutionum tenorem, sine tamen praeiudicio facultatum eiusdem Camerae generali thesaurario super fructibus male perceptis concessarum et competentium, etiam procedendi, auctoritate et tenore praefatis, concedimus.

Portionem consistiam panis et non salaria, regalia et omnia emolumenta largitur;

§ 7. Necnon eidem commissariatus officio ut praefertur erecto, pro eius dote et illud pro tempore obtinentis sustentatione, portionem panis, vini, esculentorum et aliarum rerum per ipsius Camerae commissarium generalem pro tempore existentem dictam ex Palatio Apostolico percipi et ei praestari solitam, cum ea integritate, quam ipse illam percipiebat et percipere poterat, necnon omnia et singula iura, regalia, salaria, redditus, proventus, exemptiones, immunitates et emolumenta quaecumque, ordinaria et

extraordinaria, quomodolibet nuncupata, quae dictus commissarius pro tempore existens, quocumque titulo vel causa, ac undecumque et quomodocumque habere, consequi, lucrari, frui, potiri et percipere consuevit, seu etiam potuit et debuit, cuiuscumque qualitatis, quantitatis et annui valoris sint vel fuerint, eisdem auctoritate et tenore, etiam perpetuo, applicamus et appropriamus.

§ 8. Ipsumque commissarium pro tempore existentem in nostrum et Romani Pontificis pro tempore existentis verum, indubitatum et non fictum familiarem et continuum commensalem domesticum ac utriusque Signaturae nostrae referendarium, auctoritate et tenore similibus, creamus et constituimus ac deputamus, aliorumque nostrorum et pro tempore existentis Romani Pontificis familiarium, continuorum commensalium ac praelatorum domesticorum et utriusque Signaturae praefatae referendariorum numero et consortio favorabiliter aggregamus, ac pro vero, indubitato et non ficto nostro et pro tempore existentis Romani Pontificis familiari, continuo commensali et praelato domestico, ac utriusque Signaturae huiusmodi referendario haberi et reputari volumus et mandamus; sibi que ut in quibuscumque impetrationibus, concessionibus et litteris, tam gratiam quam iustitiam concernentibus, se nostrum et pro tempore existentis Romani Pontificis familiarem, continuum commensalem et praelatum domesticum ac utriusque Signaturae huiusmodi referendarium nominare et inscribere, ac ab aliis nominari et inscribi facere, habitumque et insignia referendariorum utriusque Signaturae huiusmodi gestare et deferre, ac in utraque Signatura praedicta continuo intervenire et assistere, necnon omnibus et quibuscumque ac prorsus similibus privilegiis, praeminentiis, indulgiis, immunitatibus,

Referendarium utriusque Signaturae ipsum commissarium creat, et referendariorum et familiariorum atque clericorum atque camerarium privilegia commissario tribuit;

libertatibus, exemptionibus, facultatibus, honoribus, antelationibus, praerogativis, favoribus, concessionibus et gratis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus ceteri familiares, continui commensales ac praelati et referendarii praefati, necnon dictae Camerae clerici, praesidentes et alii camerales, de iure, statuto, consuetudine vel aliquo speciali privilegio seu alias quomodolibet, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, tam in iudicio quam extra, ubique locorum, absque ulla prorsus differentia, non ad illorum instar, sed pariformiter et aequae principaliter, in omnibus et per omnia, ac si illa officio commissariatus huiusmodi illudque pro tempore obtinenti specialiter et expresse per praesentes concessa fuissent, uti, potiri et gaudere.

Indultumque circa pensiones;

§ 9. Necnon ut quicumque loci ordinarius, seu utriusque vel alterius Signaturae huiusmodi referendarius, aut metropolitanae vel alterius cathedralis ecclesiae canonicus, seu persona in dignitate ecclesiastica constituta ad id per ipsum commissarium pro tempore existentem eligendus seu eligenda, quaecumque pensiones annuas super quarumvis mensarum episcopaliu[m] vel archiepiscopaliu[m] seu aliarum ecclesiarum, necnon monasteriorum, prioratuum, dignitatum aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura et sine cura, saecularium et quorumvis Ordinum regularium, fructibus, redditibus, proventus, iuribus, obventionibus, emolumentis ac etiam distributionibus quotidianis, seu illarum loco fructus, redditus et proventus, iura, obventiones, emolumenta et distributiones huiusmodi, eidem commissario pro tempore existenti apostolica auctoritate reservatas et reservata, usque ad summam quingentorum ducatorum auri de Camera, in dicta Curia vel extra eam, etiam in mortis articulo, de

ipsius commissarii pro tempore existentis expresso consensu, cassare et extinguere; ac, postquam cassatae seu cassatae fuerint, alias similes pensiones annuas super eisdem fructibus, redditibus, proventus, iuribus, obventionibus, emolumentis et distributionibus, seu fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta huiusmodi, usque ad summam praefatam, uni vel pluribus personis ad id per eum nominandis, et quaecumque, quocumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica obtinentibus, eisdem modo et forma, ac cum clausulis, decretis et ordinationibus quibus ipsi commissario pro tempore existenti reservatae seu reservatae fuerint, etiam absque consensu solvere habentium pensiones seu obtinentium ecclesias, monasteria, prioratus, dignitates et alia beneficia huiusmodi, dicta auctoritate reservare, constituere, concedere et assignare, ac etiam transferre libere et licite valeat; reservationesque et translationes pensionum seu fructuum, reddituum, proventus, iurium, obventionum et emolumentorum huiusmodi, vigore praesentium faciendae, valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant in omnibus et per omnia, perinde ac si per nos seu pro tempore existentem Romanum Pontificem, de consensu solvere habentium pensiones, seu obtinentium ecclesias, monasteria, prioratus, praeposituras, dignitates et alia beneficia huiusmodi factae fuissent, auctoritate et tenore praefatis, concedimus et indulgemus.

§ 10. Insuper statuimus et ordinamus quod officium commissariatus huiusmodi pro tempore obtinens, in Camera praefata aliisque actibus camerilibus et carcerum visitationibus, habitum per clericos, praesidentem et alios praelatos camerales deferri solitum, gestare, et in Camera praefata immediate post ipsum praesidentem: ac in carcerum visitationibus,

Habitum et iocum in Camera et actibus camerilibus visitationibusque carcerum et cappella et consistoria et alia a la publica assignat;

post clericum carcerum praesidem; in cappella autem pontificia et consistoriis publicis, necnon processionibus, equitationibus aliisque actibus, tam publicis quam privatis, in loco Palatii Apostolici auditoribus ac dictae Camerae clericis assignato, immediate post illos, sedere et incedere debeat.

Resignandi facultatem concessit.

§ 11. Dictumque officium commissariatus in favorem cuiuscumque personae, ut praefertur qualificatae, quandocumque sibi placuerit, resignare, nec resignationis huiusmodi receptio vel admissio per Romanum Pontificem ex quavis causa denegari vel differri, neque pro signatura concessionis eiusdem, per huiusmodi resignationem vacantis, quicquam ultra summam centum florenorum auri de Camera ab eo, cui de illo sic vacante providebitur, exigi possit; quodque litterae apostolicae super supplicatione concessionis dicti officii commissariatus faciendae, etiam si in ea de officio referendariatus huiusmodi nulla esset facta mentio, nihilominus expediantur tam in Cancellaria praefata, quam per Camera secretam, cum expressione concessionis dicti officii referendariatus; neque possit aut debeat per nostrum et pro tempore existentis Romani Pontificis datarium seu quemcumque alium, pro signatura huiusmodi supplicationis, licet vim concessionis duorum officiorum, commissariatus videlicet et referendariatus huiusmodi, habeat, aliquid ultra id, quod superius est expressum, omnino exigi, sed sicut per concessionem commissariatus venit pariter concessio referendariatus officiorum huiusmodi, sic per unicam solutionem signaturae superscriptae sit integre satisfactum, quasi de unica concessionem.

Expeditiones pro commissariatus gratis habet.

§ 12. Ulterius, quod omnes et singulae litterae apostolicae sub plumbo ac etiam in forma brevis, tam super praesentibus quam aliis quibuscumque gratiis, indultis,

facultatibus et concessionibus, tam gratiam quam iustitiam concernentibus, per praefatum commissarium pro tempore existentem a nobis et successoribus nostris ac Sede praefata pro tempore impetratis, seu etiam motu simili concessis, in omnibus et singulis Cancellariae, Camerae et Curiae praefatarum officiiis, necnon Plumbo et Registro, ac ubilibet gratis, etiam absque annatarum communium, iocalium et aliorum quorumcumque iurium et taxarum solutione, ad instar clericorum eiusdem Camerae, expediri, et rescribendarius ad taxandas litteras apostolicas, cum subscriptione gratis pro persona commissarii generalis Camerae Apostolicae, subscribere, et tam ipse quam alii scriptores¹, et sollicitatores litterarum apostolicarum, necnon cubicularii, scutiferi et quicumque alii dictae Curiae officiales expeditioni litterarum huiusmodi pro tempore praesidentes et ministri, etiam in annatis communibus, iocalibus et aliis iuribus Camerae huiusmodi participantes, easdem litteras personam dicti commissarii concernentes, sub excommunicationis latae sententiae, ac privationis et suspensionis suorum officiorum, necnon perceptionis emolumentorum eorumdem poenis, per eos ad quos pertinuerit, et qui eas gratis subscribere vel concedere noluerint, eo ipso incurrendis, absque alio nostro aut successorum nostrorum et Sedis praefatae ulteriori mandato, omnino gratis et absque aliqua annatarum, iocalium vel aliorum iurium praedictorum solutione et exactione, in omnibus et per omnia, usque ad plumbum et alia necessaria inclusive, omni contradictione cessante, expediri, ac subscribi et expediri facere et permittere debeant et teneantur.

§ 13. Ut autem officium commissariatus huiusmodi viro idoneo, qui rebus ad illud pertinentibus iugiter incumbat, cuiusque virtus et industria nobis praecipue

Ioffredo Lomellino, U. S. referendario, officii commissariatus, cum iurisdictionibus

¹ Abbreviatores, Cherub. (R. T.).

et emolumentis praedictis ad eius vitam concessit.

sit cognita, quanto citius concedatur, de dilecti filii magistri Ioffredi Lomellini, clerici lanuensis, U. S. D., et in utraque Signatura nostra referendarii, ac praelati nostri domestici, summa fide, integritate, probitate et doctrina plurimum in Domino confidentes, ipsumque Ioffredum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censes, necnon erectionis et institutionis commissariatus generalis ac quorumcumque aliorum officiorum praedictorum, necnon privilegiorum, indulgitorum, facultatum, exemptionum, immunitatum et aliarum gratiarum, illis ac eorum singulis concessorum et inde secutorum quorumcumque tenores, iuriumque, regalium, salariorum, taxarum, emolumentorum, portionum panis et vini, esculentorum et aliarum rerum per pro tempore existentes commissarios generales dictae Camerae percipi solitorum et eis debitorum qualitates, quantitates, denominationes et veros etiam annuos valores praesentibus pro expressis habentes, motu simili, eidem Ioffredo officium commissariatus huiusmodi a primaeva eius erectione sic vacans, per eum quoad vixerit, ad instar aliorum officiorum Sedis et Curiae praedictarum tenendum, regendum et gubernandum, cum portione panis et vini, esculentorum et aliarum rerum ex dicto Palatio, ut praemittitur, percipi solita, ac aliis illi annexis, necnon omnibus et singulis iuribus, iocalibus, regalibus, sportulis, taxis, proventibus, obventionibus, honoribus, emolumentis, privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, praerogativis, antelationibus, praerogativis, iurisdictionibus, favoribus, gratiis, indultis et fa-

cultatibus superscriptis, et quibuscumque aliis commissariis generalibus dictae Camerae Apostolicae hucusque concessis et assignatis, auctoritate et tenore praedictis, concedimus et assignamus; ipsumque Ioffredum ad officium commissariatus huiusmodi eiusque liberum exercitium ac omnia et singula supradicta ex nunc recipimus et admittimus; ac per eos, ad quos spectat et pro tempore spectabit, recipi et admitti, receptumque et admissum, in eis, quoad vixerit, manuteneri, sibi que de eisdem integre responderi debere volumus et mandamus.

Clausula praeservanda.

§ 14. Decernentes praesentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quovis defectu, etiam ex eo quod interesse forsitan habentes ad id vocati non fuerint, vel ex quavis alia causa, quantumvis legitima, urgente et iuridica, etiam necessario exprimenda, notari, impugnari, invalidari, ad terminos iuris reduci, in ius vel controversiam revocari, aut adversus illas quodcumque iuris, facti vel gratiae remedium impetrari posse, minusque sub similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus comprehendere, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum, in quo antea quomodolibet erant, statum restitutas, repositas et plenarie, etiam sub quacumque data, per Ioffredum eiusque haereditas ac successores praedictos eligenda, reintegratas, ac de novo concessas, validasque et efficaces fore et esse, vimque validi et efficacis contractus, inter nos et ipsam Camera ex una, et Ioffredum eiusque haereditas et successores praedictos ex altera partibus, rite et recte initi et stipulati, ac etiam utrimque iurati habere et perpetuo obtinere; dictamque Camera ad Ioffredum eiusque haereditas et successores

praedictos in iuribus huiusmodi tuendos, et ab omni incommodo, damno, laesione, lite, causa et controversia immunes, indemnes et exemptos conservandos teneri ac obligatam esse et fore.

Decretum irritans.

§ 15. Sicque et non aliter per quoscunque iudices ordinarios vel delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; necnon irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum et defensorum deputatio et facultates.

§ 16. Quocirca venerabilibus fratribus Amerino et Materanensi episcopis, ac dilecto filio causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori, motu simili, per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Ioffredi eiusque successorum praedictorum vel aliorum eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praedictis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat et pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, ac Ioffredum eiusque haeredes et successores praedictos illis pacifice frui et gaudere, non permittentes ipsos vel eorum quempiam per quoscunque desuper quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, necnon legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 17. Non obstantibus praemissis, ac de praestando consensu in pensionibus, et iure quaesito non tollendo, necnon revocatoria facultatum percipiendi praetium officiorum dictae Curiae, et gratis ad instar non concedendis, aliisque Cancellariae Apostolicae regulis editis, ac etiam in crastinum assumptionis cuiusque Romani Pontificis ad summi apostolatus apicem edendis; necnon felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, qua cavetur ne quis extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam diastem a fine suae dioecesis, ad iudicium evocetur, seu ne iudices a Sede praedicta deputati, extra civitatem vel dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscunque procedere, aut aliis vices suas committere praesumant; et in concilio generali edita de duabus diastem, dummodo ultra tres diastem aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur; necnon, quatenus opus sit, recolendae memoriae Symmachi et Innocentii tertii ac Pauli secundi et quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, ac etiam in nostris, de rebus Ecclesiae seu Camerae et Sedis praedictarum non alienandis, necnon super reformatione, numero et qualitatibus dictorum referendariorum, aliisque constitutionibus et ordinationibus, tam apostolicis quam in provincialibus, synodalibus et generalibus conciliis, specialiter vel generaliter, contra praemissa vel eorum aliqua quomodolibet editis et edendis; necnon ecclesiarum et monasteriorum, etiam in quibus beneficia huiusmodi forsitan fuerint, ac Ordinum, militiarum et hospitalium, etiam quorum illa extiterint, necnon Camerae Urbis, officiorum et collegiorum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, usibus, naturis, stabili-

Clausula derogatoria.

mentis et etiam novis reformationibus; privilegiis quoque, indultis, exemptionibus, immunitatibus et litteris apostolicis illis eorumque praesentibus, capitulis, conventibus, officialibus, appaltatoribus et quibusvis aliis personis, etiam per modum statuti ac initi et stipulati contractus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, per quoscunque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter ac alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, ac quocumque tempore observatis. Quibus omnibus, etiamsi, pro eorum sufficienti derogatione, alias de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Sanctis poenalis.

§ 18. Nulli ergo omnino hominum liceat etc.

Datum Romae apud S. Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, quarto idus octobris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 12 oct. 1586, pontif. anno II.

Damnatio contractuum societatis securitatem capitalis aut certam responsionem aut aliter usurariam pravitatem continentium.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Detestabilis avaritiae ingluvies, et insatiabilis lucrandi cupiditas, malorum omnium radix, usque adeo excoecat mortalium mentes, ut multi, nimis avide lucro inhiantes, in laqueos et insidias diaboli misere incidant. Irreperit enim versute et callide antiquus humani generis hostis per varios dolos et fallacias, et incautos homines quaestus dulcedine captos et delinitos opprimit, atque eo perducit ut se ipsos in usurarum voraginem, Deo hominibusque odiosam, sacris canonibus damnatam, et christianae caritati contrariam, foede immergant, et dum vanas et terrenas divitias quaerunt, veras ac coelestes amittant, sicuti nuper cum magno dolore audivimus hoc malum in quasdam provincias pervasisse. Nam multi, speciosum et honestum societatis nomen suis foeneratiis contractibus praetextendo, hoc quasi colore et fuce, mercatoribus, opificibus, negociatoribus et aliis personis super eorum mercibus, officinis, tabernis, panariis aliisque rebus ac bonis, pecunias suas aut alias res, societatis nomine, conferunt; vel greges, armenta aut certa animalia agricolis, seu terrarum cultoribus, pastoribus, aliisque rusticis, seu quibusvis personis dant in societatem sive ad soccidam, ut vocant, ea conditione, ut sors ipsa seu caput, quod vulgo dicitur capitale, tam pecuniarum quam animalium et rerum salvum semper et integrum existat pro eo qui non industriam aut operas, sed pecunias, animalia aut res huiusmodi in societatem confert, utque omne periculum et damnum ab altero

Compendium pactorum illicitorum, quae in contractibus societatum apponi contingit.

socio recipiente subtrahatur, contra aequitatem et societatis iustitiam, diversimode paciscuntur; eosdemque socios cum quibus contrahunt, plerumque pauperes et egenos suoque labore et industria victitantes, ad sortem seu capitale restituendum, quicumque tandem casus et rerum eventus consequatur, pacto et obligatione obstringunt, simulque etiam certam lucri quantitatem et summam, veluti tot pro quolibet centenario in singulos annos aut menses per alterum socium, durante societate, solvendam, praefiniunt ac praescribunt; eamque summam et quantitatem, non subductis rationibus accepti et expensi, quod in codices seu tabulas societatis referri solet, neque facto calculo vel computo, pro ipsius lucri vel damni modo variabilem, sed laborem et curam computandi et calculandi se invicem remittere et renunciare asserentes, quovis tempore certam constituunt.

Damnatio illorum pactionum in societatibus apponendarum.

§ 1. Proinde nos, qui hoc potissimum munus, nostraeque pastoralis sollicitudinis maxime proprium arbitramur ut gregem dominicum fidei nostrae creditum ab omni offensione et aeternae vitae discrimine tutum, in viam salutis, coelestis gratia adiutrice, dirigere nitamur, huiusmodi morbi contagionem, antequam in communem fidelium perniciem latius serpat, quantum, Deo favente, possumus, tollere cupientes, de attributae nobis apostolicae potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, damnamus et reprobamus omnes et quoscumque contractus, conventiones et pactiones posthac ineundos seu ineundas, per quos seu quas cavebitur personis pecunias, animalia aut quaelibet alias res societatis nomine tradentibus, ut etiam si fortuito casu quamlibet iacturam, damnum aut amissionem sequi contingat, sors ipsa seu capitale semper salvum sit, et integrum a socio recipiente restituatur, sive ut de

certa quantitate vel summa in singulos annos aut menses, durante societate, respondeatur. Statuimusque huiusmodi contractus, conventiones et pactiones usurarios et illicitos posthac censi debere; atque in posterum non licere iis, qui pecunias vel animalia aut alias res in societatem tradent, de certo lucro, ut praefertur, percipiendo inter se pacisci et concordare; neque etiam, sive ad certum sive ad incertum lucrum convenerint, socios, qui ea recipient, ad sortem seu capitale salvum et integrum, ubi illud casu fortuito perierit vel amissum erit, reddendum quovis pacto aut promissione sibi obligare. Ac ne de cetero societates ineantur sub huiusmodi pactis et conditionibus, quae usurariam pravitatem sapiunt, districte interdiximus et prohibemus.

§ 2. Sed potius cuncti noverint societates huiusmodi, cum in posterum unus pecuniam, animalia aut alias res et bona, alter vero operam vel industriam confert, pure, sincere et bona fide, sicut decet, iustis et aequis conditionibus et pactis, secundum iuris dispositionem, ac sine ulla prorsus fraude, palliatione aut usurariae pravitatis labe aut suspitione ineundas seu contrahendas esse; ita ut non ad certam summam aut quantitatem ab omni periculo et damno, ut praefertur, immunem, lucri nomine persolvendam, neque ad capitale, si casu fortuito perit, restituendum, socius accipiens teneatur. Si vero, finita societate, ipsum capitale extat, ei qui illud in societatem contulerit restituatur, nisi socio recipienti fuerit communicatum, aut aliter inter ipsos contrahentes super eo legitime conventum sit. Ac praeterea iidem contrahentes, fructus, expensas et damna in commune conferant, et, prout aequum et iustum fuerit, sibi communicent atque dividant.

§ 3. Decernentes, siqui contractus, conventiones et pactiones in futurum, contra

Forma societatum de cetero contrahendarum.

Contra facta non obligant.

nostram huiusmodi prohibitionem de facto initi fuerint, nullam ex eis, tamquam per hanc eandem constitutionem nostram damnatis et reprobatis, etiamsi iuramento aut in forma Camerae Apostolicae vel alias quomodolibet roborati fuerint, obligationem civilem aut naturalem oriri, nullamque actionem realem aut personalem, aut iudicis officium, neque aliud quodcumque ius cuiquam competere, neque quoad sortem seu capitale integrum recuperandum, quod casu fortuito perierit aut amissum erit, neque quoad certas summas et quantitates in singulos annos aut menses lucri socialis nomine promissas.

Contravenientium poenae.

§ 4. Si qui vero in posterum sub praedictis conditionibus et pactis contrahere temere praesumpserint, aut, praetextu similium contractuum, conventionum et pactionum societatis nomine initorum, qui hucusque durant, ad exactionem dictae sortis seu capitalis sive illius precii et valoris, postquam illud in toto vel in parte casu fortuito perierit aut amissum sit, aut certae summae vel quantitatis annuae aut mensurae sibi promissae, in futurum procedere ausi fuerint, eos universos et singulos in poenas contra manifestos usurarios et foeneratores, a sacris canonibus et conciliis generalibus latis et promulgatas, eo ipso, incurrere, et contra illos, uti manifestos usurarios et foeneratores, via iuris aliisque opportunis remediis procedi posse et debere.

Decretum irritans

§ 5. Sicque ab omnibus censi, et ita, quoad praemissa universa et singula, per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et diffiniri debere; necnon irritum et inane, si secus super his per quos-

cumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Mandamus vero universis et singulis locorum ordinariis, per quascumque provincias et regna christiani orbis constitutis, et quibusvis nostris et Sedis Apostolicae, etiam de latere, legatis ac vigelegatis, ceterisque officialibus, praesertim provinciarum et locorum Status nostri Ecclesiastici, ut in suis quisque civitatibus, dioecesibus, provinciis et locis praesentem nostram constitutionem publicari et inviolate observari curent; et contra personas, quae in futurum, praeter et contra prohibitionem hanc nostram, pacisci aut exigere ausae fuerint, tamquam publicos usurarios et foeneratores per viam accusationis vel denunciationis aut inquisitionis, et ex mero officio, prout eis videbitur, procedant, reosque culpabiles reprobos condignis poenis, ut supra dictum est, afficiant; invocato etiam, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Deputatio et facultates exco-
municatorum huius
constitutionis.

§ 7. Non obstantibus quarumcumque civitatum, provinciarum et locorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quorumcumque tenorem existant, sive per modum constitutionis et legis perpetuae quomodolibet concessis, etiam saepius approbatis et innovatis, quae omnia nolumus cuiquam de cetero suffragari.

Clausula de-
rogatoriae.

§ 8. Ut autem praesentes litterae ad omnium notitiam deducantur, neve aliquis earum ignorantiam praetendere valeat, volumus ut illae in valvis basilicarum Principis apostolorum de Urbe et Sancti Ioannis Lateranensis et Cancellariae Apostolicae, atque in acie Campi Florae, per aliquem ex nostris cursoribus de more publicentur, dimissis et affixis earum exemplis in acie et valvis praedictis.

Lexio publi-
candi hanc bul-
lam.

Fides transumptorem.

§ 9. Earumque transumptis, etiam impressis etc.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, decimo secundo kalendas novembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 21 oct. 1586, pontif. anno II.

LXIX.

Concessio privilegiorum-hebraeis in Statu Ecclesiastico commorantibus, iisque qui in eodem Statu vel mansionem vel commercium fixerint 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Christiana pietas, infelicem hebraeorum statum commiserans, illos apud se patitur diversari, ac etiam singulari completitur humanitate, ut crebro illorum intuitu Passionis Domini memoria fidelium oculis frequentius obversetur, ipsique hebraei, huiusmodi pietate compuncti, suos agnoscant errores, ad verum lumen, quod est Iesus Christus, perveniant claritatis.

Sixtus nonnulla privilegia hebraeorum universitati concedit.

§ 1. Unde et nos, qui hebraeis ipsis nostra praesidia poscentibus, ex iniuncto nobis apostolicae servitutis officio, christianae pietatis mansuetudinem non denegamus, felicitis recordationis Pii Papae IV et plurimorum aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum vestigia secuti, statui universitatum hebraeorum opportune providere volentes, motu proprio, non ad ipsorum vel alicuius eorum aut alterius pro eis super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione et ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, infrascripta privilegia, indulta et gratias vulgari idiomate expressa, ut facilius illa

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

unusquisque eorum intelligere possit, tenore praesentium, perpetuo eisdem hebraeis concedimus et elargimur. Tenor autem privilegiorum, indultorum et gratiarum huiusmodi talis est, videlicet.

§ 2. Concediamo generalmente che ogni ebreo di qualsivoglia sesso, grado, condizione e stato possi ora, e da qui innanti a loro beneplacito venire e praticare per tutto lo Stato Ecclesiastico, ed abitare nelle città, castelli grossi e terre di esso Stato, eccettuate le ville e borghi, vivendo conforme alle presenti costituzioni, e possono liberamente fare ogni sorte di arte, esercizio, traffico e mercanzia di grano, frumento, vino, soccia de animali, e seminare de grani: e similmente possono fare con cristiani partiti, ed avere pratiche, familiarità ed amicizie con essi per le occasioni sudette, valendosi delli mestieri, uffici, esercizi, e manualità de' cristiani con pagare le loro oneste e debite mercedi: e particolarmente de' macellari cristiani, quali siano tenuti darli carne, secondo si usa in Ancona ed altri luoghi, al prezzo che pagano li cristiani: non possono però tener servitori o serve cristiane, nè farli fare cose che a essi cristiani sia proibito, conforme alle costituzioni de' Pontefici.

Facultas eis data in Statu Ecclesiastico permanendi ac quascumque artes exercendi, necnon victualia a christianis recipiendi.

§ 3. Nelle città, castelli e terre, ove verranno novamente ad abitare essi ebrei, li siano assegnate case, abitazioni e luoghi commodi, ed atti al rito, vivere con famiglie, traffichi, mercanzie e simili negozii loro, con ordine che li affitti nel principio siano onesti secondo il solito, nè mai più si possano accrescere o alterare, conforme anco alle lettere di Pio IV.

In locis, oppidis ac civitatibus honesto pretio eis locandae domus.

§ 4. Ancora ci compiacciamo di tollerare essi Ebrei, e li loro riti, costituzioni e leggi, e similmente permettiamo che possano tener tutti li libri Ebraici, spurgati che siano o vero purgati che nell'avvenire saranno dalle blasfemie contro

Uetus proprius ritus eis concessus, rertumque praefinitum datum, ultra quod nil solvere teneantur.

Santa Chiesa, e con la mutazione delli nomi, secondo fu già nel concilio Tridentino, e da Pio quarto e di parere di Pio V allora cardinale Alessandrino, stabilito ed ordinato, come appare nell'indice, e per scritture del segretario di detto concilio: nè mai sia astretto alcun ebreo nelli giorni festivi o delle loro solennità comparire in giudizio per cause civili, nè fare cose che siano contro li loro riti e leggi. Quelli ebrei, che di nuovo entreranno e verranno per l'avvenire ad abitare nello Stato Ecclesiastico, pagando li maschi, dall'età di quindici anni sino alli sessanta, venti giuli per testa subito che entreranno per entrata, poi similmente dodici giuli ogni anno per testa alla Reverenda Camera Apostolica, sin che essi vi saranno o viveranno, pagandosi la metà delli sudetti dodici giuli in fine di ciascuno semestre, cominciando li sei mesi del pagamento del primo semestre dal primo di che entreranno. Non siano tenuti mai a pagare o conferire per altre gravezze, pesi, vigesime, imposte o balzelli di qualsivoglia sorte o causa, messi o imposti, o che si mettessero o che s'imponessero, eccettuato il pagamento annuo che si fa in Campidoglio per il giogo di Nagone, Testaccio o Pali; ma possono godere nelli luoghi ove staranno, quelle utilità, commodi e privilegi, che godono l'istessi cristiani per le cose, di che essi ebrei saranno capaci; meno siano tenuti quelli, che di nuovo entreranno, pagare residui de vigesima alcuna, caso ve ne fussero, nè sodisfare ad alcuni debiti d'università o comunità passati, ma solamente ogni particolar ebreo sia tenuto a sodisfare suoi privati e particolari debiti, conforme alla ragione.

Data facultas synagogas aperiendi, et cometeria construendi.

§ 5. Gl'ebrei che di nuovo entreranno nel suddetto Stato possono avere ed aprire le scole e sinagoghe, ove dicono e compongono li loro uffici e riti, in quelle

città, castelli e terre dove n'erano prima aperte, pagando per l'avvenire solamente per le scole, che s'apriranno e s'useranno, alla casa de' catecumeni in Roma il loro ordinario; non essendo però tenuti per il tempo passato o per altro non aperte o già debitrice o fallite, a soddisfare cosa alcuna: insieme li sia lecito e permesso recuperare li luoghi dove seppellivano i morti, pagando alli possessori e patroni, che l'avranno comprati, il loro prezzo, e che possano novamente comprarne a questo effetto con assenso degl'ordinari: similmente possono l'ebrei usare li terreni comprati al detto effetto di tempo in tempo, le parti bisognevoli per le sepolture, ed il resto goderlo a modo loro o affittarlo.

Telonia si aperiantur, quid sit licitum hebraeis.

§ 6. Erigendosi di nuovo banchi nelle città, castelli o terre di detto Stato, godino li banchieri, e osservino quelli capitoli e tolleranze, che sono già in convenzione con la Camera Apostolica, confermati da Pio IV ed altri, ove, secondo che conveniranno con le comunità delli luoghi, ma però con partecipazione ed assenso della Reverenda Camera Apostolica, non intendendo essi ebrei vendere li pegni prima de' dicidotto mesi, nè riscuotere interessi de' interessi, nè fare cosa contra l'onesto.

Cause ab ordinariis locorum alisque iudicibus agendae iuxta solitum stylum.

§ 7. Li vescovi residenti nelle città e nelli altri luoghi, li governatori o veri ministri principali delle terre o castelli rispettivamente siano giudici competenti, e nelle liti che verteranno si tra essi ebrei, come tra essi e cristiani, amministrino la giustizia, ma nel procedere osservino li statuti de' luoghi, ed il modo che si osserva tra cristiani soli. E nel giudicare sia terminato conforme alla ragione e giustizia o leggi, considerata però la qualità delle persone, differenze e cause; e possano servirsi de' notari, sollecitatori, procuratori e avvocati cristiani, satisfac-

cendoli per li loro rogiti, scritture, patrocinio e fatiche le giuste ed oneste mercedi, come pagano i cristiani. Non si possi ad alcuna sorte di credito presente, passato o futuro delli ebrei apponere et allegare altra prescrizione di tempo che quella, qual è stabilita o terminata di ragione ecc., come anco altre volte li è stato concesso.

§ 8. A tutti li ebrei universalmente e singolarmente concediamo assoluzione generale d'ogni debito in qualsivoglia modo sin qui commesso, purchè sopra di esso non sii carcerato, processato o inquisito al presente, eccettuato l'omicidio, falsamoneta, ribellione o sacrilegio, qual assoluzione nell'avvenire si farà come era solito farsi da' Pontefici passati, massime da Pio IV, e per mezzo della Camera Apostolica a tempo di Pio V, e da Gregorio XIII. Nè per cause o delitti presenti criminali possino nell'avvenire essere molestati in giudizio passato un'anno, come anco Pio IV li grazia, eccettuati però li delitti suddetti, e l'interesse della parte.

§ 9. Li ebrei tutti di qualsivoglia sesso e stato nelli viaggi loro possino liberamente e continuamente andare e ritornare senza segno alcuno, e finalmente senza esso andare alle fiere, starvi e ritornarne nel modo che li ebrei di Roma vanno ed usano, conforme all'istromento fatto con la Reverenda Camera Apostolica dei 21 aprile 1581, purchè fermandosi in fiere o terra più di un di debbano portare il segno. Andando generalmente li ebrei per viaggio non siano tenuti nè astretti pagare passaggi, gabelle, datii o pedaggi per le loro persone, nè meno per li loro beni, robbe o mercanzie, se non come quello e quanto li cristiani, il che anco li fu altre volte concesso da' Pontefici. Nessun ebreo navigando per mare, così nell'andare come nel ritornare, possi essere preso per schiavo, nè spogliato o pri-

vato de suoi beni o mercanzia ecc., confermandosi li brevi di Paolo III e di Gregorio XIII sopra ciò concessi. E possino portare, condurre o mandare liberamente mercanzie non proibite delle parti di Levante in Cristianità, e di Cristianità in Levante, come fanno li cristiani. Non sia lecito ad alcun cristiano di qualsivoglia grado, sesso e condizione battezzare, far violenza o far battezzare alcuno ebreo di qual sesso si sia, non avendo licenza o commandamento dalli suoi ordinari, e ciò conforme all'ordini e disposizioni de' sacri canoni, concilii e costituzioni de' Pontefici.

§ 10. Li uomini maschi ebrei siano tenuti andare ad udire prediche e sermoni di cristiani tre volte l'anno, quando saranno invitati o chiamati da' predicatori, e tre altre volte l'anno in qualche solennità, quando paresse o fossero invitati dalli ordinari; nel resto del tempo niuno sia astretto, ma possi andarvi a suo beneplacito anco non invitato.

§ 11. Ogni medico ebreo, che da noi e dalla Sede Apostolica averà licenza, possa medicare cristiani liberamente senza scrupolo di cristiani, conforme alle licenze et assensi de' Pontefici.

§ 12. Decernentes praemissa omnia et singula in praesentibus nostris litteris contenta inviolabiliter observari; sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et Sedes Apostolicae de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari ac diffiniri debere; ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 13. Quocirca dilectis filiis nostro et S. R. E. camerario, ac etiam nostro in alma Urbe eiusque districtu in spiritua-

Quibus in criminibus contra hebræos ad Statum Ecclesiasticum accedentem procedi possit.

Alla privilegia eis concessa.

Quando tenentur conciones a christianis audire.

Medici hebraei approbati infirmorum christianorum curam suscipere possunt.

Praemissa omnia servari praecipit.

Praesentium exequutores de palatii.

libus vicario generali, et Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, motu simili, per praesentes mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum hebraeorum desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, ac eis, in praemissis, efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant, auctoritate nostra, concessione, indulto, voluntate, permissione, liberatione, absolutione, decreto, confirmatione, approbatione aliisque praemissis omnibus et singulis pacifice frui et gaudere; non permittentes eos desuper contra praesentium tenorem quomodolibet molestari; contradictores quoslibet ac rebelles et praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 14. Confirmantes et approbantes omnia et singula privilegia, constitutiones, gratias, indulta et litteras per nos et alios Romanos Pontifices praedecessores nostros in parte et partibus dictis hebraeorum universitatibus quomodolibet concessa, et de praedictis loquentia.

§ 15. Non obstantibus felicis recordationis Pauli Papae IV, sub datum videlicet pridie idus iulii, pontificatus sui anno primo; necnon pia memoriae Pii Papae quinti illius confirmatoria sub datum videlicet tertiodecimo kalendas maii, et alia quarto kalendas martii, pontificatus sui respective I et IV annis; ac dicti Pii IV de registrandis gratis interesse Camerae Apostolicae concernentibus in libris eiusdem Camerae infra certum tunc expressum tempus, ac aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum praede-

cessorum nostrorum constitutionibus et ordinationibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis sub quibuscumque verborum formis et clausulis, etiam derogatoriarum derogatoris aliisque efficacioribus et insolitis, irritantibusque et aliis decretis quibuslibet terris, oppidis et locis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque.

Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 16. Ceterum, quia difficile foret etc. Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxii octobris MDLXXXVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 22 oct. 1586, pont. anno II.

LXX.

De temeraria tori separatione, ac publicis adulteriis, stupris et lenociniis in quibusdam casibus severius in alma Urbe puniendis ¹.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuum rei memoriam.

Ad compescendam, quantum in nobis ¹ Quoad lenocinia et supra in Urbe contenta, vide etiam in Pauli IV const. xxx. Sanctissimus, tom. VI, pag. 537.

Praedecessorum Pontificum privilegia et constitutiones confirmat.

Contrariis derogat.

Transumptis credi iubet.

Promissum.

est, carnis in lasciviam prolabantis petulantiam, praecipue vero continendos in officio sanctissimis pudicitiae et honestatis legibus subditos nostros, libenter omnem curam et sollicitudinem adhibemus. Nam et hoc ipsum arbitramur paternae caritatis et providentiae proprium, maximoque congruum munus, exquisita quadam diligentia, nova quotidie remedia et subsidia comparare, quibus a christifidelibus peccati et scandali occasionem, Domino adiuvante, submoveamus; et occurrendum est vehementiori studio ut nequaquam inolescant in publicae honestatis dedecus, pudoris et christianae disciplinae detrimentum ac animarum perniciem, gravissimum quorundam flagitiorum corruptelae, quale est adulterium, divinis humanisque legibus damnatum, praesertim si publico scandalo impudenter committatur, per quod sanctum matrimonii foedus, Deo auctore iunctum, sacrilege violatur, cum tamen illud oporteat caste et religiose custodiri, dicente Apostolo, *Honorabile connubium in omnibus, et torus immaculatus*; ac coniuges mutua se debeant charitate diligere, eodem Apostolo monente, *Viri, diligite uxores vestras sicut et Christus dilexit Ecclesiam, et se ipsum tradidit pro ea*. Et iterum, *Mulieres, subditae estote viris sicut oportet in Domino; Viri, diligite uxores vestras, et nolite amari esse ad illas*.

Adulteriorum
execratio.

§ 1. Invigilandum quoque nobis est ut avertamus a christifidelibus divinae Maiestatis iram, indignationem atque flagella, quae propter huiusmodi foeda carnis peccata et scelera, in filios diffidentiae, praesertim vero in violatores alieni tori, gravissima divinitus immitti solent, quemadmodum sacrarum testimonio Scripturarum, tum variis successibus permultisque exemplis comprobatur, tum vel maxime ex iis, quae Pharaoni Aegypti regi, et Abimelech regi Gerarae, quod

Saram Abrahama uxorem abduxissent, signis clarioribus evenerunt, praeter aeternae damnationis poenam, quam iidem miserabiliter incurrunt. Nam, sicut idem pronunciat Apostolus, *Adulteros et fornicatores indicabit Deus*. Et si ulla unquam tempora fuerunt, quae iudiciorum et legum severitatem requirerent, certe haec ipsa temporum conditio, qua nos Deus ad Ecclesiae suae gubernacula vocavit, hoc vel maxime exposcit. Nam, ut est fragilis et fluxa mortalium natura, et ad malum prona, nisi divina bonitas adiuvet, et eorum, qui praesunt, fraenum cohibeat; ita plurimis ab hinc annis, propter nimiam ipsorum malitiam depravatamque peccandi consuetudinem et effraenatam audaciam vitiorumque licentiam, improbi homines tantum sibi sumpserunt, ut sperarent quicquid eis libitum esset, id se impune perpetrare posse. Igitur, post repressam sceleratorum audaciam, qui caedibus et latrociniis ditio-nem ecclesiasticam atque adeo suburbana loca vexabant, nunc etiam in Urbe, ut, quod aequum necessarium est, inde sumamus initium, corroboranda fides connubialis, comprimendae publicae praesertim moechantium libidines, et alienis coniugiis insidiantium impudens nequitia coercenda, legitimae sobolis honestae propagationi consulendum, et si qua dissoluta aut dilapsa fluxerunt, severis legibus vincienda sunt, praecipue curandum ne qui cives aut incolae sanctae huius et sacerdotalis civitatis flagitiorum turpitudine, per varias machinationes et fraudes, diabolico astu adinventas, polluantur, sed ab eorum commercio pravi abusus et publicae ignominiae labe nostris potissimum temporibus exterminentur, et perpetuo exulent, ac potius haec alma Urbs nostra, omni virtutum genere florens, pura et immaculata luceat splendore et munditia honestatis suae, omnes-

que externas gentes ad sui imitationem convertat. Id enim postulat ipsius Urbis sanctitas et religio, quae sanctorum apostolorum et innumerabilium martyrum sanguine consecrata atque adeo perfusa est, ut quoquo pedem quis ponat, credere possit se venerandos eorum cineres calcare. Id praeterea requirit dignitas ipsius civitatis, quae, nostra propria Sedes, caput orbis et religionis effecta, benigne excipit gremio suo, quasi communis patria, omnes undique nationes ex remotissimis regionibus et ultimis terris ad eam confluentes. Id denique exigit communis utilitas universi populi christiani, ut, obstructo ore impiorum, advenae petentes huc disciplinam, mores, regulam normamque vivendi, spiritualis aedificii non minus quam materialium operum structuram admirentur, urbanisque exemplis meliores effecti, ad suos revertantur. Proinde ad servandam, invicem inter coniuges perpetua fide et concordia, societatem, et ad publicae honestatis pudorem illibate tuendum, super infrascriptis capitibus praesenti nostra, in eadem Urbe dumtaxat perpetuo valitura, constitutione duximus providendum.

Coniuges temere se a communi cohabitatione et conjugali toro separantes, arbitrio iudicis puniantur.

§ 2. Primum igitur, cum matrimonium individuum vitae consuetudinem continere debeat, idque non solum naturali iure, sed etiam divino manifestius comprobetur, dum dicitur *Relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una*; et Christus Dominus noster in Evangelio subiungat: *Itaque iam non sunt duo sed una caro, quod ergo Deus coniunxit, homo non separet* ac denique testetur Apostolus sacramentum hoc magnum esse in Christo et in Ecclesia. Et propterea nefas sit coniuges fideles se, propria voluntate aut arbitrio, a conjugali toro separare, nisi ex causa a sacris canonibus permissa et auctoritate ac iudicio Ecclesiae cognita et pro-

bata. Idcirco, ne quis in posterum huiusmodi facinus impune committat vel attentare audeat, apostolica auctoritate statuimus et ordinamus ut coniuges, qui quaeve, indissolubilem matrimonii nexum divina lege copulatum contemnentes, sine Ecclesiae iudicio, seu ecclesiastici iudicis sententia, propria temeritate, a communi cohabitatione discesserint, aut se a conjugali toro separare praesumpserint, arbitrio iudicis, pro excessuum gravitate, puniantur.

§ 3. Sed, et si per sententiam iudicis ecclesiastici separatio facta fuerit, ne ipsi coniuges, sacrorum canonum et publicae iudicis auctoritate abutentes, delinquendi et adulteria committendi occasionem sumant, statuimus et decernimus maritum, qui dolo aut fraude sive alia quavis occasione vel causa, etiam secundum iuris canonici dispositionem, separationem tori ab uxore sua affectaverit, procuraverit et obtinuerit, seque a cohabitatione uxoris, cum effectu separaverit, ac, post a se abiectam vel amotam uxorem, pellicem vel concubinam palam induxerit et retinuerit, aut cum scortis et meretricibus et aliis mulieribus impuram vitam duxerit adeoque impudenter se volutaverit in coeno luxuriae et adulteriis, ut vel ex eo satis constet ipsum ad exercendam liberius libidinem suam se ab honestissimo matrimonii iugo exolvendi causam de industria quaesivisse, poena ultimi supplicii plectendum esse.

§ 4. Similiter uxorem, quae, instigante antiquo pacis et pudicitiae hoste, sub praetextu morum, saevitiae, furoris vel insaniae, impotentiae coeundi, maleficii aut alterius canonici impedimenti vel alicuius delicti marito suo obiecti, aut alias quomodo suscitatis contra maritum discordiis ac dissidijs, etiam ad id via iuris procedendo, subterfugium obedientiae maritalis improbe exquisierit, et fraenum

Maritus, iudicis auctoritate, tori separationem obtinens, et dolo impudicum vitam ducens, ita ut appareat quod separationem affectavit ut luxuriose viveret poenam ultimi supplicii plectatur.

Uxor quae separationem obtinuerit, impudice postea vixerit et complura adulteria commiserit, aut palam quodcumque fecerit, eandem poenam incurrat.

ad iugum viri sui excutere seque ab illo eximere procuraverit, aut certe culpa sua marito petendae separationis causam praebuerit, et postea quam a connubiali toro iudicio Ecclesiae separata extiterit, quasi auctoritate legum et iudiciorum suae luxuriae explendae occasionem nata, se scandalosae et impudicae vitae dederit, et complura ac cum diversis personis adulteria perpetraverit, aut se in praedam adulterorum turpiter commaculandam publice exposuerit, sive palam quae-stum fecerit, eadem poena ultimi suppli-cii puniri volumus.

Uxor quae ex aliquo loco per iudicem sibi assignato auferatur, et impudice viserit, eadem poena capitis puniatur.

§ 5. Quod si, pendentibus huiusmodi litibus et controversiis super separatione vel divortio, aut subsecuta, ut praemittitur, terti separatione, uxor ipsa arbitrio iudicis, ad quem spectaverit, in monasterio aliquo monialium aut certe in aliquo tuto et honesto loco, sive apud aliquas probas, honestas et non suspectas personas deposita et collocata fuerit (super quo etiam, ut id magna adhibita cautione et sine aliquo periculo aut suspicione circumspicte fiat, iudicis ipsius conscientiam oneramus), statuimus ut ipsa uxor sic deposita et collocata, si e monasterio, sine licentia sui iudicis, violata clausura, exiverit, sive a custodia et cura vel alio honesto loco sibi per iudicem assignato, temerario ausu aufugerit, et vitam impudicam et inhonestam duxerit, eadem etiam poena plectatur.

Qui ut virginem aliquam aut alienam uxorem stupro sive adulterio corrumpat aut polluat, eius patrem aut matrem, fratrem sive sororem aut maritum aliamve personam, sub cuius cura, tutela, custodia vel potestate illa existit, praetextu cuiusvis causae civilis, criminalis aut mixtae, etiam ad procuratoris fisci instantiam, in carcerem detrudi directe vel indirecte procuraverit, et ea occasione deinde virginem illam sive uxorem

rem alienam stupraverit aut adulteraverit, cum et is quoque, suae pravae concupiscentiae explendae causa, publica legum et magistratum potestate impudenter abutatur, et sub colore iudicii, innocentes atque incautos opprimat, dicta quoque poena statuimus puniendum.

§ 7. Ac postremo etiam in patrem, matrem aut virum, qui quaeve suae filiae virginis pudorem aut propriam uxorem in praedam alienae libidinis tradiderit, et re ipsa prostituerit aut induxerit ut contra ius et fas, stupra et adulteria, quaestus aut alia quavis causa, palam exerceat, poena eadem volumus animadverti.

Parentes aut mariti suas filias vel uxores ad palam luxuriose vivendum inducentes, eadem poena puniantur.

§ 8. Antiquis tamen iuribus contra ceteros adulteros et adulteras, lenones et lenas ac stupra et huiusmodi facinora perpetrantes promulgatis, alias in suo robore permansuris.

Contra alios adulteros, lenones etc. antiqua iura servantur.

§ 9. Ceterum, quemadmodum hac nostra constitutione in nobis propositum est, ut siquos homines in posterum honestatis ac divinae legis interdum oblivio coeperit, eos saltem supplicii metus a flagitiis sceleribusque deterreat, ita hodie tales nullos esse vehementer optamus. Quod siquae forte sint coniugatae, quae palam impudice ac turpiter vivant, iis novem dumtaxat dierum spatium post huius constitutionis publicationem ad resipiscendum damus, intra quod tempus, si velint redire ad cor, venerabilem fratrem nostrum Iacobum episcopum Portuensem cardinalem Sabellum, nostrum in praedicta Urbe vicarium vel eius vicesgerentem adire debeant, eisque polliceri se deinceps pudicam vitam acturas, et aut cum suis viris cohabitaturas, aut honesto in loco, ubi ab ipsis iudicibus, ut supra dictum est, collocatae seu depositae fuerint, permansuras. Quo termino elapso, contra sic ut supra delinquentes, ad poenas praedictas omnino procedi mandamus.

Coniugatae palam impudice viventes resipiscant, alioquin poenas praedictas incurrant.

§ 10. Decernentes sic per quoscumque

Decretum irritans

iudicari debere; irritumque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Iudicum facultates procedendi contra delinquentes.

§ 11. Et nihilominus mandamus universis et singulis dictae Urbis iudicibus ordinariis pro tempore existentibus, quibus contra reos talium criminum aut quoad causas huiusmodi iurisdictio competit vel in futurum competet, ut curent praemissa omnia, iuxta praesentium litterarum continentiam et tenorem, firmiter et inviolate perpetuis futuris temporibus observari, et contra criminosos ac delinquentes praedictos utriusque sexus inquirant et procedant, ac in eos iuxta praemissa culpabiles repertos, praedictis poenis, ut supra dispositum est, animadvertant; contumaces, rebelles et inobedientes, eisque auxilium, consilium vel favorem quomodolibet praestantes per opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ac adhibito, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausulae derogatoriae.

§ 12. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis; dictae Urbis statutis, reformationibus et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, populo Romano vel curialibus aut aliis personis, etiam motu proprio et consistorialiter seu alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, et quibuslibet aliis indulgentiis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorem existant, per quae, praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda esset in eisdem nostris litteris mentio specialis, quae omnia nemini volumus adversus praemissa in aliquo suffragari; atque illis ad effectum earundem praesentium dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut ipsarum praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides, in iudicio et extra illud, habeatur, quae eisdem originalibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Forma et effectus publicationis.

§ 13. Quodque eadem praesentes ad valvas Lateranensis et Principis apostolorum de Urbe basilicarum, ac in acie Campi Florae de more publicentur, affixis et dimissis inibi earum exemplis; quodque post decem dies, ab huiusmodi publicatione numerandos, statim incipiant unumquemque arctare, perinde ac si personaliter omnibus intimatae forent, cum non sit verisimile a quoquam id ignorari, quod tam patenter cunctis fuerit intimatum.

Sanctio poenalis.

§ 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statutorum, ordinationis, onerationis, decretorum, mandati, derogationis et voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, tertio kalendas novembris, pontificatus nostri anno II.

Publicatio.

Anno a nativitate Domini 1586, indictione XIV, die vero III mensis novembris, pontificatus sanctissimi in Christo Patris et D. N. D. Sixti divina providentia Papa V anno II, retrospectae litterae apostolicae lectae, affixae et publicatae fuerunt, et per aliquod temporis spatium dimissae in valvis seu portis basilicarum san-

cti Ioannis Lateranensis, et sancti Petri principis apostolorum de Urbe, ac Cancellariae Apostolicae, per nos Ioannem Burlarault, et Octavium Taglietum sanctissimi D. N. Papae cursores, necnon in acie Campi Florae, per eosdem cursores.

Alex. Parabiacus, mag. curs.

Dat. die 30 oct. 1586, pontif. anno II.

LXXI.

*Jurisdictio iudicis causarum beneficiarum confidentiarum et simoniae et cum eis connexitatem habentium, in Romana Curia movendarum, aut per appellationem a iudicibus extra curia introduendarum*¹.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Divina Dei providentia, quae cunctorum fidelium coetum per diversa tribunalia statuit in rectitudine gubernandum, in superno iustitiae throno, meritis licet imparibus constituti, nunc in muneribus et officiis ad ipsius iustitiae cultum instituendis, nunc pro personis idoneis ad illa assumendis et condignis titulis decorandis, aciem nostrae mentis sedulo convertimus, et quae ad officiorum et personarum huiusmodi stabiliendam iurisdictionem salubremque directionem pertinere noscuntur, ne propter varios diversorum iudicum et tribunalium concursus, et varias procedendi formas desuper dubitari contingat, ex pastoralis nostri officii debito constituimus, ac in his eiusdem offi-

¹ De huiusmodi materiis attende const. IX, *Cum detestabile*, Eugenii IV de Simon. tom. V, pag. 16, const. CII Pii IV, *Romanum*, tom. VII, pag. 305 atque Pii V const. CXXXI, *Intolerabilia*, tom. VII, pag. 754 cum ibi notatis, ubi constitutiones dictorum Pii IV et Pii V extenduntur ad regnum Galliae.

cti nostri partes favorabiliter impartimur, prout, rerum et causarum circumstantiis debite pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Cum itaque alias felicis recordationis Pius Papa V, praedecessor noster, omnium causarum confidentialium pro tempore movendarum cognitionem et decisionem, ac litterarum apostolicarum a pia memoriae Pio Papa IV¹, etiam praedecessore nostro, super huiusmodi confidentiis emanatarum, executionem sibi et successoribus suis reservaverit; et postmodum, ob varias et continuas pro tempore existentium Romanorum Pontificum in gravissimis et arduissimis totius reipublicae christianae negociis occupationes, causae ipsae in Romana Curia pro tempore motae et introductae, per particularem iudicem, ex delegatione apostolica, audiri, decidi et cognosci consueverint; ipse autem iudex nedum solo Romani Pontificis nutu amovibilis, sed etiam sibi contra ordinarios collatores episcopos et alios superiores praelatos hac confidentiali labe plerumque infectos, procedendi facultas praecclusa existat; qui etiam in huiusmodi causarum prosecutione ut plurimum delegantur diversae simoniacae pravitates et aliae illicitae pactiones, quae licet ex istis confidentiis resultent seu illis mixtae et coniunctae sint, tamen a nonnullis praetenditur eas sub facultatibus praefato iudici concessis minime comprehendendi, nec in illis ab ipso, sine speciali Sedis Apostolicae rescripto, posse procedi. Unde fit ut modo ipsius iudicis mutatione, quae interdum contingit, nunc facultatum suarum angustia, ac etiam delinquentium cavillationibus et subterfugiis, eiusdem iudicis auctoritas saepius illudatur, ac ea, quae ad purgandam hac contagione Dei Ecclesiam a dictis praedecessoribus sapientissime sunt sancita, ut plurimum debito effectu careant, in

¹ Pii IV et Pii V constitutiones sunt indicatae in nota ad rubricam.

Pius V causarum confidentialium decisionem sibi reservavit quem postmodum per particularem iudicem decidi consueverunt.

animarum perniciem et scandalum plurimorum.

Erectio officii auditoratus causarum confidentialium.

§ 2. Nos, huiusmodi incommodis, pro nostri pastoralis officii debito, obviare cupientes, operae pretium fore duximus praefati iudicis personam speciali titulo et denominatione decorare, illiusque iurisdictionem ampliare, ut in tribunali suo, tum iudicia tum cetera ad id munus pertinentia perpetuo stabiliantur, ac ad certum debitumque finem ordinentur; necnon litterarum et constitutionum Pii IV et Pii V, praedecessorum huiusmodi, ac praefatorum aliorumque privilegiorum, indulgentiarum, gratiarum et facultatum, pro tempore existenti iudici causarum confidentialium huiusmodi concessarum, ac sententiarum desuper forsitan latarum, et inde seculorum quorumcumque tenores, necnon litium et causarum huiusmodi status et merita, nomina et cognomina colligantur praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione et certa scientia nostra, ac de apostolica potestatis plenitudine, unum officium auditoratus generalis quarumcumque confidentialium, etiam simoniacam pravitatem et quaecumque aliam illicitam pactionem inducentium, seu connexitatem aliquam cum confidentia habentium, rerumque omnium inde resultantium, pro uno generali illarum auditore, qui omniam et singularum causarum huiusmodi ordinarius iudex existat, et officium ipsum ad eius vitam obtinere, illudque in nostri et pro tempore existentis Romani Pontificis manibus quodcumque resignare licite possit, ad instar aliorum Romanae Curiae et dictae Sedis officiorum vacabilium et resignabilium, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus.

§ 3. Illique sic erecto et instituto, pro

illius dote, decimam partem omnium et singulorum fructuum, reddituum, proventuum, iurium, obventionum ac etiam distributionum quotidianarum, etiam solis praesentibus et divinis officiis interessentibus, dari et per eos percipi solitarum, et aliorum quorumcumque emolumentorum, ac etiam pensionum annuarum, cum interventu confidentiae, vel alias simoniaca aut alia illicita pactione interveniente, seu quae commissis confidentiis aliquam dependentiam vel connexitatem habeat, indebite perceptorum, ad quorum restitutionem quocumque per ipsius auditoris sententiam condemnari, etiamsi postmodum per alios iudices causam fortasse revideri, et dictam sententiam confirmari seu reformari, ac etiam super quibus, post litem desuper in officio huiusmodi intentatam, quomodolibet componi vel alias concordari contigerit. Necnon omnia et singula alia iura, salaria, regalia et emolumenta quaecumque, ordinaria et extraordinaria, undecumque et quomodocumque provenientia, etiam sportulas vel alio quocumque nomine nuncupata, quae iudices causarum confidentialium huiusmodi in dicta Curia pro tempore deputati quomodolibet et quocumque titulo vel causa habere, consequi, lucrari et percipere consueverunt, seu etiam potuerint ac debuerint, cuiuscumque qualitatis, quantitatis et valoris fuerint, auctoritate et tenore praesentis, etiam perpetuo, applicamus et appropriamus.

§ 4. Necnon quod de cetero pro tempore existens auditor praedictus, statim a die concessionis sibi de huiusmodi auditoratus officio, dicta auctoritate factae, sit et esse censeatur noster et pro tempore existentis Romani Pontificis verus, indubitatus et non fictus familiaris, continuus commensalis et praelatus domesticus ac dictae Sedis notarius, aliorumque familiarium, continuorum commen-

Emolumentorum et reddituum assignatio.

Privilegiorum omnium quae veri familiares Pontificis continuique commensales et praelati domestici, Se Inque Apostolicae notarii habent, concessio.

salium, nobis et dicto Romano Pontifici in Palatio Apostolico servientium, ac praelatorum domesticorum et eiusdem Sedis notariorum numero et consortio favorabiliter aggregatus, ac pro vero, indubitato et non ficto nostro et pro tempore existentis Romani Pontificis familiari, continuo commensali et praelato domestico, Sedisque huiusmodi notario haberi et reputari debeat, habituque et insigniis dictorum praelatorum et notariorum per quamcumque personam in dignitate ecclesiastica constitutam, quam ad hoc duxerit eligendam, sibi, recepto prius ab eo fidelitatis et obedientiae solito iuramento, exhibendis et conferendis, omnibusque et singulis ac prorsus similibus privilegiis, praerogativis, indultis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, facultatibus, honoribus, antelationibus, praerogativis, favoribus, indultis, concessionibus et gratiis, tam specialibus quam temporalibus, quibus ceteri nostri et pro tempore existentis Romani Pontificis veri, indubitati et non ficti familiares, continui commensales ac praelati domestici, dictaeque Sedis notarii, etiam de numero participantium existentes, etiamsi habitum et rochetum notariorum Sedis huiusmodi non deferant, de iure, statuto, usu, consuetudine vel aliquo etiam speciali privilegio aut alias quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possint et poterunt quomodolibet in futurum, in iudicio et extra ac ubique locorum, absque aliqua prorsus differentia, non solum ad illorum instar, sed pariformiter et aequae principaliter, in omnibus et per omnia, perinde ac si eidem auditori pro tempore existenti specialiter et expresse per praesentes concessa fuissent, sine tamen ipsorum praelatorum domesticorum et notariorum de numero participantium praeiudicio, uti, potiri et gaudere libere et licite possit et valeat.

§ 5. Ipseque auditor pro tempore existens, omnes et singulas dictarum confidentiarum symoniacam pravitatem vel quamvis aliam illicitam pactionem inducentium seu aliquam dependentiam vel connexitatem habentium, rerumque omnium inde resultantium causas huiusmodi in eadem Curia quomodocumque et qualitercumque, ac per quascumque personas, etiam cardinalatus honore, ac patriarchali, archiepiscopali, episcopali dignitatibus fungentes, etiam per viam inquisitionis, aut ex officio seu apostolica delegatione vel alias quomodolibet motas et movendas, ac etiam quae per viam appellationis a sententiis definitivis vel interlocutoriis vim definitivae habentibus, per quoscumque iudices, ordinarios vel delegatos, ac etiam dictae Sedis legatos vel nuncios pro tempore latis et promulgatis, ad Sedem praefatam pro tempore interpositae, seu reclamationis iudicialis aut nullitatis, ad Sedem eandem hactenus devolutae sunt vel in posterum devolventur, ita ut causae appellationum huiusmodi per eum solum cognosci, nec alteri, nisi per commissionem in Signatura Gratiae, vocato ipso auditore, propositam, et manu nostra signatam, committi possit, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii, sola veritate inspecta, etiam manu regia, ac terminis substantialibus, qui de stylo seu ordinatione Palatii Apostolici observari consueverunt, penitus omissis, ac etiam quibusvis appellationibus, nullitatibus et aliis diffugiis prorsus semotis, procedendo, una cum omnibus et singulis earum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, ac etiam toto negotio principali, audiendis, cognoscendis, decidendis, fineque debito terminandis, etiam singulis diebus et horis praeterquam in honorem Dei feriatas; necnon super omnibus et singulis confidentiis, e-

In iudicio
cognoscendi
quascumque
causas confidentiales etc.
concessio.

tiam aliquam dependentiam vel connexitatem cum symoniaca vel alia illicita pactione habentibus, seu mixtis huiusmodi, rebusque omnibus inde resultantibus, tam ad procuratoris fiscalis denunciationem et promotionem, quam etiam partium accusationem, seu ex mero officio inquirendi, omnesque et singulas huiusmodi confidentialem et symoniacam pravitatem vel quamvis aliam illicitam pactionem inducentium, seu aliquam dependentiam vel connexitatem habentium, rerumque inde resultantium causas, coram quibusvis iudicibus, etiam Palatii Apostolici causarum auditoribus, inter quascumque personas motas et movendas, ad se et suum tribunal avocandi; ac omnes et singulos dictarum confidentiarum auctores, machinatores, conscios, complices et alios, quos opus fuerit, ac suum quomodolibet interesse putantes, etiam per edictum publicum, si ad eos tutus non pateat accessus, citandi; et constituto sibi quantum sufficere videbitur de iudiciis, ad personaliter vel alias legitime comparandum, sub excommunicationis aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, ac privationis omnium et singulorum beneficiorum et officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa et alia quaecumque in posterum obtinenda, necnon pecuniariis aliisque eius arbitrio, etiam, iuxta demeritorum exigentiam, corporis afflictivis poenis, monendi; eisque ac quibusvis iudicibus, tam ordinariis quam commissariis, etiam quacumque auctoritate fungentibus et functuris, sub similibus sententiis, censuris et poenis, tam in dicta Curia quam extra eam, ubilibet inhibendi, detinentes quoscumque libros, scripturas, computa, instrumenta et alia documenta publica vel privata dictarum confidentiarum, causas etiam, ut praefertur, mixtas quomodolibet concernentia, ad illa exhiben-

da, necnon quoslibet testes ad se examini subiiciendam, ac veritatis testimonium perhibendum, etiam ex officio vel alias, prout sibi videbitur, per similes censuras et poenas cogendi et compellendi; eosque necnon contradictores quoslibet et rebelles, in sententiis, censuras et poenas, etiam privationis huiusmodi, incidisse, servata forma concilii Tridentini, declarandi, auxiliumque brachii saecularis invocandi; necnon unum locum tenentem in huiusmodi causis, cum simili vel limitata potestate, quoties sibi videbitur, constituendi et deputandi, eumque revocandi, ac alium eius loco subrogandi; necnon litteras seu constitutiones Pii IV et Pii V, praedecessorum huiusmodi, super huiusmodi confidentiis editas, ac omnes et singulas sententias in dictis causis confidentiarum, tam hactenus per earum iudices, qui pro tempore fuerint, latis, quam in posterum per futurum auditorem huiusmodi eiusque successores ac locum tenentes ferendas, via executiva, nulla tela iudiciaria servata, et quacumque appellatione remota, ac alias iuxta litterarum seu constitutionum praefatarum ac etiam facultatum dictis iudicibus per nos et praedecessores nostros quomodolibet concessarum formam, continentiam et tenorem, plenarie et totaliter exequendi et executioni demandandi, mandataque executiva et alia quomodolibet necessaria et opportuna decernendi et relaxandi; ac generaliter omnia et singula alia, quae in praemissis omnibus et singulis quomodolibet necessaria et opportuna fuerint, faciendi, dicendi, gerendi, exercendi, mandandi, decernendi, statuendi, ordinandi et exequendi, plenam, liberam et omnimodam facultatem, potestatem et auctoritatem habeat et habere debeat.

§ 6. Et quod officium notariatus earumdem causarum de cetero, perpetuis futu-

Notariatus
officii ad audito-
rius officium

praedictum applicatis et concessio.

ris temporibus, ad meram et liberam pro tempore existentis auditoris praedicti dispositionem spectet et pertineat; ipseque pro tempore existens auditor officium notariatus huiusmodi, quod dilectus filius Prosper Vacca, ad hoc a nobis deputatus, ad praesens exerceat, cum primum per cessum vel decessum aut privationem vel amotionem dicti Prosperi aut cuiusvis alterius, qui illud pro tempore quomodolibet obtinebit, aut alias quovis modo vacaverit, quibusvis personis, de quibus sibi videbitur, per suas patentes litteras, sigillo officii sui auditoratus, gratis vel pro pretio repetibili concedere et assignare, ac soluta sibi solita compositione resignationis de dicto officio notariatus pro tempore faciendae; necnon personam, cui officium ipsum notariatus pro tempore concesserit et assignaverit, ad illud illiusque liberum exercitium, absque alia nostra et pro tempore existentis Romani Pontificis concessione et assignatione, recipere et admittere, ac per eos, ad quos spectat et pro tempore spectabit, recipi et admitti, ac illi de solitis et consuetis iuribus et emolumentis responderi facere, libere et licite valeat, eisdem auctoritate et tenore, similiter perpetuo statuimus et ordinamus.

Auditoratus officii, in personam Alexandri Catalani Romani utriusque Signatarum referendarii, cum praedictis iurisdictionibus, emolumentis et privilegiis collato.

§ 7. Insuper de dilecti filii magistri Alexandri Catalani clerici Romani, I. U. D. ac litterarum apostolicarum maioris praesidentiae abbreviatoris, et in utraque signatura nostra referendarii, fide, integritate, probitate et doctrina nobis praecipue in iudiciis earumdem causarum munere iam dudum exercendo et obeundo cognita atque perspecta, specialem in Domino fiduciam obtinentes, ipsumque Alexandrum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis, sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet inno-

datus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum; harum serie absolventes et absolutum fore censentes, eidem Alexandro officium auditoratus generalis causarum confidentialium vel alias, ut praefertur, mixtarum, a primaeva eius electione vacans huiusmodi, per eum, quoad vixerit, ad instar aliorum officiorum Curiae et Sedis praedictarum, tenendum, regendum et gubernandum, cum decima parte fructuum, reddituum, proventuum, iurium, obventionum, distributionum et aliorum emolumentorum ac pensionum indebite perceptorum et percipiendorum huiusmodi, et aliis illi annexis, necnon omnibus et singulis iuribus, regalibus, localibus, sportulis, taxis, proventibus, obventionibus, honoribus, emolumentis, privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, praeminentiis, antelationibus, praerogativis, iurisdictionibus, favoribus, gratiis, indultis, ac de dicto officio notariatus disponendi et illius resignationes admittendi ceterisque facultatibus supradictis, auctoritate et tenore similibus, concedimus et assignamus, ipsumque Alexandrum ad officium auditoratus causarum confidentialium huiusmodi, illiusque liberum exercitium necnon decimam fructuum, reddituum, proventuum, iurium, obventionum, distributionum, emolumentorum et pensionum huiusmodi partem, ac iura, regalia, sportulas, taxis, proventus, obventiones, honores, privilegia, facultates ceteraque omnia et singula supradicta ex nunc recipimus et admittimus, ac per eos, ad quos spectat et pro tempore spectabit, recipi et admitti, receptumque et admissum in eis, quoad vixerit, manuteneri, sibi de eisdem integre responderi debere volumus et mandamus, etc.

§ 8. Ac easdem praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel quovis alio defectu, etiam ex eo quod in-

Clausulae praeservativae.

terasse forsitan habentes ad id vocati non fuerint, vel ex quavis alia causa, quantumvis legitima et iuridica, etiam necessario exprimenda, notari, impugnari, invalidari, ad terminos iuris reduci, in ius vel controversiam revocari, aut adversus illas quodcumque iuris, facti vel gratiae remedium impetrari posse, minusque sub quibusvis illarum aut similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus et aliis contrariis dispositionibus comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum in quo antea quomodolibet erant statum restitutas, repositas et plenarie, etiam sub quacumque data per Alexandrum eiusque successores praefatos eligenda, reintegratas et de novo concessas, validasque et efficaces fore et esse, vimque validi et efficaci contractus inter nos et Cameram ex una, et Alexandrum eiusque successores praefatos ex altera partibus rite et recte initi et stipulati, ac etiam utrimque iurati, habere et perpetuo obtinere, dictamque Cameram ad Alexandrum et eius successores praefatos in iuribus et aliis praefatis tuendos, et ab omni incommodo, damno, laesione, lite, causa et controversia immunes, indemnes et exemptos conservandos teneri et obligatos esse ac fore.

Decretum irritans.

§ 9. Sicque et non aliter per quoscumque iudices, ordinarios vel delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac eiusdem S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter indicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum et defensorum deputatio et facultates.

§ 10. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Amerino et Marturanensi episcopis, ac dilecto filio causarum Curiae

Camerae Apostolicae generali auditori, motu simili, per apostolica scripta, mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte dicti Alexandri et eius in officio auditoratus huiusmodi successorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat et pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, ac Alexandrum et successores praefatos illis pacifice frui et gaudere, non permittentes ipsos seu eorum quempiam, per quoscumque, quavis auctoritate fungentes, desuper quomodolibet molestari, perturbari vel inquietari; contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausulae derogatorie.

§ 11. Non obstantibus praemissis et de certo nominatorum praedictorum numero, necnon, quatenus opus sit, recedendae memoriae Symmachi et Innocentii III et Pauli II et quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum, etiam praedecessorum nostrorum, de rebus Ecclesiae seu Camerae et Sedis praedictarum non alienandis; aliisque apostolicis ac in provincialibus, synodalibus et generalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, dictaeque Cancellariae regulis, editis et edendis, etiam de gratiis ad instar non concedendis, eiusque et dictae Camerae ac earum officiorum et collegiorum; necnon Urbis

Romae, illiusque tribunalium et curiarum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, stylis, usibus, naturis, stabilimentis et etiam novis reformationibus; privilegiis quoque, indulgentiis, exemptionibus, immunitatibus et litteris apostolicis, illis necnon ordinariis iudicibus et personis supradictis et quibusvis aliis, etiam per modum statuti perpetui, ac initi et stipulati contractus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, acsi de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam, expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Fides transumptorum et sanctionis poenalis.

§ 12. Volumus autem quod praesentium transumptis etc.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,

anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, kalendis novembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 1 nov. 1586, pontif. anno II.

LXXII.

Montis Alti oppidi in provincia Marchiae in civitatem sublimatio; eiusque collegiatae ecclesiae in cathedralem et episcopalem erectio.

Sixtus Papa V ad perpetuam rei memoriam.

Super universas orbis ecclesias, Eo disponente, qui cunctis imperat, et cui omnia obediunt, meritis licet insufficientibus, constituti, levamus in circuitu agri Dominici oculos nostrae mentis, more pervigilis pastoris inspecturi, quid ecclesiarum ipsarum, praesertim cathedralium, statui et decori congruat, et quid operis circa illas earumque statum prosperum et felicem impendi debeat, et divino fulti praesidio, quo cuncta aequa benignitate pro populorum suorum fidelium salute disponuntur, ad ea, quae statui ecclesiarum huiusmodi congruunt, nostri officii partes salubriter et utiliter intendere curamus, prout in Domino conspicimus expedire.

Causa huius erectionis.

§ 1. Sane, cupientes terram Montis Alti, Ripanae dioecesis, quae felicem nostris dedit ortum natalibus, ac in celeberrimo et eminenti loco sita, et muris undique cincta est, et in qua saecularis et collegiata ecclesia S. Mariae ad Collem eleganter constructa, et duas dignitates, et decem canonicatus et totidem praebendas ac sacristiam aliaque ad cultum divinum necessaria habens, et duae aliae ecclesiae, una scilicet S. Georgii et S. Petri, et altera Oratorium nuncupata S. Nicolai, in qua confraternitas sub in-

Montis Alti oppidi in multis commendatio et separatio Montis Alti etc. a dioecesi Asculana, Firmana et Ripana.

vocatione Sanctissimi Sacramenti canonice instituta reperitur, necnon domus circiter trecentae nobiliter aedificatae ac plateae lateribus stratae existunt, ac singula quaque quarta feria cuiuslibet hebdomadae emporium, ad quod ex omnibus locis circumvicinis fit magnus concursus, celebratur, et ex qua denique viri et in theologia ac iure et medicina aliisque scientiis excellentes prodierunt; ac saecularem ac collegiatam ecclesiam huiusmodi dignioribus titulis et nominibus decorare, habita super his cum fratribus nostris matura deliberatione, et de illorum consilio, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac eiusdem Beatae Mariae honorem, ac christifidelium devotionis augmentum, praedictam Montis Alti et Porculae ac Patrignonis, necnon Montis de Novem. et Rotellae ac Furciae, a dicta Ripana, necnon Montis Elpari, Communitiae ac Montis Monachi, a Firmana, et denique Castagnoni terrae seu loca aut castra, eorumque omnium territoria, ab Asculana dioecesi, quibus in spiritualibus subiectae sunt, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo separamus et dismembramus, illaque et eorum incolas et habitatores, ecclesiarum rectores, beneficiatos, priores et alia inibi beneficia ecclesiastica obtinentes, ac monasteria et domos fratrum aliaque pia loca ab omni iurisdictione, potestate et subiectione venerabilium fratrum nostrorum Ripanae, Firmanae et Asculanae dioecesium episcoporum, nunc et pro tempore existentium, necnon solutione decimarum eisdem episcopis per eas debitaram, ac de cetero faciendarum, perpetuo eximimus et liberamus.

Erectio in civitatem et episcopatum.

§ 2. Necnon terram Montis Alti in civitatem, et saecularem collegiatam ecclesiam huiusmodi in cathedralem, sub invocatione eadem eiusdem Beatae Mariae Virginis, pro uno episcopo Montis Alti nuncupando, qui iurisdictionem episco-

palem habeat et exercent in spiritualibus, cum mensa episcopali, arca, sigillo aliisque insignibus, honoribus et privilegiis, quibus alii episcopi de iure vel consuetudine aut alias quomodolibet in eisdem spiritualibus utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere quomodolibet poterunt in futurum, de simili consilio, auctoritate et tenore praemissis, erigimus et instituimus. Ac civitatem et cathedralem ecclesiam sic erectas et institutas necnon episcopum Montis Alti pro tempore existentem ac ipsius ecclesiae Montis Alti capitulum Sedi Apostolicae immediate subiicimus, et sub protectione beatorum Petri et Pauli apostolorum subiicimus.

Dote pro episcopo assignatio.

§ 3. Eidemque ecclesiae sic in cathedralem erectae et institutae, pro sua seu mensae suae episcopalis dote, monasterium Beatae Mariae de Monte Sancto, Ordinis S. Benedicti, dictae Asculanae dioecesis certo, quem haberi volumus pro expresso, modo vacante, similiter perpetuo unimus, annectimus et incorporamus; ac silvam seu tenutam Bonettini concedimus, necnon terras et territoria pro dioecesi Montis Alti, illorum vero necnon dictae civitatis Montis Alti, ecclesias, personas pro clero, et habitatores pro populo, etiam perpetuo assignamus; ac eos, quoad superioritatem, iurisdictionem et iura episcopalia Montis Alti subesse, et tanquam membra capiti obsequentes de iuribus episcopalibus responderi volumus.

Decretum irritans.

§ 4. Decerentes ex nunc irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Clausula derogatoria et sanctionis poenalis.

§ 5. Non obstantibus nostris de unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, ac exprimendo vero valore, et de non tollendo iure quaesito; ac Lateranensis concilii novissime cele-

brati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis; ac alijs constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon Ripanae, Firmanae et Asculanae ecclesiarum, iuramento et confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris ap., eisdem illarumque praesulibus, capitulis et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu proprio et consistorialiter ac alias quomodolibet in contrarium concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, illarum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, octavo kalendas decembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 24 nov. 1586, pontif. anno II.

LXXIII.

Erectio custodiae S. Gregorii, Ordinis fratrum Minorum de Observantia Discalceatorum nuncupatorum in insulis Philippinis, in provinciam 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Dum ad uberes fructus, quos religiosae personae, praesertim vero fratres Minores

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

de Observantia Discalceati nuncupati custodiae S. Gregorii in insulis Philippinis Indiarum Occidentalium, quasi in agro dominico seduli operarii, ad Dei gloriam et spiritualem salutem populorum, in remotissimis terris degentium et magno a nobis locorum intervallo disiunctorum, assidue sua industria, Deo iuvante, colligunt, convertimus oculos nostrae mentis, dignum, quin potius debitum, reputamus ut ad eorum commodum et propagationem apostolici favoris gratiam benigne impartiamur, eosque amplioribus privilegiis decoremus, praesertim cum id a nobis piis catholicorum regum votis postuletur.

§ 1. Sane carissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, tam suo quam dilectorum filiorum custodis et aliorum fratrum custodiae S. Gregorii in insulis praedictis nominibus, nobis exposuit quod alias fratres provinciae Sancti Iosephi eiusdem Ordinis, in regnis Hispaniarum institutae, a qua custodia Sancti Gregorii praedicta dependebat, in capitulo nuper celebrato in oppido de Cadahalso, Toletanae dioecesis, provide considerantes se non posse huiusmodi custodiam, sine notabili sua diminutione, sustinere propter continuas fratrum missiones, quas fere annuatim facere cogebantur, nec religionem in illis partibus propagari, aut novas domus seu conventus fundari et institui posse, nisi custodia praedicta in provinciam erigeretur; decreverunt nobis humiliter supplicare quatenus custodiam praedictam provinciae nomine decorare, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur:

§ 2. Nos igitur, qui etiam ex dilecti filii Francisci Gonzagae, ministri generalis totius Ordinis de Observantia, insinuatione accepimus propter huiusmodi erectionem nulli praeiudicium inferri, ac custodiae

Quibus rationibus custodiae Sancti Gregorii in provinciam erigi poterat.

Erectio de qua in rubrica.

praedictae patres sub debita regulari observantia magno cum fructu gratum domino famulatum praestare, eos condignis favoribus exornare volentes, necnon ministrum et fratres praedictos et eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, custodiam S. Gregorii praedictam in provinciam Discalceatorum S. Gregorii in insulis Philippinis de cetero nuncupandam, ita quod deinceps per unum ministrum provincialem, ab ipsius provinciae fratribus in eorum capitulo provinciali, ad instar aliarum provinciarum eiusdem Ordinis, eligendum, sub obedientia tamen ministri generalis totius Ordinis fratrum de Observantia praedictorum, ac commissarii generalis Indiarum in curia regis praedicti pro tempore residentis, atque eorum commissariorum ad praedictam provinciam specialiter deputatorum seu deputandorum, prout sunt et aliae earundem partium provinciae, regi et gubernari debeat, auctoritate apostolica, tenore praesentium, erigimus et instituimus.

Neo-erectae provinciae ceterarum provinciarum privilegia communicantur.

§ 3. Dictaeque sic erectae provinciae illiusque pro tempore existenti provinciali ministro et singulis fratribus, ut omnibus et quibuscumque privilegiis et facultatibus, immunitatibus et exemptionibus, libertatibus, favoribus, gratiis et indulgentiis, etiam spiritualibus, quibus ceterae dicti Ordinis provinciae, hactenus ubilibet institutae et existentes, earumque ministri provinciales et singuli fratres, tam de iure quam consuetudine aut alias quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, uti, potiri et gaudere libere et licite valeant,

auctoritate et tenore praefatis, concedimus et elargimur.

§ 4. Decernentes custodiam praedictam in provinciam sic erectam pro tali haberi, et ut praefertur regi et gubernari deinceps debere; necnon pro tempore existenti dictae provinciae Sancti Gregorii ministro provinciali, ut tam in ipsis insulis Philippinis quam in aliis quibusvis terris et locis Indiarum praedictarum ac regnorum della China nuncupatorum, et in quibus conversio gentilium ad fidem catholicam commode curari et tractari poterit, novas domos et conventus pro fratribus dicti Ordinis recipiendis, ad Dei laudem et gloriam, nostra aut Romani Pontificis vel ordinariorum locorum aut cuiusvis alterius licentia minime requisita, fundare et instituere, eosque ad inhabitandum recipere, et fratres in illis introducere libere et licite valeat, facultatem auctoritate et tenore similibus impartimur. Ita tamen ut minister provincialis provinciae noviter erectae huiusmodi a fundatione et institutione novarum domorum et conventuum in Malachan et de Sian ac de Chochin-Chinae regnis sive provinciis et eorum dominiis, necnon in terris illis et locis ad quae dudum dictus Franciscus generalis minister quosdam alios fratres, etiam Minores de Observantia provinciae Portugalliae, seu custodiae Sancti Thomae in Indiis Orientalibus institutae, pro erigenda alia custodia in posterioribus regnis seu provinciis ac eorum dominiis praedictis cum suis patentibus litteris destinavit, cuius commissio et auctoritas salva sit et esse censatur, omnino absteineat, nec in domibus aut conventibus in civitate Malachan aut locis praedictis iam fundatis et institutis vel cum fratribus et personis in illis degentibus se ullatenus intromittat, aliamve in eas et eos iurisdictionem aut superioritatem exercere praesumat.

Provinciali data facultas novas erigendi domos in India, nonnullis exceptis.

Ecclēstias
provinciae ha-
lias visitantibus
propositae in-
dulgētia.

§ 5. Praeterea universis et singulis utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, ac Sanctissimo Eucharistiae Sacramento relictis, qui aliquam ex ecclesiis provinciae praedictae erectis seu erigendis in duabus anni festivitatibus per provinciam pro tempore specificandis a primis vespere usque ad occasum solis earumdem festivitatum singulis annis perpetuis futuris temporibus devote visitaverint, et ibi pro christianorum principum concordia, gentiliū conversione, haeresum extirpatione, sanctaeque matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quoties id fecerint, plenariam omnium et singulorum peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus et elargimur.

Præsentium
litterarum or-
dinas.

§ 6. Necnon praesentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu, etiam ex eo quod alias provincia illiusque fratres vocati non fuerint, aut erectio huiusmodi extra generale capitulum ipsius Ordinis facta fuerit, notari, impugnari vel alias invalidari nullatenus posse; sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam S. R. E. cardinales ac causarum Palatii Apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari debere; irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio con-
trariorum.

§ 7. Non obstantibus felicis recordationis Gregorii Papae X, in generali concilio Lugdunensi edita, qua expresse cavetur ne cuiusvis Ordinis Mendicantes domos ad inhabitandum de novo recipere valeant absque Sedis Apostolicae licentia speciali, ac aliis diversorum Romanorum Pontificum nostrorum praedecessorum, quod Regulae dicti et cuiusvis Ordinis in parti-

bus huiusmodi transmarinis, praesertim Indiarum, pro tempore degentes sub obedientia ministrorum provincialium provinciarum citeriorum omnino subsint; ac reliquis apostolicis, necnon in aliis etiam generalibus seu provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus; ac etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem Ordini illiusque provinciis antiquitus erectis, necnon superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis et cum quibusvis, etiam derogatoriis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam motu proprio et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, necnon consistorialiter, et de fratrum nostrorum consilio quomodolibet, in genere vel specie concessis, confirmatis, approbatis et innovatis; etiam de non erigendo custodiam in provinciam, nisi certum et determinatum domorum sive conventuum numerum contineat. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda, seu quaevis alia expressio aut exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent praesentibus, pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xv novembris MDLXXXVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 15 nov. 1586, pont. anno II.

LXXIV.

S. Severini oppidi in provincia Piceni in civitatem sublimatio, eiusque collegiatae ecclesiae in cathedralem et episcopalem erectio.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Causa huius
erectionis.

Superna dispositione, cuius inscrutabili providentia incrementum suscipiunt universa, pro Sedis Apostolicae excellenti praesentia, dignum arbitramur in irriquo militantis Ecclesiae agro novas episcopales sedes et ecclesias plantare, ut per huiusmodi novam plantationem, singulorum christifidelium augeatur devotio, divinus cultus effloreat, et animarum salus subsequatur, humiliaque loca dignioribus et eminentioribus titulis ac condignis favoribus illustrentur, ut propagatione novae Sedis honoratque praesulis assistentia et regimine, cum apostolicae potestatis amplitudine, ac orthodoxae fidei profectu et exaltatione, ipsi christifideles aeternae felicitatis praemium, nostri Redemptoris inestimabili caritate media, valeant adipisci.

Oppidi Sancti
Severini com-
mendatio.

§ 1. Sane, cum oppidum S. Severini in Agro Piceno, Camerinensis dioecesis, inter cetera partium illarum oppida satis insigne ac percelebre, necnon, benediciente Domino, habitatorum ac incolarum multitudine refertum existat, ac dilecti filii, illius universitas et homines, pro eorum ac oppidi huiusmodi necnon eius cleri singulorumque habitatorum et incolarum praedictorum decore et amplitudine, ac divini cultus incremento et animarum salute, oppidum ipsum civitatis nomine et cathedralis ecclesiae honore decorari summopere desiderent; iidemque universitas et homines, pro saecularis collegiatae ecclesiae dicti oppidi, in qua

tas existit, prioratus nuncupata, ac sex canonicatus et totidem praebendae fore noscuntur, si in cathedralem ecclesiam erigeretur, mensae episcopalis dote, redditum annuum seu censum mille scutorum monetae illarum partium, decem iuliis pro quolibet scuto huiusmodi computatis, super molendinis eiusdem oppidi, ad ipsos universitatem et homines legitime spectantibus, assignare parati sint:

§ 2. Nos, pium et salutare universitatis et hominum propositum et desiderium huiusmodi volentes amplecti illique favere, ac cultum divinum augere, et spirituali animarum profectui huiusmodi, quem exinde speramus provenire, salubriter promoveri intendentes, ipsosque universitatem et homines ac eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, matura super his cum fratribus nostris deliberatione praehabita, necnon universitate et hominibus praefatis nobis super hoc humiliter supplicantibus, de eorumdem fratrum consilio et apostolicae potestatis plenitudine, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac gloriosissimae eius Genitricis Virginis Mariae totiusque curiae coelestis honorem, ac fidei catholicae exaltationem, et habitatorum ac incolarum praedictorum animarum salutem, oppidum praefatum cum illius comitatu et territorio, necnon omnibus et singulis castris, villis, locis, terminis, districtibus, ac clero, personis, ecclesiis, monasteriis, prioratibus, praepositis, praepositatibus et aliis piis locis ac beneficiis ecclesiasticis, cum cura et sine cura, saecularibus et Ordinum quorumcumque regularibus, a dioecesi Ca-

Separatio
dicti oppidi
a dioecesi Ca-
merinensi.

merinensi praedicta, apostolica auctoritate, perpetuo separamus et dismembramus, ac ab omni iurisdictione, superioritate, correctione, visitatione, dominio et potestate venerabilis fratris nostri moderni et pro tempore existentis Cameriniensis episcopi, ac dilectorum filiorum capituli ecclesiae Cameriniensis eorumque vicariorum et officialium ac quorumcumque aliorum; necnon a solutione quorumvis iurium episcopo et capitulo huiusmodi per oppidi ac singulorum castrorum, villarum, locorum huiusmodi habitatores et incolas, ac clerum, personas, ecclesias, monasteria et alia beneficia huiusmodi, ratione iurisdictionis et superioritatis praedictarum, respective debitorum, dicta auctoritate, ac de simili consilio, etiam perpetuo, penitus eximimus et totaliter liberamus.

Oppidi Sancti Severini in civitate sublimis, eiusque collegatae ecclesiae in episcopalem ere-

§ 3. Necnon oppidum S. Severini praefatum in civitatem S. Severini nuncupandam, ac in ea cathedralem ecclesiam pro uno episcopo S. Severini etiam nuncupando, qui ipsi ecclesiae S. Severini praesideat, ac in illa et civitate praedicta ipsique ecclesiae S. Severini assignanda dioecesi omnia et singula, quae ordinis et iurisdictionis ac cuiuscumque alterius muneris episcopalis sunt, exercent, cum sede et mensa aliisque insigniis ac iurisdictionibus episcopalibus, necnon privilegiis, immunitatibus et gratiis, quibus aliae cathedrales ecclesiae et earum praesules de iure vel consuetudine aut alias quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, de pari consilio, eadem auctoritate, similiter perpetuo erigimus et instituimus.

Dioecesis assignatio.

§ 4. Ac oppidum civitatis, et ecclesiam cathedralis, necnon comitatum Sancti Severini huiusmodi ac illius territorium universum dioecesis, incolas vero et habitatores praefatos civium nomine et ho-

nore decoramus; eidemque sic erectae ecclesiae S. Severini in cathedralem oppidum praefatum, ut praefertur, in civitatem erectum, pro civitate, et universum comitatum ac illius territorium huiusmodi, cum omnibus illius castris, villis, locis et districtibus per eosdem universitatem et homines specificandis et statuendis, pro dioecesi ipsarum civitatis et dioecesis S. Severini et habitatores pro clero et populo concedimus et assignamus.

Dotis seu annuali redditus scutorum mille pro episcopo assignatio.

§ 5. Necnon dictae ecclesiae S. Severini mensae episcopali, pro illius dote, redditum annuum seu censum millescutorum huiusmodi, per ipsos universitatem et homines, ut praefertur, assignandum, ex nunc prout ex tunc et e contra, postquam assignatus fuerit, pariter perpetuo applicamus et appropriamus, ac S. Severini, aliaque eiusdem comitatus, oppidi et comitatum ipsum, singulaque illius castra, villas, loca, territorium, clerum et populum huiusmodi eidem episcopo Sancti Severini, qui pro tempore fuerit, quoad omnem ordinariam iurisdictionem et superioritatem, perpetuo subiicimus.

Privilegiorum concessio.

§ 6. Et insuper capitulo, clero, civitati et dioecesi S. Severini huiusmodi, ipsarumque civitatis et dioecesis incolis et habitatoribus, ac eorum singulis, ut omnibus et etiam singulis privilegiis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, gratiis, favoribus et indultis, quibus aliarum ecclesiarum cathedralium capitula, aliaque civitates et dioeceses, ac eorum clerus, incolae et habitatores utuntur et potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere quomodolibet poterunt in futurum, uti, potiri et gaudere libere et licite valeant, auctoritate praedicta indulgemus.

Clausula derogatoria.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.
Datum Romae apud S. Petrum, anno

Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, vi kalendas decembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 26 nov. 1586, pontif. anno II.

LXXV.

Divisio Burgi a regione Pontis et Transyberim, et erectio illius in regionem Castelli S. Angeli nuncupatam 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Sixtus Pp. animum suum ad exornandum Burgum S. Petri paratum ostendit;

§ 1. Ut primum potestas data est auctoriae atque ampliandae dignitatis Burgi Urbis nostrae, in quo beatus Petrus, apostolorum princeps, sibi et successoribus suis Romanis Pontificibus hanc sanctam Apostolicam Sedem, cui summa Dei beniginitate praesumus, collocavit, nihil profecto praetermisimus in eo ornando atque honestando, quod vel ad honorificandum gloriosissimum Domini nostri Iesu Christi nomen, aut ad excolendam in cordibus nostris durissimae Passionis suae memoriam spectaret. Id autem ex eo potissimum cognosci potest, quod nuper sacratissimam eius crucem, non sine ingentibus nostris et Camerae Apostolicae sumptibus, tametsi maxima cum spirituali non solum nostra et Romanorum civium consolatione, sed etiam cum incredibili universi fere christiani populi gaudio, in emporio; olim superstitionum ethnicarum sordibus contaminato, nunc caelestium benedictionum et indulgentiarum muneribus refertissimo obelisco, ad Dei omnipotentis gloriam et huius nostrae Urbis insigne ornamentum extolli curavimus.

Ex de causa illam a ceteris burgis separandum ducit;

§ 2. Quare nos, in praesentiarum consentaneum ac decens arbitantes ipsum Burgum, quod nedum ipsius Urbis compendium, verum etiam nova propemo-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

dum civitas dici potest, tum propter augustissimam eiusdem Beati Petri basilicam, tum propter eximia et praeclara quae inibi existunt aedificia, quaeque nova in dies extruuntur, tum propter munitissimam nostram Sancti Angeli arcem, in qua aerarium publicum, ingenti pecunia a nobis auctum, conditur et asservatur, ab aliis tresdecim eiusdem Urbis regionibus distingui et seiungi, et in peculiarem et propriam regionem erigi atque ascisci.

Et in regionem decimam quartam erigit, dato proprio stemmate;

§ 3. Motu proprio et de apostolicae potestatis plenitudine, Burgum ipsum cum praedicta S. Angeli arce, a regione Pontis ex uno, ex altero vero lateribus a regione Transyberim, quibus prius suberat, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo seiungimus, dividimus et separamus, ita ut Pontis regio intra cancellos ipsius Pontis, Transyberim autem regio usque ad portam Sancti Spiritus, vulgo Portones nuncupatam, exclusive terminetur et concludatur; illudque sic divisum, seiunctum et separatum in decimam quartam regionem, sicut antiquitus ipsa Urbs, quod in consesso est, ex decima quarta regione constabat, cum vexillo, cui pro suo stemmate et insigni leo anteriori pede dextero stellam super tribus montibus sustinens, uti vigilantissimus sacri thesauri custos, reliqua vero posteriore corporis parte aeneae capsae innixus, iuxta exemplar quod praesentibus insertum demonstratur, cohereat, erigimus, creamus et instituimus, ac titulo et nomine regionis Castelli Sancti Angeli perpetuo insignimus et decoramus.

Aliarum regionum privilegia ei concedit;

§ 4. Necnon eidem regioni Castelli sic erectae, creatae et institutae huiusmodi, ac illius pro tempore existenti praefecto, qui caput regionis Castelli nuncupabitur, ut omnibus et singulis privilegiis, facultatibus, immunitatibus, gratiis, favoribus, praeminentiis et honoribus, quibus aliae tresdecim regiones huiusmodi gaudent,

fruantur et potiuntur, ac gaudere, frui potiriue poterunt quomodolibet in futurum, pariformiter et aequè principaliter uti, frui et potiri ac gaudere libere et licite valeant, auctoritate et tenore praemissis de speciali gratia indulgemus.

Secus attentanda irritat.

§ 5. Decernentes ex nunc irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Camerae Apostolicae et populi Romani officialibus data commissio pro diebus quendi.

§ 6. Ac insuper mandantes in virtute sanctae obedientiae, ac sub nostro et successorum nostrorum arbitrio imponendis poenis, dilectis filiis tam modernis quam pro tempore existentibus Camerae Apostolicae camerario, vicecamerario, thesaurario generali, clericis et aliis eiusdem Camerae officialibus, necnon praedictae Urbis nostrae conservatoribus, priori et aliis eiusdem populi Romani ministris, ut dicto praefecto seu capiti regionis Castelli, aut pro eo praedicti populi Romani camerario de omnibus et singulis salariis, provisionibus, regaliis aliisque emolumentis, quocumque nomine nuncupatis, solitis tamen et consuetis, respondeant et responderi faciant, eisdem modo et forma, ac in omnibus et per omnia, prout aliis capitibus regionum praedictarum, seu pro eis eiusdem populi Romani camerario, per supradictos officiales et ministros de eis responderi usque ad praesentem diem solitum et consuetum fuit.

Obstantium derogatio.

§ 7. Non obstantibus nostra de non tollendo iure quaesito, ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac dictae Urbis, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque et indultis, eidem Urbi ac illius senatori, conservatoribus ac quibusvis aliis officialibus et personis, sub quibuscumque formis et tenoribus, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie, ac alias in contra-

rium per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros Sedemque Apostolicam concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die I decembris MDLXXXVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 1 dec. 1586, pontif. anno II.

LXXVI.

De S. R. E. cardinalium creandorum praestantia, numero, ordine, aetate et qualitatibus, et de optione sex cathedralium ecclesiarum quae cardinalibus conferuntur.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Postquam verus ille atque aeternus Pastor et Episcopus animarum Christus Dominus ad gubernandam universalem Ecclesiam, quam suo pretioso Sanguine acquisivit, apostolorum principi B. Petro coelestis simul ac terrenae tradidit plenitudinem potestatis, eique suas in terris vices commisit, sicut in cathedra ipsius Petri successor et verus Christi vicarius, Romanus Pontifex, divina praedestinatione, eiusdem supremae apostolicae dignitatis fastigium et locum in terris tenet, ita etiam sacrosanctae Romanae Ecclesiae cardinales repraesentantes personas sanctorum apostolorum, dum Christo Salvatore regnum Dei praedicanti atque humanae salutis mysterium operanti ministrarent, eidem Pontifici in executione sacerdotalis officii, et in dirigenda ipsa Ecclesia catholica, cui praest, consilarii et coadiutores assistunt, quasi oculi et aures ac nobilissimae sacri capitis partes, et prae-

Pontifex est verus Christi vicarius, cardinales apostolorum personas repraesentant, et sunt Pontificis consilarii et coadiutores, et pro exaltatione catholicae religionis sanguinem et spiritum effundere debent.

cipua illius membra a Spiritu Sancto constituta, qui in hac ipsa ecclesiastica hierarchia, divina dispositione, instar illius caelestis, cui ex altera parte respondet, ordinata, ad altissimum gradum evecti, cum ipso Romano Pontifice communi patre ac pastore, ad quem ex omnibus undique gentibus ac nationibus in gravissimis maximeque arduis rebus fideles omnium generum, omnium ordinum, summi, et infimi, quotidie confluunt, tanti ponderis molem atque onus populorum sustineant, et pro animarum salute, pro fide, pro iustitia, pro unitate assidue invigilent ac laborent; qui circa ipsum universali Ecclesiae serviendo, singularum ecclesiarum commoditatibus se impendant, quorum consilio idem Pontifex agenda disponat, quorum opera, et necessaria et plurimum fructuosa universae reipublicae christianae in secundis rebus ornamento et commodo, in dubiis praesidio et adiumento esse possit. Qui denique pro exaltatione catholicae religionis, pro pace et quiete christiani populi, pro augmento et honore sanctae Sedis Apostolicae sanguinem, si ita res ferat, et spiritum constanter effundant.

Pontifex igitur vires optimos et lectissimos cardinales creare debet.

§ 1. Cum itaque ipsi veri cardines sint, et clarissima Ecclesiae lumina, templi Dei bases, firmamenta et columnina christianae reipublicae, singulari quadam pietate ac doctrina, nec vulgari aut medioeri, sed insigni atque eximia virtute abundare debent, ut, quam gerunt, personam digne et honorifice valeant sustinere. Ac quemadmodum praecipuae sunt partes summi Romani praesulis in iis asciscendis exquisitam adhibere diligentiam, et accurata circumspectione providere ut viri optimi ac lectissimi assumantur, et vel in hoc potissimum necessitati atque utilitati totius Ecclesiae sibi commissae consulatur, ita etiam praelati ceteraeque personae ecclesiasticae ad tantae dignitatis sublimi-

tatem promovendi, anteactae vitae laude atque excellenti quadam et rara meritorum commendatione prae ceteris fulgeant, necesse est ut hoc amplissimo honore digni habeantur. Siquidem eorum vita ac mores ceteris exemplo esse debent, verba et responsa pro oraculis, monita ac praecepta ab universis christianis regulae et norma recte vivendi recteque sentiendi existimantur, ab iis quasi sapientissimis magistris ecclesiasticae disciplinae forma suscipitur, quae ad mores vitamque cunctorum fidelium componendos longe lateque diffusa propagetur. Ipsi denique vere sunt sal terrae, ac lucernae positae super candelabrum, ut inter sanguinem et sanguinem, causam et causam, lepram et lepram discernant, ac doctrinae opportunitate et veritate, infirma confirmant, disrupta consolident, depravata convertant, luceant omnibus qui in domo Domini habitant, ac primae huic Sedi assistentes, cunctos pastores, dum in gravioribus negotiis eandem Sedem consulunt, eiusve opem implorant, suo iudicio, consilio et auctoritate instruere, dirigere ac docere non cessent. Ceterum, cum non solum ad eos spectet plurima et maxima momenti negotia et causas, quae eis in dies committuntur, praeclara fide et prudentia cognoscere, ac legationibus in provinciis gubernandis, et in gravioribus rebus saepius ad reges et imperatores perfungi:

Praesertim quia ex collegio cardinalium creandus est Summus Pontifex.

§ 2. Sed, quod omnium caput et summa est, ex eorum corpore, numero et collegio ille ipse, qui cunctis pastoribus est praeficiendus, ac totius Dominici gregis curam habiturus, Summus Pontifex, deligatur, iidemque illum suis suffragiis creent, qui tunc demum publico bono christiani populi, optimus sine ulla dubitatione existet, si e numero et suffragiis bonorum deligatur. In hac sacra electione censendi sunt veri interpretes atque inter-

nuntii voluntatis Dei, cuius spiritu sicut universum Ecclesiae corpus sanctificatur et regitur, ita maxime hoc totum huiusmodi electionis opus eiusdem afflatu et instinctu absolvi certissimum est atque omnibus exploratum, ut vel ex hoc ipso perspicui possit quanta in eis requiratur puritas et sinceritas ab omni carnis affectu, privatorum commodorum cura et factionum studiis aliena, quorum pectora et voces, templa et organa futura sint Spiritus Sancti, et ex quibus quasi seminibus is sit proditurus, in quem totius apostolicae potestatis plenitudo, Deo annuente, merito conferatur.

Idcirco hanc de super edita constitutionem, videlicet:

§ 3. Quapropter, ut tanti muneris amplitudo ea, qua decet, observantia et admiratione apud cunctos mortales honoretur, et in quos ob celsitudinem gradus, omnium oculi, omnium ora convertuntur, in eis summae dignitati par claritas et splendor eluceat, atque in eis glorificetur Deus, honorificetur sacerdotale ministerium, et animae fidelium laetificentur, certe sacris amplissimis huius honoris insignibus si demum decorandi videntur, qui eximia eruditione, innocentia ac sanctitate et omni virtutum genere a vero solidorum honorum largitore Deo supra ceteros fuerint illustrati. Proinde nos, postquam placuit divinae bonitati imbecillitatem nostram ad summi apostolatus apicem vocare, inter ceteras, quas pro bono universalis Ecclesiae, his maxime turbulentis temporibus, dies noctesque suscipimus curas et cogitationes, hanc ipsam pontificia nostra sollicitudine dignissimam iudicavimus, ut ad communem salutem et profectum christiani populi nostrae curae crediti, ac ad ipsius sanctae Romanae Ecclesiae decus et ornamentum circa cardinalium electionem atque assumptionem, tam a praedecessoribus nostris quam a nobis hactenus editas sanctiones et decreta expendere-

mus; in quibus, licet pleraque salubriter ac prudenter disposita et ordinata fuerint, quia tamen res humanae facile in deterius prolabantur, nisi sit qui eas assidue renovet atque conservet, easdem illas sanctiones et decreta partim innovando, partim declarando, partim pro rerum et temporum exigentia supplendo et in melius reformando, habita super his cum venerabilibus fratribus nostris eiusdem S. R. E. cardinalibus deliberatione matura, de eorundem fratrum consilio et unanimi consensu, hanc nostram perpetuo valituram constitutionem duximus promulgandam, qua et nosmetipsos in re tam gravi nostri muneris admonemus, et quam nobis legem imponimus, eandem nostris successoribus indicamus, quos et sui officii non immemores fore confidimus, et se aliquando in districto ac tremendo Dei iudicio suae villicationis rationem esse reddituros, Apostolo dicente: *Omnes stabimus ante tribunal Christi; et unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo.*

§ 4. Primum igitur cum, ita exposcente rerum ac temporum qualitate et occasione, recessum fuerit a veteri illo more admodum paucos viros in sacrum collegium adscribendi, iamque plures nostra aetate cardinales, quam antiquitus in ipsum collegium cooptari consueverint, tum ut iuxta generalis concilii Tridentini decretum omnium christianitatis nationum ratio habeatur, tum quia in eodem collegio multi, quae est humani corporis infirmitas, senectute vel morbis frequenter gravati, haud commode tanto oneri assidue sustinendo sufficere queunt; ut in hoc moderatio congrua adhibeatur, et certi limites praescribantur, ne vel ad veterem illam paucitatem eos redigamus, vel rursus eorum honor nimia ac superflua numerositate vilescat, quod interdum et nos ipsi, dum in minoribus essemus,

Cardinales non sint plures quam septuaginta, et electio promovendorum ultra hunc numerum nulla sit;

vidimus et experti sumus. Ac, ut veteris synagogae figura sanctae et Apostolicae Ecclesiae veritati respondeat, sequi cupientes mandatum Domini factum ad Moysen, de congregandis septuaginta viris de senibus Israël, quos nosset senes populi esse et magistros, ut secum onus populi sustentarent, et non ipse solus gravaretur, super quos ad ostium tabernaculi ductos, loquente Domino, Spiritus requievit: de praedictorum fratrum nostrorum consilio, perpetuo statuimus et ordinamus ut in posterum, connumeratis omnibus cuiusque ordinis episcopis, presbyteris et diaconis cardinalibus, qui nunc sunt, quique in futurum creabuntur, cuncti simul numerum septuaginta nullo umquam tempore excedant, ac talis numerus quovis praetextu, occasione vel causa, etiam urgentissima, minime augeatur. Quod si unum vel plures a nobis vel pro tempore existente Romano Pontifice in futurum ultra dictum numerum eligi in cardinalem aut creari aut pronunciarum contigerit, decernimus huiusmodi electionem, creationem et pronunciationem nullam, irritam et inanem fore et censendam esse, nullumque ius seu titulum re aut nomine sic electo seu electis acquiri, neque eorum quemquam pro cardinali haberi aut reputari posse aut debere, neque dictam electionem, creationem, pronunciationem, ab initio invalidam et ultra numerum factam, si postea ad praescriptum numerum, moriente uno vel pluribus cardinalibus, ipsum collegium redigatur, propterea ex post facto convalescere, sed uti a principio, sic deinceps in perpetuum nullius fore roboris vel momenti.

Sintque ex eis episcopi sex, presbyteri 1. et diaconi 11;

§ 5. Quoniam vero iam inde ab antiquissimis etiam apostolorum temporibus diaconorum ordo ad inserviendum et ministrandum in Ecclesia Dei ex magna providentia dignoscitur institutus, et pro

temporum varietate modo maior, modo minor numerus esse consuevit, ita ut aliquando septem, interdum quatuordecim, quandoque vero decem et octo diaconi fuerint, et tamen hoc tempore tum propter eorum parvum numerum, tum propter aliquorum absentiam a Romana Curia, adeo pauci reperiantur ut eorum officio satisfacere nequeant; immo saepius presbyteri cardinales loco diaconorum, contra patrum instituta, Pontifici assistere et ministrare cogantur; idcirco statuimus ut ex praedicto numero cardinalium, diaconi quatuordecim, reliqui omnes, praeter sex episcopos, presbyteri sint et esse debeant.

§ 6. Neque posthac quisquam in diaconum cardinalem assumi possit, nisi saltem in vigesimo secundo suae aetatis anno fuerit constitutus, ita ut omnino infra annum ad sacrum diaconatus ordinem valeat et debeat promoveri, alioquin si, anno elapso, ad ipsum diaconatus ordinem promotus non fuerit, eo ipso tam in consistorialibus et omnibus aliis actibus et negotiis cardinalitibus, quam etiam iuxta constitutionem felicis recordationis Pii Papae quarti, praedecessoris nostri, super reformatione conclavis editam, in electione Romani Pontificis voce activa et passiva omnino careat, ac privatus existat.

§ 7. Diaconorum autem numerus sic praefinitus perpetuo retineatur, ac diaconi in eodem ordine semper remaneant; et si qui eorum ex devotionis fervore ad presbyteratus ordinem promoti fuerint, semper tamen in eodem diaconatus ordine et officio ministrent, et suum locum inter diaconos cardinales teneant, donec ex cardinalibus de novo creandis sive eligendis, alii diaconi praedictum numerum suppleant, et in eorum locum subrogentur ac substituantur. Quo casu antiquiores diaconi ad presbyteratus ordinem

Diaconi cardinales non sint minores 11, et infra annum ad ordinem diaconatus promoveri debent, alius voce caret activa et passiva;

Diaconi ex fervore devotionis ad presbyteratus ordinem promoti remaneant inter diaconos, quousque ex cardinalibus de novo creandis suppleatur numerus 11 diaconorum;

promoti, ad presbyteros cardinales transire atque inter eos sedere valeant et connumerari.

§ 8. Ut vero diaconos cardinales, qui in sua vocatione permanserint, et in ministerio ordinis sui perseveraverint, maioribus honoribus prosequamur, volumus ut cum aliquam ex sex cathedralibus ecclesiis, quibus episcopi cardinales praesunt, primo, secundo et tertio per obitum vel translationem aut alias pro tempore vacare contigerit, antiquior quidem presbyter cardinalis praesens, salvo cuique episcopo cardinali iure transeundi ad eam, dimissa priore cui praerat, ut moris est, promoveatur; sed ubi post tres vacationes, tres itidem ex ipsis presbyteris cardinalibus in episcopos praefecti fuerint, tunc si quarta alicuius harum ecclesiarum vacatio contigerit, excluso, ea tantum vice, antiquiore presbytero, prior diaconorum cardinalium, qui praesens fuerit et in aetate legitima constitutus, vel si ille noluerit aut nequiverit assumi, sequens diaconus eisdem qualitatibus praeditus, ad eam promoveatur; et ita deinceps in huiusmodi vacationibus sex ecclesiarum praedictarum perpetuo observetur, ut post tres presbyterorum ad dictas ecclesias promotiones, quarta occurrente vacatione, prior diaconorum aut sequens, ut praefertur, in episcopum praeficiatur.

§ 9. Inter hos septuaginta cardinales, praeter egregios utriusque iuris aut decretorum doctores, non desint aliquot insignes viri in sacra theologia magistri, praesertim ex regularibus et Mendicantium Ordinibus assumendi, saltem quatuor, non tamen pauciores.

§ 10. Antiquum vero Clementis, Anacleti, Evaristi, Alexandri et aliorum sanctorum Pontificum praedecessorum nostrorum morem, per sexcentos et amplius annos continuata serie observatum, sequi volentes, ac decretum alias per nos in

nostris consistorio editum innovantes, perpetuo sancimus tempus creandorum cardinalium seu promotionis ad cardinalatus honorem faciendae, mense decembri dumtaxat, in ipsis temporibus seu diebus ieiuniorum et non aliis, esse debere.

§ 11. Ut autem ipsi cardinales in regimine universalis Ecclesiae nobis et pro tempore existenti Romano Pontifici utiliter assistere valeant, ac de omnibus christianorum regnorum provinciarumque moribus, rebus et negotiis prompte et fideliter certa ab eis notitia, pro rerum emergentium opportunitate, habeatur, praedicti concilii Tridentini decreto inhaerentes, statuimus ut ex omnibus christianitatis nationibus, quantum commode fieri poterit, idonei assumantur.

§ 12. Praeterea, qui cardinales creandi erunt, legitimis et honestis sint exortu natalibus, neque ulla prorsus labe aut illegitimatorum natalium suspitione quovis modo laborent, sed omni macula et impuritate careant; alioquin ad tam eminentem dignitatis gradum penitus inhabiles et illius incapaces sint et esse censeantur. Quocirca considerantes quod, licet tanta sit vis et efficacia Sacramenti Matrimonii, quod, Apostolo teste, magnum est in Christo et in Ecclesia, ut qui antea geniti erant, ex soluto et soluta, inter quos rite matrimonium constare poterat, post illud contractum legitimi habeantur, in nonnullis tamen provinciis et dominiis nobilitatis privilegiis non gaudent, nec ad saecularia officia, honores et dignitates neque ad nobilium feudorum et statuum successiones admittuntur, quodque multo magis indecorum videretur, et ab Apostolicae Sedis dignitate alienum, si huiusmodi illegitimi, per sequens matrimonium, ut praefertur, legitimated, in cardinales assumerentur, ac cardinalatus celsitudo et splendor, qui dignitati regiae comparatur, facile deprimi, commaculari

Diaconorum prior aut sequens, si sit legitime solutus, in quarta vacatione sex ecclesiarum episcopalis, promovetur ad ecclesiam vacantem, et in aliis tribus vacantiis antiquior promovetur presbyter.

Inter sex cardinales praefatos assumantur saltem quatuor magistris in theologia;

Creari possunt cardinales in diebus ieiuniorum mensis decembris dumtaxat;

nostris consistorio editum innovantes, perpetuo sancimus tempus creandorum cardinalium seu promotionis ad cardinalatus honorem faciendae, mense decembri dumtaxat, in ipsis temporibus seu diebus ieiuniorum et non aliis, esse debere.

§ 11. Ut autem ipsi cardinales in regimine universalis Ecclesiae nobis et pro tempore existenti Romano Pontifici utiliter assistere valeant, ac de omnibus christianorum regnorum provinciarumque moribus, rebus et negotiis prompte et fideliter certa ab eis notitia, pro rerum emergentium opportunitate, habeatur, praedicti concilii Tridentini decreto inhaerentes, statuimus ut ex omnibus christianitatis nationibus, quantum commode fieri poterit, idonei assumantur.

§ 12. Praeterea, qui cardinales creandi erunt, legitimis et honestis sint exortu natalibus, neque ulla prorsus labe aut illegitimatorum natalium suspitione quovis modo laborent, sed omni macula et impuritate careant; alioquin ad tam eminentem dignitatis gradum penitus inhabiles et illius incapaces sint et esse censeantur. Quocirca considerantes quod, licet tanta sit vis et efficacia Sacramenti Matrimonii, quod, Apostolo teste, magnum est in Christo et in Ecclesia, ut qui antea geniti erant, ex soluto et soluta, inter quos rite matrimonium constare poterat, post illud contractum legitimi habeantur, in nonnullis tamen provinciis et dominiis nobilitatis privilegiis non gaudent, nec ad saecularia officia, honores et dignitates neque ad nobilium feudorum et statuum successiones admittuntur, quodque multo magis indecorum videretur, et ab Apostolicae Sedis dignitate alienum, si huiusmodi illegitimi, per sequens matrimonium, ut praefertur, legitimated, in cardinales assumerentur, ac cardinalatus celsitudo et splendor, qui dignitati regiae comparatur, facile deprimi, commaculari

Promoveanturque idonei ex omnibus nationibus christianitatis quantum commode fieri poterit;

Illegitimi, etiam per subsequens matrimonium legitimated, aut super defectu natalium auctoritate apostolica consecuti dispensationem, inhabiles sunt ad cardinalatum;

aut quodammodo inobscurari posset. Ideo, ut puriori dignitati puriores natales respondeant, quoscumque illegitime natos, quorumvis, etiam magnorum principum, etiam ducali aut maiori, etiam regia et imperiali auctoritate fulgentium, filios, quocumque gradu, dignitate et praesinentia praeditos, etiam genitos ex soluto et soluta, inter quos tunc matrimonium constare poterat, ac postea per subsequens matrimonium, etiam rite et solemniter in facie Ecclesiae contractum, vel alias legitimated et quomodolibet habilitatos et natalibus restitutos ac quorumvis honorum capaces effectos, etiam si cum eis, ut hanc ipsam dignitatem obtinere valeant, super defectu natalium fuerit expresse et in specie auctoritate apostolica quomodolibet dispensatum; nihilominus praedictae cardinalatus dignitatis prorsus incapaces, et ad eam obtinendam perpetuo inhabiles decernimus ac declaramus.

Non secus ar qui ad sacros ordines promoveri non possunt;

Promovendi ad cardinalatus doctrina, vitae probitate et aliis qualitatibus a iure requisitis praestare debent;

§ 13. Sed et insuper prohibemus ne ii, quos propter defectus, vitia aut impedimenta quaecumque ad sacros ordines secundum canonicas sanctiones promoveri fas non est, etiamsi cum ipsis dicta auctoritate apostolica fuerit dispensatum, neve alicuius criminis aut infamiae nota respersi, in cardinales ullo umquam tempore assumantur.

§ 14. Ceterum, ut non solum honore, sed etiam re ipsa cardines sint, super quibus ostia universalis Ecclesiae tutantur, divinaeque et humanae ministeria sibi commissa utilius exequi possint, statuimus ut lectissimi et praecellentes viri in ipsum collegium adscribantur, et quorum vitae probitas, morum candor, praestans doctrina et eruditio, eximia pietas et erga salutem animarum ardens studium et zelus, in dandis consiliis sincera fides et integritas, in rebus gerendis singularis prudentia, constantia et auctoritas et aliae

qualitates a iure requisitae, tam ipsi pontifici quam universo collegio cognitae et probatae sint.

§ 15. Ac proinde, ne homines sacrum rerum plane imperiti et rudes atque ecclesiasticarum functionum ignari, quasi in Ecclesia Dei hospites et peregrini, statim huiusmodi muneri praeficiantur, iuxta decretum iam pridem a nobis in praedicto consistorio nostro sancitum, quod pariter harum serie innovamus, districte interdiciamus ne quis ullatenus ad cardinalatus honorem assumi queat, nisi qui, antea clericali caractere insignitus, et in quatuor minoribus ordinibus constitutus, per annum saltem habitum et tonsuram gestaverit clericalem.

Clericali etiam caractere insigniti, et in minoribus ordinibus constituti, per annum saltem ante promotionem habitum et tonsuram gerere tenentur.

§ 16. Cum autem ad hunc honorem adeo sublimem promovendi omni virtutum, et praesertim castimoniae laude, supra ceteros plurimum eminere debeant; qui vero filios, etiam legitimos, ex uxore sua alias dignoscitur suscepisse, certum nequeat suae testimonium continentiae exhibere, et pater erga proprios filios naturali affectu nimia quadam propensione feratur, verendumque sit ne propterea variis propriae domus negotiis ac multiplici liberorum cura distractus, Ecclesiae negotia sibi credita aut negligenter tractet aut minus sollicite et fideliter, quam par est, eiusdem Ecclesiae iura tueatur; prohibemus ne aliquis, qui utriuslibet sexus filium seu filios, etiam ex legitimo matrimonio susceptos, vel nepotem seu nepotes ex eis habeat, ullatenus in cardinalem assumi aut promoveri possit.

Filius utriuslibet sexus, etiam ex legitimo matrimonio vel ex eo nepotem habens, promoveri nequeat ad cardinalatum.

§ 17. Insuper, ut factionum fomitem et simultatum ansam ex sacro hoc coetu, quantum cum Domino possumus, amputemus, decretum pia memoriae Iulii Papae III, praedecessoris nostri, in sacro olim consistorio editum, approbantes et declarantes, similiter perpetuo interdiciamus ne ullo umquam tempore assumatur

Frater, etiam ex uno parente germanus, vel patruelis consobrinus aut amittinus allicuius cardis, vivens, card. esse non possit.

aliquis posthac in eiusdem S. R. E. cardinalem, qui frater ex utroque vel alterutro parente germanus existat alterius cardinalis viventis, ita ut eodem tempore duo fratres germani in eodem collegio nullatenus esse possint. Quinimmo, idem decretum extendentes et ampliantes, prohibemus quoque ne, patruale, vel amitino aut consobriño cardinale vivente, alter eius patruelis vel amitinus aut consobrinus ad cardinalatum valeat promoveri.

Patruus aut avunculus nepotis ex fratre vel sorore cardinalis viventis prohibentur assumi ad cardinalat. et converso talis nepos patri et avunculo.

§ 18. Sed et pari ratione sancimus ne patruo aut avunculo cardinali vivente eius ex fratre vel sorore nepos, nec rursus nepote ex fratre vel sorore cardinali existente, illius patruus aut avunculus, nec ullus denique alius, qui primo aut secundo tantum consanguinitatis gradu alicui cardinali viventi coniunctus sit, quamdiu is vixerit, in cardinalem assumi possit. Ita ut omnes et singuli praedicti, tam pater filios aut nepotes habens, quam fratres germani, patruales, amitini, consobriñi, patruus, avunculus, nepos ex fratre vel sorore, et quivis ut supra primo aut secundo gradu coniunctus alter altero cardinali vivente, ad cardinalatum inhabiles, et illius incapaces sint et censeantur; neque eorum aliquis cardinalis creari valeat; neque adversus hanc prohibitionem ex quacumque, etiam urgentissima, causa cum eis liceat dispensari. Et nihilominus electio, creatio ac promotio cardinalium huiusmodi contra praesentem prohibitionem aut interdictum facta et attentata, nulla, irrita et inanis sit eo ipso, ac cum omnibus inde secutis nullius sit roboris vel momenti.

Absentes a Curia ad cardinal. promovendi, creari debent, adiecta conditione ut infra annum Apostolorum limina visitare

§ 19. Postremo, attendentes proprium esse eorumdem cardinalium munus assistere, ut praemittitur, Christi in terris vicario, eique in regenda Ecclesia catholica consilium et operam assidue praestare, atque cum eo Ecclesiae necessitatibus providere, ipsosque tum ad id ex ipsius

officii debito, tum ex sanctorum patrum decretis teneri, ac propterea absurdum esse cardinales procul ab ipso Pontifice vitam agere, et locum mansionemque suam in Ecclesia Dei adeo praecelsam contra huiusmodi officii debitum et insuarum perniciem animarum negligere ac deserere; inhaerentes decreto similiter a nobis in consistorio nostro dudum desuper promulgato, de eorumdem fratrum consilio, statuimus et ordinamus ne quis in posterum a Romana Curia absens cardinalis creetur aut pronuncietur, nisi hac adiecta conditione ut intra annum in Romanam Curiam venire et Apostolorum limina visitare teneatur; necnon, antequam biretum rubrum, quod a Romano Pontifice de more benedici ac per certum nuncium mitti solet, ei tradatur, illiusve capiti imponatur, iuret in manibus personae alicuius in dignitate ecclesiastica constitutae, cui id negotii datum fuerit, se intra annum a die praestiti iuramenti numerandum, omni mora postposita et impedimento remoto, ad Urbem vel alio ubi Romana Curia eo tempore fuerit, personaliter adventurum, ut sistat se nobis aut pro tempore existenti Romano Pontifici, et sanctae Sedi Apostolicae, cuius obsequiis erit adscriptus, et quamdiu ipsi Pontifici visum fuerit, muneri suo incumbat: atque ita de legibus, moribus, consuetudinibus ac toto statu eiusdem Sedis plene instruat, atque ad ecclesiae seu provinciae, cui forsitan praerit, necessitates sublevandas, abusus tollendos, mores reformandos, ecclesiasticam disciplinam, siqua ex parte labefacta fuerit, restituendam, opportuna et salutaria consilia ab ipsius Pontificis paterna caritate, sapientia et vigilantia recipiat, et pro viribus exequatur. Cuius quidem iuramenti, postquam per eum praestitum fuerit, publicum inde instrumentum conficiatur, et in forma authentica ad nos vel nostri pro tempore

teantur, et ante consignationem bireti rubri eis a Pontifice transmittendi, id facere iurent et observent; alias cardinalatus honore privati censeantur.

successorem, nulla interposita mora, transmittatur. Quod si forte id iurare recusaverit, volumus ut biretum rubrum ei omnino denegetur, ac nequaquam tradatur, sed ipso facto, absque alia declaratione vel decreto, cardinalatus honore privatus existat, atque habeatur, in omnibus et per omnia, ac si numquam in cardinalem assumptus vel promotus fuisset. Inhabilis quoque ad eandem dignitatem postea obtinendam et illius incapax efficiatur. Sin autem iuret ac biretum rubrum accipiat, sed tamen postea ad Urbem et Romanam Curiam, ut praefertur, intra annum a die praestiti iuramenti non comparuerit, tunc pariter, absque alia declaratione, cardinalatus dignitate, officio, titulo, denominatione atque omnibus et quibuscumque illius insignibus, facultatibus, privilegiis aut auctoritatibus careat eo ipso, et perpetuo privatus sit et esse censeatur, perinde ac si numquam inter cardinales cooptatus fuisset, nec biretum rubrum accepisset. Quod quidem biretum post id tempus confestim deponere omnino teneatur.

Decretum irritum.

§ 20. Decernentes sic in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et ipsos S. R. E. cardinales, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuique quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae derogatoriae.

§ 21. Non obstantibus apostolicis ac in generalibus conciliis editis constitutionibus et ordinationibus, etiam certum alium eorumdem cardinalium numerum praescribentibus, aut alias super praemissis disponentibus, quas omnes, quatenus praesenti constitutioni in aliquo adversantur, illarum tenores pro plene ac sufficienter

expressis habentes, etiam si de illis specialis, specifica, expressa ac individua de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio facienda esset, omnino abrogamus, abolemus et annullamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Forma publicandi adsequi transumptorum.

§ 22. Ceterum, ut praesentes litterae omnibus innotescant, mandamus illas ad valvas Lateranensis et Principis Apostolorum de Urbe basilicarum, atque Cancellariae Apostolicae et in acie Campi Florae more solito publicari et inibi affigi, et per aliquod temporis spatium dimitti; eisque detractis, earum exempla eo in loco reliqui. Ac volumus ut illarum transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo praelati vel personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, in iudicio et extra illud, ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Sanctio poenalis.

§ 23. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam etc. Siquis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, tertio nonas decembris, pontificatus nostri anno II.

Papae subscri.

† Ego Sixtus Catholicae Ecclesiae episc. *De ventre matris meae tu es Deus protector meus.*

Cardinalium subscriptiones.

- † Ego A. card. Farnesius, vice-cancellarius, episcopus Ostien.
- † Ego Iac. card. Sabellus, episc. Portuensis.
- † Ego Io. Ant. card. S. Georgii, episcopus Tusculanus.
- † Ego Io. Franciscus card. de Gambara, episcopus Praenestinus.
- † Ego Inn. Avalus card. de Aragon. episcopus Sabinensis.
- † Ego Marcus Siticus card. de Altaemps.
- † Ego Marcus Ant. card. Columna.
- † Ego P. card. Sanctaerucius.
- † Ego Gabriel card. Paleottus.

† Ego frater Michael Bonel. card. Alex.
 † Ego Ludovicus card. Madrutius.
 † Ego Nicol. card. Senon. ff. S. Praxedis.
 † Ego Iul. A. Sanctorius card. S. Severinae.
 † Ego Hieronymus card. Rusticulus.
 † Ego Io. Hieronymus card. Albanus.
 † Ego Hieronymus card. Simoncellus.
 † Ego P. card. Deza.
 † Ego Io. Antonius card. Caraffa.
 † Ego Io. Antonius card. SS. Quatuor.
 † Ego Io. Baptista card. S. Marcelli.
 † Ego Iulius card. Cananius.
 † Ego Antonius card. Salviatus.
 † Ego Augustinus card. de Verona.
 † Ego Vincentius card. Montisregalis.
 † Ego Philippus card. Spinola.
 † Ego Georgius card. Razivil.
 † Ego Scipio card. Lancellottus.
 † Ego Vincentius card. Gonzaga.
 † Ego Io. Baptista Gastrucius, Signaturae iustitiae praefectus.
 † Ego Federicus card. Cornelius.
 † Ego Hippolytus de Rubeis card. Paviae.
 † Ego Decius card. Azzolinus.
 † Ego Hippolytus card. Aldobrandinus, maior poenitentarius.
 † Ego Ferd. card. de Medicis.
 † Ego Philippus Vast. card. Camerarius.
 † Ego Andreas card. Battorius.
 † Ego A. card. Montaltus.

Dat. die 3 dec. 1586, pontif. anno II.

Sequitur declaratio dictae constitutionis.

§ 24. Sanctissimus D. N. dixit quod cum in constitutione seu bulla Sanctitatis Suae alias super creatione sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium edita, volens diaconos cardinales, qui in sua vocatione permanserint, et in ministerio sui ordinis perseveraverint, maioribus honoribus prosequi, inter alia statuerit ut post tres vacationes sex ecclesiarum cathedralium, quibus episcopi cardinales praesunt, quarta vacatione alicuius ex eis occurrente, prior diaconorum cardinalium, qui praesens fuerit et in aetate legitima constitutus, vel si ille nolisset aut nequivisset assumi, sequens diaconus eisdem qualitatibus pra-

ditus, ad ecclesiam huiusmodi cathedralem, ut praefertur, vacantem, promoveretur, et ita deinceps servaretur, prout in eadem constitutione plenius continetur.

§ 25. Agnoscensque idem S. D. N. mentis suae in ea constitutione fuisse non ut novus vel forte paucos ante annos creatus diaconus cardinalis, ad aliquem ex dictis episcopatibus seu ecclesiis, quibus seniores presbyteri cardinales praefici solent, promoveatur, sed qui diu in suo ordine et vocatione (ut verba eiusdem constitutionis aperte demonstrant) permanserit, et in ministerio sui ordinis perseveraverit, is tali ecclesiae praeficiatur; ac providere cupiens ne forte in futurum dubitari contingat de quanti temporis cursu perseverantia illa in diaconatus ordine et in ministerio intelligatur.

§ 26. Eadem Sanctitas Sua, in eodem consistorio suo secreto habito supradicta die, de venerabilium fratrum suorum S. R. E. cardinalium unanimi consilio et assensu, sua apostolica auctoritate, declaravit et decrevit ut prior diaconorum cardinalium, seu alius sive immediate seu successive sequens diaconus cardinalis, quarta occurrente vacatione, ut praemititur, ad dictam ecclesiam seu episcopatum ex sex praedictis vacantem, assumi seu promoveri possit, exiget requiri debere ut integros annos saltem decem, et non pauciores, in suo diaconatus ordine permanserit, et in illius ministerio perseveraverit, etiamsi numerus XIV diaconorum cardinalium non sit expletus, dummodo ad minus decem diaconi tunc existant, prout declaravit et decrevit.

§ 27. Ac sic in praemissis etc. per quoscumque etc. etiam ipsos S. R. E. cardinales etc. sublata eis etc. aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane quidquid secus etc. contingerit attentari similiter decrevit.

Datum Romae apud S. Petrum, die mercurii XXV novembris MDLXXXVI, in consistorio secreto.

Dubium posset excitari circa tempus, quo diaconus cardinalis debeat perseverare in diaconatu antequam possit promoveri ad episcopatum, de quibus in dicta bulla.

Declaratio dicti dubii.

Clausula sublata aliter iudicandi potestate.

LXXVII.

Tolentini oppidi in provincia Picena in civitatem sublimatio, eiusque collegiatae ecclesiae in episcopalem erectio ¹.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Praemium

Super universas orbis ecclesias, Eo disponente qui cunctis imperat et cui omnia obediunt, quamquam sine nostris meritis, constituti, levamus in circuitu agri dominici oculos nostrae mentis, more pervigilis pastoris inspecturi quid provinciarum et locorum quorumlibet statui congruat, ac desuper disponi debeat, unde, divino fulti praesidio, dignum, quin potius debitum, arbitramur, in irriguo militantis Ecclesiae agro novas episcopales sedes et ecclesias plantare, ut per huiusmodi novas plantationes popularis augeatur devotio, divinus cultus floreat, et animarum salus subsequatur, loca insignia, praesertim quorum incolae, benedicente Domino, multiplicari noscuntur, dignioribus titulis et condignis favoribus illustrentur, ipsique incolae honoratorum praesulum adsistentia, regimine et doctrina suffulti, in via Domini magis magisque in dies proficiant.

Oppidi Tolentini in multis commendatis.

§ 1. Sane, attendentes oppidum Tolentini, Camerinensis dioecesis, in agro Piceno, et territorio fructifero ac loco satis amaeno et pervio situm, admodum celebre, ac muris firmiter cinctum, plurium aedificiorum ornatu decorum, copioso incolarum numero habitatum, ac mille ad minus, ultra castra Colmurani sibi suppositi, focularia sive domus continere; ac in eo unam S. Mariae cum campanili, campanis, organo, choro, sacristia, plebano

¹ Ex hac civitate prodit S. Nicolaus Tolentinus nuncupatus, de cuius canonizatione et festivitate videre est in Eug. IV. const. xxxvi, *Licet militans*, tom. v, pag. 88.

Bull. Rom. Vol. VIII.

403

ac canonicis et aliis ad cathedralem ecclesiam requisitis, ac alteram ecclesiam collegiatam S. Iacobi, cum priore et canonicis, praeterea S. Catervii, S. Augustini canonicorum regularium, in qua eiusdem S. Catervii, S. Septimiae ac Sancti Bassi corpora reperiuntur, necnon S. Nicolai de Tolentino nuncupati, fratrum eremitarum eiusdem S. Augustini, in qua existit unum brachium incorruptum et corpus eiusdem S. Nicolai, qui ob vitae sanctimoniam, in vita et post eius obitum miraculis coruscans, numero sanctorum meruit adscribi, cuius etiam festum nuperrime in toto Statu Ecclesiastico celebrari et custodiri mandavimus. Ad haec S. Francisci fratrum Minorum Conventualium, et S. Mariae Cisoloni fratrum Minorum de Observantia, ac S. Petri fratrum Cappuccinorum nuncupatorum, necnon S. Hieronymi fratrum eiusdem S. Hieronymi ac S. Agnetis monialium S. Clarae Ordinum monasteria et regulares domos ac quamplures alias ecclesias, ac duo hospitalia pro pauperibus et infirmis recipiendis satis commode extracta adesse, et ex eo cardinales, episcopos, referendarios et strenuos milites, capitaneos et duces generales Status Ecclesiastici aliosque illustres et egregios ac religione et doctrina praeclaros viros produisse.

§ 2. Nos, cupientes oppidum Tolentini praefatum, cuius, dum cardinalatus honore fungeremur, protectores et fautores fuimus, cuiusque dilectos filios communitatem et homines singulari dilectione prosequimur, necnon collegiatam ecclesiam S. Mariae huiusmodi dignioribus titulis ac nominibus decorari, habita super his cum fratribus nostris deliberatione matura, de illorum consilio et assensu ac de apostolicae potestatis plenitudine, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac eiusdem Beatae Mariae Virginis honorem et christifidelium devotionis augmentum,

¹ Minorum, Cherub. (R. T.).

Oppidi Tolentini ab incolis et beneficiis dioecesis Camerinensis separatio.

Enarratio dictae bullae in parte hinc declaranda.

oppidum et castrum huiusmodi ac villas comitatus Tolentini eorumque territoria a dicta dioecesi, cui in spiritualibus subiecta sunt, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo separamus et dismembramus, illaque separata et dismembrata, ac illarum incolas, habitatores, ecclesiarum rectores, beneficiatos, priores et alios inibi beneficia ecclesiastica obtinentes, monasteria, domos regulares aliaque pia loca omnia ab omni iurisdictione episcopi Camerinensis necnon solutione decimarum eidem episcopo per eos debitarum de cetero facienda, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo, eximus et liberamus.

Rectio eiusdem oppidi in civitatem, et eius ecclesiae S. Mariae in cathedralem, et concessio privilegiorum.

§ 3. Insuper oppidum Tolentini in civitatem Tolentini, et collegiatam ecclesiam S. Mariae huiusmodi in cathedralem, sub invocatione eiusdem S. Mariae, ac in ea dignitatem, sedem et mensam episcopalem pro uno episcopo Tolentino nuncupando, qui eidem ecclesiae Tolentinae praesit, ac iurisdictionem episcopalem habeat et exercent, cum omnibus privilegiis, honoribus, iuribus et insignibus debitis et consuetis, ac quibus alii episcopi de iure vel consuetudine aut alias quomodolibet in spiritualibus utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere quomodolibet poterunt in futurum, necnon plebaniam illius in archidiaconatum, qui inibi dignitas maior post pontificalem existat, eisdem auctoritate et tenore similiter perpetuo erigimus et instituimus, ipsamque ecclesiam sic in cathedralem erectam Sedi Apostolicae immediate subicimus, ac sub protectione Bb. Petri et Pauli apostolorum suscipimus.

Concessio alimularum pro canonicis dictae cathedralis.

§ 4. Praeterea canonicis eiusdem ecclesiae sic in cathedralem erectae, ut alimutias per canonicos aliarum cathedralium ecclesiarum deferri solitas, deferre libere et licito valeant, auctoritate et tenore praedictis, pariter perpetuo indulgemus.

5. Ipsamque ecclesiam sic in cathedralem erectam cum ecclesia Maceratensi unimus, ita ut pro tempore existens episcopus Maceratensis sit ambarum ecclesiarum unitarum huiusmodi episcopus, et, licet vocetur episcopus Maceraten., tamen in litteris et expeditionibus pertinentibus ad civitatem et dioecesim Tolentini, ordinarie se suscribere debeat episcopus Maceratensis et Tolentinus.

Unio dicti episcopi cum episcopate Maceratensi.

§ 6. Teneaturque retinere unum vicarium in dicta civitate Tolentini qui non recognoscat superiorem, nec ab eo habeatur recursus ad vicarium dictae civitatis Maceratensis, sed tantum ad ipsum episcopum.

Vicarius extot in civitate Tolentini, qui solum episcopum in superiorem recognoscat.

§ 7. Eidemque ecclesiae Tolentinae sic in cathedralem erectae, pro illius mensae episcopalis dote, redditum annuum quadringentorum scutorum monetae Marchiae per episcopum Tolentinum propria auctoritate percipiendum, de semestri in semestrem, et in fine cuiuslibet semestris, vel in fine cuiuslibet mensis pro rata, arbitrio ipsius episcopi, quam praefata communitas Tolentini eidem ecclesiae sic in cathedralem erectae super redditibus molendini ipsius communitatis, quousque tot praedia ipsa communitas emat et eidem ecclesiae sic in cathedralem erectae consignet, quorum fructus ad dictam summam quadringentorum scutorum ascendunt, constituerunt et assignarunt, ac domum contiguam dictae ecclesiae Tolentinae, pro usu et habitatione ipsius episcopi Tolentini applicamus.

Assignatio dotis.

§ 8. Ac ipsi ecclesiae sic in cathedralem erectae civitatem Tolentini, eiusque incolas et habitatores pro civitate et civibus, necnon terras, villas et castrum Colmurani praefata eorumque territoria pro eius dioecesi, ac etiam clerum et populum civitatis et dioecesis Tolentinae pro clero et populo, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo assignamus.

Dioecesis praedicta, et clero assignatio.

Decretum irritans.

§ 9. Decernentes ex nunc irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausula derogatorias.

§ 10. Non obstantibus Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon dictae S. Mariae et Camerinensis ecclesiarum praedictarum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis ac litteris apostolicis, illis earumque praesulibus, capitulis et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, etiam motu proprio ac consistorialiter et alias in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poenalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, quarto idus decembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 10 dec. 1586, pontif. anno II.

LXXVIII.

Reformatio circa immoderatos sumptus, qui in alma Urbe fieri consueverunt, circa vestes, dotes, ornamenta, indumenta et convivia.

Sixtus Papa V. motu proprio, etc.

Cum in unaquaque bene et recte instituta republica et civitate, soleat sumptus

1 Similem reformationem vide in Pii V, const. LIX, Quoniam, tom. VII, pag. 596.

bus civium et privatorum hominum moderatio aliqua adhiberi, idque non solum redundet in utilitatem singularum personarum et familiarum, ne hac de causa, imminuto patrimonio sive re familiari absumpta, ad paupertatem redigantur, et plurima exinde damna et pericula proveniunt, sed etiam ad universam rempublicam pertineat, cuius interest cives habere locupletes; et ne privati rebus suis male utantur, praecipue hoc ipsum observandum est in hac alma Urbe nostra, ex qua tamquam ex communi omnium patria, frugalitatis, modestiae ac bonorum morum exempla ad externos manare convenit, ut quae tot donis ac praerogativis excellit, eadem optimis institutis, legibus et consuetudinibus sit temperata, sicuti iam inde a priscis etiam florentis reipublicae saeculis, mox imperatorum, ac deinceps posterioribus Romanorum Pontificum, praesertim Felicis recordationis Clementis VII, Pii IV et Pii V praedecessorum nostrorum, temporibus, in eadem Urbe Roma complures leges ac statuta de sumptibus immoderatis coercendis, salubriter edita fuerunt. Quae cum successu temporum minime fuerint observata, et hac etiam tempestate, tum in constituendis dotibus puellarum, quae in matrimonium collocantur, tum in supervacaneis plerumque et minime decentibus ornamentis, tam circa mundum muliebrem, quam circa indumenta etiam virorum, tum in conviviis et aliis huiusmodi rebus, superflui ac pro modo facultatum excessivi sumptus fiant. Idcirco, pro eo quem gerimus erga eandem nostram civitatem illiusque populum paternae dilectionis affectu, in primis nobis cordi fuit huiusmodi abusus, antequam latius serpent, de medio tollere, et, exemplo nostrorum huiusmodi praedecessorum, similibus remediis uti. Ideoque dilectis filiis Camerae eiusdem Urbis ac populi Romani conser-

Pontifex iste ex paterno erga aliam Urbem affectu, et ex causis hic expressis iussu conservatoribus populi Romani, ut reformationes facerent opportunas, circa immoderatos sumptus.

vatoribus et magistratui commisimus et mandavimus ut ad moderandos sumptus huiusmodi opportunas conficerent reformationes.

Hi hanc reformationem aliter non, et Summo Pontifici delectant.

§ 1. Qui, mandato nostro parentes, una cum civilibus aliquot ex unaquaque dictae Urbis regione ad id deputatis, eas praesentium temporum conditioni et moribus accommodatas composuerunt, ac postea, tam a magistratu quam a deputatis praedictis subscriptas, nobis praesentarunt.

Hi cardines et alii ab eodem Pontifice deputati eam absoluerunt et perfecerunt.

§ 2. Nos vero, cupientes rem ipsam accurate et debita circumspectione absolvi, dilectis filiis nostris Iulio Antonio S. Bartholomaei in Insula S. Severinae, necnon Scipioni S. Simeonis Lancellotto, ac Henrico S. Pudentianae Caetano, mox, istis duobus ultimo dictis absentibus, Hippolyto S. Pancratii Aldobrandino, ac novissime Antonio Mariae Salviato S. Mariae in Aquiro, titulum presbyteris cardinalibus nuncupatis, dedimus in mandatis ut easdem reformationes diligenter reviderent et examinarent; qui postmodum, convocatis dicto magistratu, quatuor praelatis utriusque signaturae nostrae referendariis Romanis, et septem ex dictis per singulas regiones deputatis, saepius insimul hac de causa respective congregati, eisdem reformationibus diligenter excussis ac sigillatim examinatis, alia emendarunt, alia explanaverunt, nonnulla addiderunt, easque in meliorem ordinem redactas nobis exhibuerunt. Ac demum cum huiusmodi reformationes, in privato publicoque consilio eiusdem populi propositae nuper et perfectae fuerunt.

Confirmat modo Idem Pontifex dictam reformationem.

§ 3. Nos, cupientes illas inviolate observari, motu etc. simili et ex certa nostra scientia, reformationes ipsas, prout inferius descriptae sunt, cum omnibus et quibuscumque in eis contentis, auctoritate apostolica, perpetuo approbamus et

confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiicimus, easque praesentis scripti patrocinio communimus, omnesque et singulos iuris, facti et solemnitatum, etiam substantialium, in eis forsitan omissarum defectus, si qui inter venerint, supplemus, et pro illarum subsistentia firmiori, quaecumque in praedictis reformationibus continentur, de novo eadem auctoritate perpetuo statuimus et ordinamus, ac omnes et quascumque personas utriusque sexus, cuiusvis status, gradus, conditionis et praeminentiae fuerint, in eadem Urbe habitantes, etiam advenas et curiales, ad earumdem reformationum observationem teneri, et illis omnino obligari decernimus et declaramus.

§ 4. Necnon dilectis filiis eiusdem Urbis gubernatori et senatori ac conservatoribus praedictis, nunc et pro tempore existentibus, in solidum districte praecipiendo mandamus ut tam gubernator et senator praedicti et eorum quilibet, quam etiam ipsi conservatores curent et faciant reformationes huiusmodi perpetuo et inviolabiliter observari, et ad illarum executionem, etiam quoad poenas, sine ulla spe remissionis, procedi. Volentes nihilominus ut cuiusvis curiae aut tribunalis dictae Urbis executores, quascumque utriusque sexus personas, quas huiusmodi reformationibus contravenire deprehenderint, notare, ac dictis iudicibus deferre et denunciare.

§ 5. Necnon decernimus quod huiusmodi nostri motus proprii sola signatura sufficiat, isque, etiam non registratus, in iudicio et extra illud plenam fidem faciat, regula contraria non obstante. Et quod inferius descriptis reformationibus ac praesenti nostro motui proprio ac dispositioni etiam per nos et successores nostros numquam sufficienter derogatum censeatur, nisi prius accedente expresso

Executores reformationis deputati, et iurisdictionem eisdem concedit.

Clavulas praeservativas apponit;

consensu eorundem conservatorum pro tempore existentium et ipsius populi in consilio publico congregati, ac deinde publica signatura nostra proposita per aliquem referendarium supplicatione, cum huiusmodi nostri motus proprii insertionem, per supplicationem aut alium motum proprium, nostra seu Romani Pontificis pro tempore existentis manu signatum, derogatio fuerit concessa, et quod dem motus proprius, una cum dictis reformationibus, manu scriptus sive impressus, reponatur et perpetuo retineatur post libros statutorum Urbis, inter alias eiusdem Urbis et Camerae populi Romani reformationes, privilegia et indulta quae in eorum proprio volumine continentur.

Transumptis credi iubet.

§ 6. Quodque eiusdem motus proprii et reformationum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo gubernatoris aut senatoris vel conservatorum praedictorum vel alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem fides adhibeatur, in iudicio et extra, quae ipsis originalibus huiusmodi adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Forma et effectus publicandi huius constitutionis.

§ 7. Ac quod in Palatii Capitolini, conservatorum eorundem ac audientiae causarum Palatii Apostolici valvis et in acie Campi Florae, dimissis inibi copiis, affixae omnes et singulos ita afficiant et arcent, ac si illis personaliter intimatae fuissent.

Decretum irritans.

§ 8. Sicque in praemissis et infrascriptis omnibus et singulis per quoscumque iudices et commissarios et causarum Palatii Apostolici auditores et sanctae R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, iudicari et definiri debere; irritumque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate,

scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clavulas de reformatio.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis; aliisque dictae Urbis reformationibus, statutis, consuetudinibus, etiam novissime editis, inramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eisdem conservatoribus et aliis magistratibus, populo, civibus et incolis aut ceteris personis, in genere vel in specie, quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Papas subscr.

Fiat, motu proprio. F.

Datum Romae apud Sanctum Marcum decimo kalendas ianuarii, anno secundo.

Dat. die 23 dec. 1586, pontif. anno II.

Sequitur tenor dictae reformationis.

Riforma del vestire, delle doti e d'altre spese, da osservarsi in quest'alma Città di Roma, da ciascuna persona di qualsivoglia stato, grado, condizione o preminenza si sia, fatta per ordine di Nostro Signore dalla congregazione de' deputati da Sua Santità.

Modo da osservarsi nel vestire degli uomini.

Moderatio circa vestes virorum.

In primis non sia lecito di portar nelle berrette o cappelli medaglie, nè gioie, nè perle, nè vere nè false, nè puntali, nè rosette, nè altro ornamento d'oro o d'argento, nè buono nè falso, nè piume, nè pennacchi, nè ricami, nè smalti, eccetto un cordon di velo o di seta intorno.

Item, non sia lecito di portar collane al collo, se non à cavalieri di alcun' Ordine Militare, o altri fatti da principi,

per portare attaccata la croce o medaglia.

Item, non sia lecito di portar camiscie lavorate d'oro o d'argento.

Item, non sia lecito di portar giubbone con altra guarnizione, eccetto che con imbottitura di seta semplice, distesa per traverso e per lungo senz'altro lavoro, e si possa trinciare con taffetà sotto.

Item, non sia lecito in saio, casacca, colletto o simile sorte di vestimenti di panno o di drappo, mettere altra guarnizione, che una banda intorno alli busti, maniche e falde di drappo non proibito, larga al più un terzo di palmo per di fuori o dentro, ovvero un rivetto o passamano o frangetta o trina di seta mezzo dito larga intorno all'estremità, la qual banda non possa aver più di sei imbottiture, e si possa compartire in tre liste o rivetti al più con due imbottiture per ciascuno, con le mostre di ermesino o taffetà, nè sia lecito di portar bottoni, nè puntali d'oro, nè d'argento, nè di gioie, nè di perle, vere nè false, nè si possa foderare d'altro drappo, che di taffetà schietto, e non si possa mettere drappo sopra drappo, eccetto che taffetà o ermesino nell'estremità.

Dichiarando che li drappi proibiti s'intendano tutti quelli ne' quali entra oro o argento, buono o falso, e tanto tessuti quanto non tessuti.

Item, non sia lecito di portar nella cappa altra guarnizione che una banda intorno, di dentro o di fuori, di drappo non proibito, largo mezzo palmo al più, nella quale non si possano fare più di sei imbottiture, con un passamano o frangetta o trina intorno alla estremità, la qual banda possa compartirsi in due o tre liste o rivetti, con due imbottiture per ciascuna, e la cappa, cappotto, tabarro o fersaiolo non possano esser foderati d'altro che di roverso o taffetà o di pellinon

proibite, le quali pelli proibite s'intendano zebellini, lupi cervieri, armellini e martore, eccettuata la cappa, la quale possa esser foderata di velluto, senz'altra guarnizione.

Item, non sia lecito usare calzoni o cosciali di drappi proibiti, nè in quelli oro o argento, buono o falso, nè ricamo o intaglio di sorte alcuna, nè disegno di ricamo, ma possano usarsi li cosciali con trinci di drappo non proibito, schietti, senza sorte di alcun'altro ornamento, che della fodera di tutto il cosciale di raso, doletto, toletto, ermesino o taffetà, e così li cosciali di drappo non proibito, purchè non sia seta sopra seta.

Item, nelle calzette di seta o ligacci non si possa portare oro o argento, vero nè falso.

Item, non sia lecito nelle scarpe di velluto portare trapuntatura di seta d'altro colore che quello delle scarpe, nè farvi altra sorte d'ornamento.

Item, le cinte delle spade non si possano portare se non di corame o di velluto, senza ricamo e senza oro o argento, vero o falso, nè smalto, ma possano ben le fibie esser indorate o inargentate; e similmente le guarnizioni delle spade.

Item, perchè non solo nel vestir delle proprie persone, ma ancora nelle livree dei servitori ed ornamenti de' cavalli si eccede in molte spese, per questo si proibisce il vestir servitori, staffieri o paggi di casacca, saio, colletto, giubbone, cappotto, cosciali, calzoni di qualsivoglia drappo di seta, ma se li possa permettere una banda di drappo, ovvero al più due bande di drappo, che non eccedano un terzo di palmo intorno alla cappa, cappotto, casacca, saio, colletto o calzoni con una trina o passamano schietto senz'altro ornamento. E si proibisce inoltre che non si possano vestire di li-

vest più di quattro persone tra servitori e paggi.

Item, non sia lecito di portare gualdrappa o coperta di velluto, nè di panno che sia guarnita di velluto, eccetto che d'una frangia o trina di seta nell'estremità.

Item, nelle selle di velluto non si possa portare guarnimento d'oro o d'argento, vero o falso, nè ricamo, eccetto frange, trina o passamani di seta del medesimo colore.

Item, non possano portare finimenti di cavalli se non di corame senza fiocco di sorte alcuna, nè manco miniati d'oro o d'argento, non proibendo che le fibbie, borchie, briglie, sproni o staffe possano esser indorate o inargentate.

**Modi da osservarsi nel vestir delle donne,
e prima dell'abito delle spose.**

Non sia lecito alle spose di portare in testa, nè ciuffi, nè fiori, veri nè artiñciosi, nè ricci finti, nè piume, nè pennacchi, nè magnoselle, nè altra simil portatura alta, ma debbano portar la tela o panno listato, che arrivi alla fronte al principio dei capelli, ancorchè vadino in cocchio.

Item, non possano portare altri ornamenti in testa che perle ad oncia, ed una fronzetta di gioie e perle, che non ecceda il valor di ottanta scudi.

Item, non possano portare pendenti da orecchia con gioie, eccetto che con perle o d'oro smaltato.

Item, non possano portare camiscie, colletti nè altre cose lavorate d'oro o d'argento, eccetto li fazzoletti.

Item, non possano portar guanti profumati, ma solamente lavati d'acque odorifere.

Item, non possano portare più d'uno ovvero due anella nelle dita, che ambi-

due non passino il valor di cento cinquanta scudi.

Item, non possano portare maniglie alle braccia ornate di perle, camei o qualsivoglia altra sorte di gioie.

Item, non possano portare carnacche nè corone di profumo nè d'altra sorte al collo, nè traverso le spalle, nè alcuna sorte di banda, eccetto che al collo un vezzo di perle di un filo solo, il cui prezzo non passi scudi trecento, o catena d'oro senza gioie, che non ecceda il valore di settanta scudi.

Item, non possano portare cintura con gioie o con perle, nè che la fattura ecceda trenta scudi.

Item, nelle vesti o zimarre di drappo non possano portare altra guarnizione d'oro o d'argento, vero o falso, largo più d'un dito tanto nelli busti, quanto nell'estremità; nè possano aver vesti, nè zimarre trinciate nè ricamate; e similmente non possano portar pianelle con passamano d'oro o d'argento, vero o falso.

Item, non possano farsi nè portare più d'una veste d'oro o d'argento semplice, schietto, non trinciata nè ricamata, e senza guarnizione, eccetto che di una pistagna distesa o trina larga mezzo dito al più nell'estremità.

Item, non possano portare la veste con strascino che passi un palmo.

Item, non possano portare soltane d'oro o d'argento, ne dove sia in qualsivoglia modo oro, argento, vero o falso, o sorte alcuna di guarnizione, eccetto una o due liste o una trina di seta, larga al più mezzo dito, al busto, maniche ed estremità.

Item, nelle vesti non possano portare rosette, bottoni o puntali d'oro nè d'argento, nè gioie, nè perle, vere o false, o smalto.

Item, non possano portar vesti, zimarre, traverse, panni da testa o qualsivoglia al-

tra stette di rete, eccetto cuffie, colletti e panni di spalle.

Item, non possano portare berretta, ma solamente il cappello, con un passamano o trina d'oro o d'argento intorno, senza piume o ricamo, senza puntali, rosette, medaglie o gioie, vere o false.

Item, non possano portar veli o buratti trasparenti senz'altra veste di sotto.

Item, non possano andare in maniche di camiscie per Roma, nè a piedi nè in cocchio.

Dichiarando che l'esser sposa s'intenda per due anni dal giorno che sarà andata a marito, e non più, per tutto il qual tempo possa portare li sopradetti ornamenti, il qual passato, sia obbligata di mettersi in panni.

Item, che tutto quello che è proibito alle spose, s'intenda ancora esser proibito alle zitelle di qualsivoglia età, alle quali in oltre si proibiscono ancora le gioie, vere o false, le vesti d'oro o d'argento, vero o falso, ricami ed intagli.

Dell'abito delle maritate messe in panni.

Si ordina e dichiara che tutto quel che è proibito, come di sopra, alle spose, s'intenda espressamente proibito, ancora alle maritate messe in panni.

Item, a nessuna donna maritata e messa in panni sia lecito di portare alcuna veste o sottana o zimarra di drappo, nè trincio, nè ricamo, nè intaglio, nè guarnizione d'oro nè d'argento, vero o falso, eccetto crespone o buratto doppio, nè trasparente.

Item, non possano portare alcuna sorte di pendenti all'orecchie, ne cannaça nè catena di gioie o d'oro, nè cintura d'oro o di gioie o di smalto, nè corone di profumo, nè al collo, nè alla cintura, nè in mano, eccetto che quando anderanno a nozze o a feste un vezzo di perle di un filo solo del prezzo come di sopra.

Item, non possano portare fazzoletti o colletti lavorati d'oro o d'argento, vero o falso, o di seta di colore.

Item, nelle vesti di sopra o zimarre non possano mettere altra guarnizione che una pistagna, trina o passamano negro o pavonazzo, che non sia largo più di mezzo dito, e solamente intorno alli busti, maniche ed all'estremità.

Item, non possano portar pianelle con alcuna sorte di ornamento, ma semplici, con un passamano di seta.

Item, non possano andar fuori di casa, nè a piè nè in cocchio, senza portar sopraietto o panno listato, steso e senza pizzo.

Item, andando a nozze ed a feste, possano portar le camiscie lavorate di seta di un color solo, ed una veste di drappo semplice.

Del vestire ed abito delle vedove.

Non sia lecito alle vedove di portare altri panni che roggi o tinti di colore, che non sia più oscuro che roggio, ed il panno listato non avanzi fuori della fronte più che uno o due dita, e le lor vesti vedovili siano senza busti, e se sono aperte al petto, abbino la pezzetta roggia sotto con il panno di spalla di sopra, e con la cinta solita di tela bianca; e le lor vesti siano semplici, senza ornamento o guarnizione di sorte alcuna, e le maniche delle vesti siano di maniera che non si possano vedere le maniche delle sottane, eccetto se le dette maniche fussero nere.

Moderazione delle Doti.

Sebbene altre volte fu fatto particolar statuto sopra la moderazione delle doti, e quello confermato per motu proprio dalla santa memoria di Papa Pio quinto, nondimeno non essendo nella debita osservanza, massime per domandarsene conti-

Moderatio circa vestes et habitum viduarum.

Moderatio dotium. Frequentissime datur maiores dotis, praevia supplicatione et gratia Papae.

nuamente derogazione, e tuttavia aumentando le dette doti, per provvedere con nuova moderazione, conveniente a questi tempi, a tal eccesso, che è causa di molti disordini e inconvenienti, ed ha molto bisogno di riduzione.

Si ordina che nessuna persona, di qualunque stato, grado o preeminenza si sia, ardisca nè presuma costituire, promettere, pagare, ricevere, ancorchè la donna fosse erede, tanto in denari contanti, quanto in argento, oro, gioie, provenzioni o altre cose, eziandio mobili e semoventi, ragioni ed azioni, dote ed accancio, in una o più volte, che passi o ecceda, e computata eziandio cassa bianca, bacile e boccale, la somma di scudi cinquemila e cinquecento di moneta, a ragione di dieci giuli per scudo, nè sia lecito a questo contravenire per alcun patto o consentimento, etiam giurato, da farsi per li contraenti ed altre persone terze, per causa ed occasione di accrescer somma dotale, costituir pegno o in qualunque modo far fraude a questa ordinazione, ad effetto che il marito o la donna o altri per essi vengano ad aver più della detta somma di scudi cinquemila e cinquecento, in alcun modo o via, diretta o indiretta, alla pena di mille scudi simili, da incorrersi per ciascuno che contrafarà, e da applicarsi per la quarta parte all'accusatore, qual sarà tenuto secreto, l'altra parte all'esecutore, e per il resto alla fabrica del palazzo de'conservatori della Camera di quest'alma città di Roma; e nientedimeno, pagata o non pagata la detta pena, tutto quello che oltre la detta somma si desse, ovvero ancora con intervento di terze persone, sotto qual color si sia di donazione, parafreno o altro titolo, etiam in persona della donna, qual similmente si proibisce sotto la pena predetta, ipso facto sia applicato alla fabrica del palazzo delli conservatori. Ed ancora si

ordina che colui che costituisce, dà ovvero promette in alcun modo oltre la somma predetta, o suo erede o successore, ovvero la donna, per la quale fusse data per verun tempo, venendo in caso della restituzione, non possa ridomandare il soprapìù, ed abbi perduta ogni azione, che in ciò e sopra ciò gli competesse, e detto soprapìù s'applichi ipso iure alla fabrica predetta, come di sopra; e che tutti simili contratti o private scritture, quali sopra ciò si facessero, siano quanto alla detta quantità eccessa, ipso iure nulli et invalidi, e per vigore di essi non se possa fare alcuna esecuzione, quanto alla quantità eccedente li scudi cinquemila e cinquecento. Ancora si proibisce a tutti e singoli notari che non ardiscano nè presumano rogarsi d'alcun istromento qual sia contra la proibizione soprascritta, nè far scrittura, o che si riferisca a quella cedola privata, o qualunque altra scrittura o arbitrio d'uomo, sotto pena del falso e di scudi duecento per ciaschedun di loro che contrafarà, d'applicarsi come di sopra, e detti contratti siano nulli ed invalidi ipso iure et nullius fidei; ed essi notari s'intendano nondimeno privati in perpetuo de' loro offizi; e similmente si proibisce che nessuna persona possa in ciò come mezzano intravenire, o altrimenti presuma far cedola privata, ovvero esser testimonio in contratto o cedola, che fusse contra la proibizione predetta, alla detta pena da incorrersi ed applicarsi come di sopra. Si ordina ancora che nelle soprascritte proibizioni e pene siano compresi baroni, cortigiani o forastieri, che apparenteranno con Romani, tanto originari come fatti cittadini e incolti di Roma, ancorchè siano chierici, tanto dando e promettendo quanto ricevendo e stipulando, ovvero come mezzano, notaro, testimonio, fideiussore e promissore, o in qualunque altro modo s'intro-

Moderatio circa vestes maritatorum.

mettano, purché uno delli consorti, cioè, o sposa o marito, o sposo o moglie sia Romano originario, ovvero fatto cittadino o pure incola di Roma.

Moderazione del donare nelle nozze.

Non sia lecito a padre o madre o altra congiunta persona della sposa donare allo sposo o ad altri per lui, direttamente o indirettamente, nel tempo della subarrazione o prima o poi, alcun vaso, bacile o boccale, coppa, nappo, catena o altro dono, tanto d'oro come d'argento, denari, gioie, perle, drappi o altra cosa, eziandio non simile, alla pena di scudi cinquecento, e perdita delle robbe, d'applicarsi come di sopra.

Item, a nessuna persona, senza eccezione di parente alcuno, sia lecito nel giorno ed atto dell'arraglia o pubblicazione del contratto del matrimonio per verba *de praesenti*, nè inanzi, donare cosa alcuna di qualsivoglia sorte alla sposa; ma, passato il detto giorno, sia lecito solamente alli parenti sino al secondo grado di consanguinità ed affinità, computato secondo il ius canonico *inclusive*.

Item, non sia lecito allo sposo mandare alla sposa in Natale alcun presente in robbe che ecceda il valore di scudi venti.

Item, non sia lecito allo sposo donare alla sposa più di due vesti, le quali però non siano di drappo proibito.

Moderazione de' banchetti e conviti.

Volendo anco limitar le soverchie spese che sono introdotte nel far nozze e banchetti:

Si ordina che non sia lecito ad alcuno che farà nozze o banchetti, dove siano più di dieci persone, dare altro che l'infrescrite vivande, cioè un' antipasto di

cose fredde, e una portata in tavola di cucina d'arrosto e d'allesso insieme, nella quale non si possano dar pavoni nè lavori di pasta, nè più di tre sorte di carne, e di tre sorte di ucellami, e dandosi polli d'India non si possa dar fagiani, ed essendo fagiani non si possa dar polli d'India, e si possa dare un altro servizio di credenza, una sorta di confezione con frutti, cialdoni e ciambelette, torte e cose simili, nè si possa mettere oro, argento nè muschio in altro che cotognate, o fiori.

E si proibisce ancora per occasione di battesimo, far colazione, che ecceda dieci scudi di spesa.

Moderazione de' letti nuziali.

Non sia lecito ad alcuna persona per occasione di nozze o di donne di parto, comprare o far di nuovo letto, che ecceda il valore di scudi duecento; si permette però che chi al presente li hà in casa fatti possa adoprarli.

Proibizione nel donare, nel farsi i compari e comari.

Non sia lecito al comparire o comare di fare alcuna sorte di presenti nè al comparire nè alla comare nè al putto, così nel Battesimo come nella Cresima, sotto pena della perdita del dono a chi lo riceve, e della valuta di esso a chi lo dona.

Moderazione de' cocchi.

Non sia lecito ad alcuna persona alli cocchi o carrozze, che farà di nuovo, far coperte, matarazzi, cuscini, spalliere e copertine de' cavalli, se non di panno o feltro o corame semplice, con frangia sola nell'estremità, senz'alcuna sorte di drappo per fodera di dentro, e li finimenti de'

cavalli non possano coprire di cosa alcuna, ed il cocchio non possa avere indoratura manco ne' pomi.

E perchè sarebbe di molta spesa a chi si trovà il cocchio o carrozza già fatti l'aver a rifarli subito di nuovo, conforme alla presente riforma, se li concede che possa servirsene, sinchè siano consumati, non ostante detta riforma, nè sia lecito di farli di nuovo dopo la pubblicazione della presente riforma, se non nel modo suddetto.

Moderazione de' funerali.

Non sia lecito all'essequie di accompagnare il morto alla chiesa con più di tre servitori vestiti semplicemente di lutto.

Non sia lecito ad alcuna donna nel giorno dell'essequie di star nella medesima stanza nella quale starà il corpo del defunto, e si esorta ciascuna di portar quell'abito modesto che si conviene e richiede in tal atto di condoglienza.

Delle pene de' trasgressori della presente riforma.

Si notifica a ciascuno che le pene delli trasgressori della presente riforma saranno, per ciascuna volta che si contravverrà, la perdita delle robbe, delle quali sarà contravenuto, et inoltre di cento scudi d'applicarsi, la quarta parte all'accusatore, qual sarà tenuto secreto, e li tre quarti alla Camera del Popolo.

Dichiarando che nel trasgredire, che si farà da alcuna gentil donna maritata contro la presente riforma, l'esecuzione si farà contro i lor mariti, la qual pena si esigerà irremissibilmente, ed anderà a diminuzione della lor dote.

Ed acciochè la sopradetta riforma si osservi inviolabilmente da ognuno, e si

tolga ogni occasione che potesse farli impedimento, si comanda espressamente a tutti g'orefici, sarti, banderari, setaroli, ricamatori e ad ogn'altro artista che dalla pubblicazione della presente riforma nessuno ardisca far lavoro diverso della sopradetta riforma, nè manco trovare o mettere in uso alcuna maniera d'invenzione o lavoro nuovo, di seta o di bottoni o di cuscitura, quali insino adesso non siano stati usati, sotto pena di tre tratti di corda e scudi venticinque, e la perdita del loro lavoro per ciascheduna volta che contravverrà, la qual pena s'applicherà come di sopra, e si eseguirà irremissibilmente.

Dichiarando che le sopradette riforme solamente sopra li vestimenti già fatti si abbiano da osservare, passati sei mesi dopo la pubblicazione della presente riforma, e nel resto dopo il giorno della pubblicazione sopradetta.

E che le vesti, sottane e zimarre di donne ed altri abiti proibiti, che si trovano già fatti, si possano fare acconciare per li figlioli e figliole sin' all'età di dieci anni.

E per dar tempo a forastieri, che possano accommodare e pigliare recapito degl'abiti e vestimenti che si trovano già fatti, si dichiara che passati li sei mesi sopradetti, alli forastieri che verranno per divozione o per altri negozi, si concede tempo di un altro mese di poter accommodare li suoi abiti, secondo la presente riforma.

E per osservanza della presente riforma, si ordina al senatore e conservatori in solidum pro tempore esistenti, i quali abbiano cura che si metta in esecuzione quanto in essa si contiene, e se gli dà sopra di questo in ogni caso delli sopradetti, piena autorità di procedere e far eseguire le pene sopradette contra li trasgressori.

Moderatio donationum in nuptiis.

Moderatio circa funeralia.

Moderatio circa lectos nuptiales.

Prohibitio donandi inter compares et commatres.

Moderatio circa convitia.

Moderatio circa currus.

Contravenitium poenae.

Marcellus Niger, deputatus.
 Sebastianus Varus, deputatus.
 Ego Hieronymus Alterius, deputatus.
 Marius Matthaëus, deputatus.
 Andreas Vellius, deputatus.
 Stephanus Paparonius, deputatus.
 Hieronymus Picus, deputatus.

Io. Dominicus Ninus, conservator.
 Livius Attracinus, conservator.
 Mercurius Amadeus, conservator.
 Petrus Benzonus, prior.

LXXIX.

*Ampliatio congregationis sub invocatione
 Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis,
 alias in Urbe institutæ, pro scholaribus
 insistentibus Studiis collegii Societatis
 Iesu institutæ, ad quoscumque
 alios etiam non studentes; et facultas
 alias congregationes aggregandi eisque
 indulgentias communicandi.*

Sixtus episcopus, servus servorum Dei,
 ad perpetuam rei memoriam.

Superna dispositione, cuius inscrutabili
 Providentia ordinationem suscipiunt uni-
 versa, in supereminenti apostolicæ digni-
 tatis specula, meritis licet imparibus con-
 stituti, et pia et salubria christifidelium
 vota, quæ ad confraternitatem seu soda-
 litatum, præsertim in hac Urbe nostra
 rite institutarum, laudem et gloriam, cum
 animarum salute tendere dignoscuntur,
 libenter exaudimus, ipsasque confraterni-
 tates, seu sodalitates condignis titulis ex-
 tollimus, ac alias desuper disponimus,
 prout in Domino conspicimus eisdem
 christifidelibus salubriter expedire.

Gregor. XIII
 instituit congrega-
 tionem pro
 exteriori schola-
 ribus, in eccle-
 sia collegii So-

§ 1. Alias siquidem pro parte dilecti
 filii Claudii Aquavivæ, præpositi genera-
 lis Societatis Iesu, felicitis recordationis Gre-
 gorio Papæ XIII, prædecessori nostro, ex-

posito externos scholares ad collegia eius-
 dem Societatis etc. ¹

§ 2. Cum autem, sicut exhibitæ nobis
 nuper pro parte dicti Claudii præpositi
 petitio continebat, ex congregationibus seu
 sodalitiis huiusmodi, novi in dies atque
 eo maiores, quo plures sunt sodales, fru-
 ctus provenire noscantur, et in multis col-
 legiis, pro sodalium frequentia ac dispari-
 tate, opus fuerit non unam tantum, sed
 plures in eodem collegio congregationes
 huiusmodi instituere, quin etiam in eis-
 dem collegiis ac etiam domibus dictæ
 Societatis, alia non studiosorum schola-
 rium, sed aliorum piorum christifidelium
 sodalitia seu congregationes passim insti-
 tuantur.

§ 3. Ut igitur tam scholares quam ce-
 teri christifideles eo promptiores ad hu-
 iusmodi congregationes vel sodalitia in-
 gredienda reddantur, et ad piorum ope-
 rum exercitia magis excitentur, ac exci-
 tati manuteneantur, quo amplioribus coe-
 lestis gratiæ donis, se ac eorum con-
 gregationes seu sodalitia decoratos ac
 relectos, ac decorata et relecta esse con-
 spexerint, pro parte dicti Claudii præpo-
 siti nobis fuit humiliter supplicatum qua-
 tenus sibi ac pro tempore existenti præ-
 dictæ Societatis præposito seu vicario
 generali, ut in quibusvis dictæ Societatis
 ecclesiis seu domibus ac collegiis, tam in
 Urbe quam extra eam, per universum orbem,
 nunc et pro tempore erectis seu eri-
 gendis, quasvis alias, sive scholarium
 tantum, sive aliorum christifidelium, sive
 utrorumque simul, tam sub eodem Bea-
 tæ Mariæ Annunciatæ quam alio quovis
 titulo et invocatione, congregationes seu
 sodalitia dicta auctoritate perpetuo eri-
 gendi et instituendi facultatem et licen-
 tiam concedere, aliasque in præmissis op-

¹ Omittitur narrativa huius const. quia est
 in tom. IV, *Omnipotentis*.

ciatis Iesu de
 Urbe, ut in sua
 constitutione.

Sed plures in
 eodem colle-
 gio, et non so-
 lum scholarium,
 sed etiam allo-
 rum erigi oportet
 congregationes.

Praepositus
 ergo generalis
 dictæ Societatis
 supplicat Pon-
 tifici pro facul-
 tate eas insti-
 tuendi.

portune providere de benignitate apostoli-
 ca dignaremur.

Hic Idæ Pon-
 tificis eam ipsi
 præposito con-
 cedit;

§ 4. Nos igitur, qui dudum inter alia
 volumus quod litteræ super indulgentiis
 non expedirentur ad instar, nisi specifi-
 carentur, ac animarum salutem nostris
 potissimum temporibus sinceris desidera-
 mus affectibus, Claudium præpositum seu
 vicarium prædictum ac eorum quemlibet
 a quibusvis excommunicationis, suspen-
 sionis et interdicti aliisque ecclesiasticis
 sententiis, censuris et poenis, a iure vel
 ab homine, quavis occasione vel causa la-
 tis, si quibus quomodolibet innodatus ex-
 istit, ad effectum præsentium dumtaxat
 consequendum, harum serie absolventes
 et absolutum fore censentes, posteriori-
 bus supplicationibus hac in parte nobis
 porrectis inclinati, eidem Claudio et pro
 tempore existenti dictæ Societatis præ-
 posito seu vicario generali, ut in quibus-
 vis eiusdem Societatis ecclesiis seu do-
 mibus ac collegiis, tam in dicta Urbe quam
 extra eam, per universum orbem, nunc
 et pro tempore erectis seu erigendis et
 instituendis, quasvis alias, sive scholarium
 tantum, sive aliorum christifidelium tan-
 tum, sive utrorumque simul, tam sub eo-
 dem Beatæ Mariæ Annunciatæ quam alio
 quovis titulo et invocatione, congregationes
 seu sodalitia, unum scilicet vel plura, in
 singulis locis vel ecclesiis, pro perso-
 narum frequentia seu qualitate, auctori-
 tate nostra, sine alicuius præiudicio, per-
 petuo erigere et instituere.

Facultatem
 eidem tribuit
 alias congrega-
 tionibus huic pri-
 marie congrega-
 tioni Annun-
 ciatæ de Urbe
 aggregandi, et e-
 ius gratias et in-
 dulgentias com-
 municandi.

§ 5. Necnon congregationes seu soda-
 litia huiusmodi iam nunc et pro tempore
 erecta et instituta eidem primariæ con-
 gregationi seu primario sodalitia, auctori-
 tate apostolica et vigore præsentium litte-
 rarum, etiam perpetuo aggregare, eisque sic
 erectis, institutis et aggregatis respective,
 eorumque sodalibus, scholaribus et non
 scholaribus, omnes et singulas tam plena-
 rias quam alias indulgentias et peccato-

rum remissiones ac relaxationes, necnon
 exemptiones, immunitates ceterasque gra-
 tias, facultates, indulta et privilegia, spi-
 ritualia et temporalia, tam dictæ prima-
 riæ quam singulis aliis in quibusvis dic-
 tæ Societatis collegiis vel domibus, ag-
 gregatis vel aggregandis, scholarium et
 aliorum congregationibus seu sodalitiis
 hactenus, tam per dictum quam alios
 quoscumque Romanos Pontifices præde-
 cessores nostros, nosque et Sedem Apo-
 stolicam, ac etiam regia et imperiali au-
 ctoritate, ac tam per viam extensionis
 quam alias quomodolibet et quandocum-
 que concessas et concessa hactenus ac in
 posterum concedenda quibuscumque aliis,
 sive scholarium dumtaxat, sive aliorum
 christifidelium tantum, sive utrorumque
 simul, ac mixtim, congregationibus seu
 sodalitiis, in quibuslibet collegiis aut do-
 mibus dictæ Societatis hucusque insti-
 tutis ac in posterum instituendis, eo-
 rumque sodalibus, scholaribus et non
 scholaribus, auctoritate apostolica et
 vigore præsentium huiusmodi, etiam
 perpetuo, communicare, illasque et illa
 ad easdem omnes congregationes seu so-
 dalitia eorumque sodales, etiam non scho-
 lares, indifferenter et aequè principaliter
 extendere, ac etiam illis concedere et e-
 largiri, libere et licite valeat, ita quod
 nunc et quandocumque in futurum ipsi
 sodales, scholares et non scholares, qui-
 cumque sint, faciendo et observando ea
 quæ sodales primariæ et aliarum con-
 gregationum seu sodalitorum prædicto-
 rum, pro indulgentiis, peccatorum remis-
 sionibus, relaxationibus et aliis gratiis
 prædictis consequendis facere et exequi
 tenentur, ipsas indulgentias etiam plena-
 rias et alias huiusmodi gratias plenarie et
 integre consequantur, ac illis fruuntur et
 potiantur, acsi illæ eis specialiter et ab
 initio concessæ fuissent, auctoritate apo-
 stolica, tenore præsentium, perpetuo in-

dulgemus; dictique Gregorii praedecessoris litteras et immunitates, exemptiones, facultates, privilegia et indulta, necnon in eis contenta quaecumque, tam respectu dictarum congregationum seu sodaliorum huiusmodi, quam dicti et pro tempore existentis praepositi seu vicarii generalis dictae Societatis ad praedictas congregationes seu sodalitia scholarium et non scholarium, etiam christifidelium quorumcumque, tam erectas quam in posterum, ut praefertur, erigendas, instituendas et aggregandas, pariter perpetuo extendimus, ita ut omnia in illis contenta, et praesentibus litteris huiusmodi concessa, indulta et elargita, ac si specialiter de verbo ad verbum eisdem praesentibus inserta, eorumque toti tenores expressi forent, concessa esse intelligantur.

Clausulae
praeservativae.

§ 6. Decernentes easdem praesentes litteras sub quibuscumque similium vel dissimilium indulgentiarum vel aliarum gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus et aliis contrariis dispositionibus, etiam in favorem basilicae Principis Apostolorum de dicta Urbe seu Cruciatiae Sanctae, aut etiam per nos seu alios Romanos Pontifices praedecessores nostros ac dictam Sedem, etiam motu proprio, etiam potestatis plenitudine, seu ad quorumvis imperatorum et regum instantiam, pro tempore quomodolibet factis, minime comprehendere, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo concessas esse et censeri debere; irritumque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae de-
rogatoriae.

§ 7. Non obstantibus praemissis ac voluntate nostra praedicta, necnon constitutionibus et ordinationibus apostolicis,

ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod si dictae congregationes aut sodalitia vel eorum quaecumque aliquo modo eidem Societati vel domibus seu collegiis aliquod impedimentum seu praepudicium pro tempore attulerint, idem praepositus seu vicarius illas vel illa aut eorum singulas vel singula dissolvere possit.

§ 8. Quodque praesentium transumptis, etiam impressis, manu secretarii ipsius Societatis aut notarii publici subscriptis, et personae alicuius in dignitate ecclesiastica constitutae, seu ipsius praepositi aut vicarii generalis pro tempore existentis eiusdem Societatis sigillo munitis, eadem prorsus fides ubique locorum, in iudicio et extra illud, adhibeatur quae adhiberentur eisdem praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Fides danda
transumptis.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, nonis ianuarii, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 5 ian. 1587, pontif. anno II.

LXXX.

De incestis quibusdam casibus ultimo supplicio in Statu Ecclesiastico puniendis.

Sixtus Papa V, motu proprio, etc.

Volentes, quantum in nobis est, comprimere effraenatas et flagitiosas hominum libidines, ex quibus, praeter gravem Divinae Maiestatis offensam, multa et magna in dies scandala, cum ingenti animi nostri dolore, exoriri videmus; ac subditos potissimum nostros, quorum salutis praecipuam et peculiarem gerimus sollicitudinem, peccandi licentia remota, ad pudicitiae et castimoniae studia salubribus

Causae huius
constitutionis.

edictis incitare; ac attendentes gravia quaedam incestus crimina, tum naturali lege damnari, sicuti legimus Ruben, quia violavit torum patris sui, primogenituram et illius benedictionem perdidisse, tum et ab ipso Domino in lege prohiberi inter alias incestas cum affinibus vel consanguineis coniunctiones, ne quis uxoris patris sui neve nurus suae neque uxoris fratris sui turpitudinem discooperiret, neque sororem uxoris suae in pellicatum acciperet ea adhuc vivente; poenas quoque gravissimas in eadem lege inflictas fuisse, cum dicit, eos, qui cum noverca sua vel cum nuru sua dormierint, vel supra uxorem filiam duxerint matrem eius, omnes morti debere. Insuper Apostolum acriter reprehendisse Corinthios ob huiusmodi causam illis verbis: *Omnino auditur inter vos fornicatio, qualis nec inter gentes, ut uxorem patris sui aliquis habeat.* Legibus etiam saeculi inter affines, veluti inter socerum et nurum, socrum et generum, vitricum et privignam, novercam et privignum, levirum et uxorem fratris, atque alias huiusmodi incestas coniunctiones, variis poenis vetitas fuisse, sed et incestum cum his personis fornicarie committentes, graviori animadversione coerceri¹. Praeterea visum esse eam mulierem non recte facere, quae in patris concubinato fuit, deinde in filii vel nepotis esse coepit, vel contra, quod nefaria sit talis coniunctio, et ideo huiusmodi facinus prohibendum sit. Itidemque sub poena stupri interdictum esse ne liberi concubinas parentum suorum uxores ducerent: ac demum secundum sacros canones affinitatis, non modo si ex legitimo matrimonio, verum etiam si ex fornicario et illicito coitu proveniat, rationem habendam esse², eodem Apostolo dicente:

¹ Tol. tit. cod. et Auth. *De Incest. nup. et Instil. tit. De Nup.*; et l. 14 cum seq. Dig. *De Rit. Nup.*
² C. vi et c. pen, *De eo quod cog. consan.* et ibi DD.

An nescitis quoniam qui adhaeret meretrici, unum corpus efficitur? Erunt enim, inquit, duo in carne una: adeo ut inter personas huiusmodi affinitate coniunctas, usque ad certos gradus matrimonia constare non possint, et propterea nequam tolerabile videri ut homines cum quibusvis personis, sine ullo earum delectu et distinctione, nulla etiam ratione habita reverentiae, erga eas praecipue personas, quibuscum huiusmodi arcto affinitatis vinculo coniuncti sunt, nedum divino, sed et naturali quodam iure debita, more belluarum, impune ac temere misceantur. Et ne eorum impunitatis exemplo, alii deinceps in abominandam hanc libidinem prolabantur, sed potius, ut qui, Dei benignitate eos ad poenitentiam expectante, non corriguntur, condigna punitione coerceantur.

§ 1. Motu simili et ex certa scientia etc. auctoritate apostolica, perpetuo statuimus et ordinamus ut in posterum in alma Urbe nostra vel in quacumque alia civitate, oppido vel loco, nostrae et Romanae Ecclesiae ditioni in temporalibus subiectis, quicumque ausu nefario, scienter matrem et filiam sive duas sorores germanas carnaliter cognoverit, etiamsi eae earumve altera publicae meretrices fuerint, sive clam sive palam, aut figura matrimonii tale crimen admiserit, sive etiam cum altera earum legitimo matrimonio coniunctus extiterit, poena ultimi supplicii plectatur.

§ 2. Qua itidem poena mulier puniatur, quae sciens matrem aut filiam vel sororem suam cum aliquo viro rem habuisse, eidem viro ipsa quoque sui corporis concipiam fecerit.

§ 3. Similiter volumus unamquamque mulierem, etiamsi, instigante humani generis hoste, eo devenerit impudentiae ut corpore publice quaestum faciat, quae cum patre et filio sive cum duobus ger-

Vir scienter
matrem et filiam sive duas
germanas cognoverit,

Mulier peccans cum eo
cum quo scilicet
matrem aut filiam
aut sororem suam rem
habuisse,

Mulier cum
patre et filio
vel duobus fratribus
scienter peccans,

manis fratribus scienter se carnaliter commiscuerit, sive a praedictis sciens se carnaliter cognosci permiserit, etiamsi eorum alteri legitimo toro copulata fuerit, poena ultimi supplicii puniri.

§ 4. Idque etiam in eum virum volumus observari, qui sciens patrem aut filium vel fratrem suum cum muliere aliqua rem habuisse, ipse etiam eandem mulierem carnaliter cognoscere non erubuerit.

§ 5. Decernentes sic in praemissis universis et singulis per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, in quavis causa et instantia, iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Et nihilominus mandamus universis et singulis dictae Urbis ac totius Status nostri Ecclesiastici iudicibus, ordinariis, quavis dignitate et auctoritate fungentibus, modernis et pro tempore existentibus, quibus contra reos talium criminum iurisdictio competit vel in futurum competet, ut de cetero perpetuis futuris temporibus, in eos, qui iuxta praemissa criminosi et delinquentes fuerint, ut supra dispositum est, animadvertant, contumaces, rebelles et inobedientes, eisque auxilium, consilium vel favorem praestantes, per opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam vel adhibito ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis; dictaeque Urbis et aliarum eiusdem status, provinciarum, civitatum, oppidorum et locorum statutis, novis reformationibus, consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia robo-

ratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illarum civibus, incolis, populis et magistratibus aut aliis personis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, illorum tenores pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut praesentis motus proprii sola signatura sufficiat, et ubique, tam in iudicio quam extra illud, et tam in Romana Curia quam extra eam, plenam et indubitam fidem faciat, regula contraria non obstante.

§ 8. Utque in valvis basilicae Principis Apostolorum de Urbe et in acie Campi Florae more solito affigatur, et eo detracto, illius exempla, etiam impressa, inibi affixa reliquantur; factaque huiusmodi publicatione, hic in Urbe post quindecim, extra vero eam, post triginta dies, quoscumque perinde arctet et afficiat, acsi eorum unicuique personaliter intimatus fuisset.

§ 9. Sed et quo facilius possit ad singulorum notitiam pervenire, mandamus omnibus et singulis legatis, vicelegatis, praesidentibus et gubernatoribus provinciarum et civitatum quarumcumque dictae nostrae ditionis ecclesiasticae, ut in sua quisque residentia, et in aliis terris et oppidis eis bene visis, curent eundem motum proprium illiusve transumpta in locis consuetis de more publicari.

§ 10. Ac decernimus ipsis transumptis etiam impressis, manu notarii publici subscriptis etc.

Datum Romae apud S. Petrum, nonis aprilis, anno II.

Fiat, motu proprio. F.

Anno a Nativ. D. 1587, indict. 15, die vero 8 mensis maii, Pont. SS. in Christo Patris et D.N.D. Sixti divina providentia Papae V, anno eius tertio, retrospectae

Forma et effectus publicationis huius constitutionis.

Officiales current in eorum locis hanc constitutionem publicari.

Exemplis credatur.

Papae subscr.

Publicatio.

litterae affixae et publicatae fuerunt ad valvas basilicae Principis Apost. de Urbe, et in acie Campi Florae, per nos Ioannem Baptistam Bagni, et Octavium Tagliettum, cursores.

Alex. Parabacus, Mag. Curs.

Dat. die 5 aprilis 1587, pontif. an. II.

LXXXI.

Praefinitio titulorum et diaconiarum pro sanctae Romanae Ecclesiae presbyteris et diaconibus cardinalibus 1.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriae.

Ex antiquissima institutione solent quaedam cathedralis ecclesiae Urbis finitimae assignari cardinalibus episcopis, et aliae Urbis ecclesiae aliis card. presbyteris, aliisque card. diaconis.

Religiosa Sanctorum Pontificum praedecessorum nostrorum providentia institutum olim fuit, iam inde a vetustissimis temporibus et posteris traditum, ut sanctae Romanae Ecclesiae presbyteris, certae in urbe Roma Ecclesiae, tituli appellatae, quasi quaedam cuiusque propriae dioeceses; diaconibus vero, Urbis regiones, ad christianae Religionis propagationem et conservationem, assignarentur. Quae quidem sancta institutio, plurimum saeculorum continuata serie, ac pro temporum varietate susceptis incrementis, ad nostram usque aetatem servata, ita viget, ut praeter sex episcopos cardinales, qui certis cathedralibus ecclesiis Urbi finitimis praesunt, singulis presbyteris et diaconibus cardinalibus propriae in Urbe ecclesiae, tituli videlicet et diaconiae, cum suis clero et populo, ac quasi episcopali iurisditione in spiritualibus et temporalibus regendae et administrandae committantur.

§ 1. Proinde nos, postquam per nostram nuper editam constitutionem crean-

1 Cardinalium numerum, ordinem, statum, officium et qualitates edixit hic idem Pontif. sup. in constit. LXXVI, pag. 808, ubi cetera de Cardinalibus notavi.

dorum cardinalium numerum, computatis sex episcopis praedictis, quatuordecim diaconis, reliquis vero presbyteris cardinalibus, ad septuaginta praescripsimus, nunc quoque, ad Dei honorem, atque ad ipsius sanctae Romanae Ecclesiae decus et ornamentum, ac Romani cleri et populi bonum regimen salubremque directionem, eisdem presbyteris et diaconibus cardinalibus totidem titulis et diaconias, ipsorum amplitudini et dignitati maxime congruentes, duximus assignandos. Ac licet pleraeque ex antiquis ecclesiis in titulos et diaconias concedi solitis, aut a praedecessoribus nostris successu temporum additis, adhuc integrae et illaesae permaneat, tamen quia nonnullae, tum diuturnitate et iniuria temporum, tum diversis quae olim contigerunt eiusdem Urbis direptionibus, incendiis et ruinis, collapsae sunt, nos, antiquae pietatis et religionis Christianae monumenta conservare cupientes, sicuti sacrosanctas basilicas et augustiora templa antiquitate ipsa veneranda, nedum sarta tecta custodiri, sed et ingenti nostro sumptu refici, instaurari et ornari in dies magis curamus, ita etiam primo quidem loco veteres et nobiles ecclesias, praeis temporibus in titulos presbyterorum cardinalium, ut praefertur, institutas, delegimus, easque omnes, quae adhuc extant, volumus omnino in titulos pro modernis et futuris presbyteris cardinalibus retinere. Deinde ex iis, quae recenti memoria in titulos erectae fuerunt, praetermissis quibusdam, propter loci incommoditatem aut alias minus idoneis, ceteras itidem retinere, ac demum, ne titulorum numerus presbyteris cardinalibus desit, exemplo nonnullorum nostrorum praedecessorum, alias partim antiquas, nondum tamen huiusmodi honore decoratas, partim vero recentiores, celebres tamen ecclesias, dignitate praesulum maiorem in modum illustrare,

Pontifex isto ecclesiarum titulos et diaconias pro eis determinat.

Idem poena subit qui merem patri cognitam actor ingrediatur.

Decretum irritans.

Judicium auctoritas procedendi contra praedictos delinquentes eorumque factores, iuxta formam huius constitutionis.

Clausulae derogatoriae.

et in similes titulos erigere et instituere, ac pro numero presbyterorum cardinalium tot titulos addere et supplere; ex diaconiis quoque antiquitus institutis, quatuordecim magis insignes pro totidem diaconis cardinalibus seligere, et congrua distinctione confusionem perpetuo tollere decrevimus, eosdem nimirum titulos et diaconias proprios cuiusque ordinis certos et distinctos assignando, ita ut numquam in posterum, quod hactenus saepe factum est, presbyteris diaconiae, neque diaconis tituli presbyterales, perturbato ordine aut promiscue concedantur. Quod quidem rationi consentaneum videtur, ut, quemadmodum Summus Pontifex, universali Ecclesiae praesidens, et omnium totius orbis ecclesiarum sollicitudinem gerens, specialiter tamen Urbis Romae episcopus existit, et in ea divina dispositione supremam sacerdotalis potestatis cathedram tenet, pari quoque ratione cardinalibus, quos, uti speciales S. R. E. filios, in apostolici muneris functione atque in universae reipublicae christianae administratione praecipuos sibi bique maxime coniunctos habet consiliarios et cooperatores, in eadem urbe Roma, quae olim Beati Petri sede in ea constituta, ipsius et coepostoli eius Pauli doctrina et martyrio consecrata, et caput christiani orbis et religionis effecta est, certa sedes, mansio et locum unicuique proprium assignet; cuius quidem loci concessione, iidem cardinales et sui officii admoneantur, et residentiae, quam assistendo ipsi Romano Pontifici servare debent, et vel ex hoc magis tamquam in unum corpus compacta membra, sacro capiti connexa esse et ab illo dependere clarius dignoscatur.

§ 2. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris eiusdem S. R. E. cardinalibus deliberatione matura, de eorum consilio et assensu, statuimus et ordina-

mus, in posterum perpetuis futuris temporibus, presbyteris cardinalibus has tantum, quae infra descriptae sunt, ecclesias, neque alias, in titulos assignari debere, videlicet, ex antiquis S. Crucis in Hierusalem, Ss. Marcellini et Petri, Ss. Quatuor Coronatorum, Ss. Ioannis et Pauli, S. Anastasiae, S. Sabinae, S. Stephani in Coelio monte, S. Clementis, Ss. Nerei et Achillei, S. Susannae, S. Pudentianae, S. Sixti, S. Petri ad Vincula, S. Martini in Montibus, S. Eusebii, S. Priscae, S. Vitalis, S. Marci, S. Marcelli, S. Laurentii in Lucina, basilicae duodecim Apostolorum, S. Laurentii in Damaso, quae S. R. E. vicecancellario pro tempore existenti perpetuo concessa et assignata est, S. Balbinae, S. Ceciliae et Chrysogoni, S. Praxedis, S. Mariae Transtiberim. Ex posterioribus vero, Ss. Quirici et Iulitae et S. Ioannis ante Portam Latinam, S. Agnetis in Agone, S. Laurentii in Panisperna, S. Thomae in Parione, S. Silvestri in Campo Martio, S. Pancratii, S. Bartholomaei in Insula, S. Mathaei in Merulana, S. Mariae de Aracoeli, S. Mariae in Via, S. Mariae supra Minervam, S. Mariae Angelorum in Thermis, S. Hieronymi Illyricorum; necnon quas supradictis antiquis et posterius institutis addimus, et ex nunc in titulos presbyterorum cardinalium, cum honoribus, insignibus, privilegiis, auctoritatibus et praeminentiis debitis et consuetis, instar aliarum ecclesiarum, quae in similes titulos per nostros praedecessores antiquitus erectae et institutae fuerunt, sine alicuius praepiudicio, perpetuo erigimus et instituimus; ac titulorum nomine et dignitate insignimus et decoramus, S. Honuphrii in Ianiculo, mutato illius statu ex diaconia, quae hactenus fuit, in titulum presbyteralem, Sancti Augustini, Sanctae Mariae de Populo, Sancti Alexii in Aventino, S. Blasii de Annulo, S. Mariae de Pace, S. Salvatoris de Lauro, San-

ris cardinalibus ordinat, et eis assignat.

Titulosque hic descriptos pro quinquaginta presbyteris

cti Petri in Monte Aureo, Sanctissimae Trinitatis in Monte Pincio, S. Mariae Transpontinae.

§ 3. Ex diaconiis vero antiquis statuimus retinendas esse tantummodo quatuordecim infrascriptas, videlicet Sanctae Mariae in Aquiro, S. Mariae in Cosmedin, Sanctorum Cosmae et Damiani, S. Mariae Novae, S. Hadriani, S. Mariae in Via Lata, S. Mariae in Porticu, S. Angeli in Foro Piscario, Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, S. Mariae in Dominica, S. Eustachii, S. Viti in Macello, S. Agathae ac S. Georgii ad Velabrum ecclesias, quae insigniores existunt et praescriptum a nobis diaconorum cardinalium numerum exaequant.

Diaconias quoque hic enarratas pro sex diaconis cardinalibus ordinat et eis assignat;

§ 4. Ita ut, computatis ecclesiis cathedralibus, videlicet Ostiensi et Veliterna invicem unitis, Portuensi et S. Rufinae itidem unitis, Albanensi, Sabinensi, Tusculana et Praenestina, quibus sex episcopi cardinales praesunt, et titulis presbyterorum superius designatis, numerum septuaginta ecclesiarum constituent.

Episcopatus pro sex episcopis cardinalibus delegati;

§ 5. Et alter praeterea titulus supra numerum additus sit, ut si quando contingat diaconum vel episcopum cardinalem vicecancellarium esse, et ideo eundem dictae ecclesiae S. Laurentii in Damaso, quae vicecancellario pro tempore existenti per litteras felicitis recordationis Clementis Papae VII praedecessoris nostri, perpetuo, ut praefertur, concessa et assignata fuit, praesesse, alicui presbytero cardinali proprius titulus non desit.

Alium tit. pro vicecancell. statuit;

§ 6. Omnes vero illas ecclesias, quae per praesentem nostram constitutionem presbyteris cardinalibus in titulos assignatae sunt, nunc vero a diaconis cardinalibus, etiam forsitan ex dispensatione apostolica, pro diaconia obtinentur; itidem omnes et quascumque ex quatuordecim superius enumeratis diaconiis, quae presbyteris cardinalibus in titulos forsitan, e-

Ecclesiar, quae aliter et etiam alias ac supra expressas a cardinalibus obtinentur, ex nunc vacare decessit.

tiam ex simili dispensatione, concessae alias fuerunt, et ab iis obtinentur; demum omnes et quascumque ecclesias superius non expressas, ipsis presbyteris aut diaconis cardinalibus in titulos aut diaconias commissas et assignatas ac per ipsos obtentas, volumus et decernimus per praesentes ex nunc eo ipso vacare, et quascumque illarum assignationes, concessionem, necnon dispensationes, desuper, etiam motu proprio et consistorialiter ac de simili fratrum consilio expeditas, quae a praedecessoribus nostris, quaeque a nobismetipsis emanarunt, litterasque apostolicas desuper confectas processusque habitos per easdem et inde secuta quaecumque cassamus, irritamus et annullamus, irritaque et nulla ac nullius roboris vel momenti esse nuncianus, mox assignaturi eisdem cardinalibus, ex quorum personis ecclesiae in titulos aut diaconias per eos hactenus obtentae, vigore huius nostri decreti vacant, et eorum cuilibet alios titulos aut diaconias ex supradicto numero, proprio cuiusque ordini congruentes.

§ 7. In aliis vero, praeterquam supra nominatis ecclesiis, etiam si earum aliqua in titulos presbyterorum aut denominationes diaconorum cardinalium concedi solitae sunt, et cardinales iis praefici consueverunt (quarum singularum situationes et invocationes praesentibus haberi volumus pro expressis), nomina, insignia, denominationes et statum huiusmodi titulorum aut diaconiarum perpetuo supprimimus et extinguimus; ac districte etiam interdiciamus ne de cetero umquam, perpetuis futuris temporibus, alia quam ex suprascripto numero ecclesia in titulum aut denominationem cardinalatus cuiquam presbytero aut diacono cardinali concedatur aut assignetur; neque aliis quam supranominatis titulis aut diaconiis presbyteri vel diaconi cardinales praeficiantur; neve umquam aliqua

Ecclesiasque praedictas tantum et non aliam titulum et diaconiam cardinalium, modo et forma praedictis, in futurum assignari praecipit;

ex supradictis diaconiis, presbytero, neque contra, ullus ex dictis titulis diacono cardinali quomodolibet concedatur vel assignetur, neque cum iis aut eorum aliquo, ex quavis causa, desuper dispensetur.

§ 8. Sed et decreta alias in consistorio super hoc edita innovantes et ampliantes, pari ratione, etiam perpetuo, prohibemus ne in posterum alicui presbytero aut diacono cardinali, qui alterum titulum aut diaconiam quomodolibet assecutus fuerit, quive ex ordine diaconorum ad ordinem presbyterorum vel ad episcopalem dignitatem transierit, aut ex ordine presbyteratus in episcopum pariter promotus fuerit, licentia et facultas retinendi priorem ecclesiam sui tituli vel diaconiae in administrationem aut in titulum, neve canonicatum et praebendam, dignitatum, officiorum aut beneficiorum dimissi tituli vel diaconiae collatio, neque palatii, domus, vineae, hortorum aut fructuum, reddituum et proventuum aut iurium quorumcumque ad huiusmodi titulos seu diaconias pertinentium, ad tempus seu ad vitam, retentio aut ulla alia reservatio, quovis praetextu, occasione vel causa, etiam melioramentorum et sumptuum in illarum reparationem, necessitatem sive utilitatem factorum, concedantur; sed volumus ut ipsi tituli et diaconiae, cum illis annexis, iuribusque et pertinentiis suis universis, libere dimittantur.

§ 9. Insuper praecipimus et perpetuo ordinamus ut de cetero in quibuscumque litteris apostolicis, in quibus cardinalium subscriptio manu propria facienda erit, iidem cardinales, etiam tituli seu diaconiae vel episcopatus sui cardinalatus nomine expresso, se subscribant.

§ 10. Decernentes per huiusmodi erectionem et institutionem decem praedictas per nos in titulos erectas ecclesias

tantummodo, novis privilegiis et dignitate auctas, decoratas et insignitas, nihil autem omnino praeiudicii cuiquam illarum, nihil alieni iuris detractum aut immutatum censi posse aut debere; sicque per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et cardinales praedictos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, et in quavis causa et instantia iudicari et defini debere; necnon irritum et inane si secus super praemissis eorumque aliquo a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 11. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac ecclesiarum supradictarum et aliarum quarumcumque, necnon Ordinum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis ac quibusvis personis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, specialiter et expresse derogamus; ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 12. Sic igitur ipsi cardinales, quibus huiusmodi ecclesiarum regimen, cura et administratio pro tempore commissa erunt, eas in spiritualibus et temporalibus sollicite, fideliter et prudenter regant et gubernent, ac iuxta constitutionem piae memoriae Leonis Papae decimi, praedecessoris nostri, in concilio Lateranensi novissime celebrato, editam, frequenter visitent, circa cultum divinum invigilent, mores ac vitam cleri et populi eis subiecti diligenter explorent, eosque ad recte et honeste vivendum paterno moneant affectu; honorum ac temporalium reddituum curam gerant, sic ad Dei gloriam et fidelis populi aedificationem, pia et

Classulae de-rogatoriae.

Cardinalium munera circa sibi creditarum ecclesiarum regimen et administrationem.

magnifica structura et fabrica suas quique ecclesias instaurare studeant et exornare; et tam in vita quam in mortis articulo, pro divini cultus augmento et salute animarum suarum, ac ad congrue sustentandum aliquem presbyterum, qui inibi in divinis deserviat, sive alias erga ipsas ecclesias, si reparatione indigeant vel alia subventionem, de bonis sibi a Deo collatis, prout cuique pro modo facultatum conscientia dictaverit, munificos se exhibeant et liberales, ut earundem ecclesiarum decora et ornamenta tantorum praesulum respondeant dignitati, ac ipsae ecclesiae tam sublimibus personis gaudeant se commissas, et eorum amplitudine illustratas; iidemque cardinales exinde ipsius S. R. E., cuius nobilissima membra sunt, maiestatem, sua pietate, sollicitudine et prudentia in dies magis extollant, et reverentiam omnium gentium erga illam exemplis honorum operum insigniter augeant, ac denique, praeter aeternae retributionis praemia, digna quo quelaudum praeconia, a nobis et Apostolica Sede valeant promereri.

§ 13. Mandamus vero ut praesentes litterae in quinterno Cancellariae Apostolicae de more describantur.

§ 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statutorum, ordinationum, erectionis, institutionis, insignitionis, decorationis, voluntatum, decretorum, cassationis, irritationis, annulationis, nunciationis, suppressionis, extinctionis, interdicti, innovationis, ampliationis, prohibitionis, praecepti, derogationis et mandati infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo

quingentesimo octuagesimo septimo, idibus aprilis, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 13 aprilis 1587, pontif. anno II.

LXXXII.

Confirmantur constitutiones collegii Borromeorum Papiensis 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Romanum decet Pontificem ea, quae pro collegiorum quorumlibet ad publicam christifidelium amore scientiae flagrantium utilitatem institutorum provido regimine feliciter facta et ordinata esse dicuntur, quo facilius ab iis, ad quos spectat, promptiorque obedientia recipiantur et firmiter observentur, ac illibata persistent, apostolici muniminis praesidio roborare.

§ 1. Sane, sicut dilectus filius Federicus ex comitibus de Borromeis, clericus Mediolanensis, cubicularius secretus et familiaris ac continuus commensalis noster, modernus collegii Borromei nuncupati in civitate Papiensi erecti administrator, nobis nuper exponi fecit alias bonae memoriae Carolus tituli Sanctae Praxedis presbyter cardinalis Borromeus nuncupatus, volens rem litterariam, cuius ab ineunte aetate studiosissimus fuit, multis beneficiis ornare atque augere, ac ut pauperes adolescentes litterarum studiis dediti, etiam vitae morumque exemplo in academiis publicis aliorum studentium animos, non solum ad litterarum studia, verum etiam ad recte christianaeque vivendum excitare possent, in civitate Papiensi, ad quam maximus studiosorum hominum concursus esse solet, et in qua ipse Carolus cardinalis iuris civilis scientiae operam dedit, collegium Borromeum nuncupatum,

1 Ex Regest. in Secret. Breviam.

Licentia retinendi ecclesiam prioris tituli vel diaconiae cardinalibus concedi prohibet.

Cardinalesque in subscribendo litteris apostolicis nomen tituli aut diaconiae aut episcopatus sui exprimere debent.

Decretum irritans.

Proemium

Sanctus Carolus Borromeus huiusmodi collegium originis, reservata sibi facultate statuta condidit.

Ius in describendi hanc constitutionem in quinterno Cancellariae Apostolicae.

Sanctio poenalis.

tam in antiquis Borromeorum quam aliis aedibus, earumque situ, de licentia Sedis Apostolicae construxit, illudque de eiusdem Sedis auctoritate, iuxta ordinationem ab ipso Carolo cardinale vel de eius voluntate praescribendam, erexit atque instituit, reservata tamen sibi facultate condendi statuta et ordinationes proprius collegii regimine, ac illius honorum administratione.

§ 2. Ac voluit quod si ipse, aliqua de causa praepeditus, dictas constitutiones edere non posset, tum constitutiones et ordinationes per quondam Ioannem Baptistam Castellium, et Thomam Odescalcum, ac dilectum filium Ludovicum Moneta, presbyterum Mediolanensem, subscriptas, in lucem proferendi, ab ipsius collegii administratore, rectore, collegialibus, singularibus dicti collegii personis omnino servarentur, ac alias prout in huiusmodi fundatione et aliis scripturis plenius dicitur contineri.

§ 3. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dictis constitutionibus minime extensis et subscriptis, Ioannes Baptista, et Thomas praedicti, ipso Carolo cardinale adhuc tunc in humanis agente, decesserint, ac deinde idem Carolus cardinalis etiam ab hac luce migraverit, solusque Ludovicus praedictus, ut praefertur, unus ex tribus per praedictum Carolum cardinalem nominatis, adhuc vivens remanserit, qui post dicti cardinalis obitum constitutiones et ordinationes pro eiusdem collegii recta administrandi gubernandique ratione, iuxta dicti Caroli cardinalis mentem et voluntatem, eidem Ludovico cognitam, edidit, extensasque et manu propria subscriptas publicavit.

§ 4. Cupiatque dictus Federicus constitutiones et ordinationes per eundem Ludovicum sic, ut praefertur, editas et subscriptas, pro illarum subsistentia firmiori, ac ut inviolabiliter ab ipsius col-

legii administratore, rectore, collegialibus et aliis ad quos pro tempore quomodolibet spectabit, observentur, nostro et Apostolicae Sedis munimine roborari, pro parte dicti Federici nobis fuit humiliter supplicatum quatenus dictas constitutiones et ordinationes confirmare et approbare aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

§ 5. Nos igitur, qui ipsius collegii ab eodem Carolo cardinale, cuius memoria, ut pie creditur, in benedictione est, praecipua sua pietate et charitate, quemadmodum insignis laudibus et imitatione digna fuit, erecti et instituti profectum felixque regimen et augmentum sinceris exoptamus affectibus, ac constitutionum et ordinationum praedictarum tenores, de quibus per dilectum filium nostrum Scipionem tituli Sancti Simeonis presbyterum cardinalem Lancellottum nuncupatum, cui illarum revisionem demandavimus, nobis facta relatione, ad plenum informati sumus, ac certam scientiam habemus, praesentibus, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, ipsorumque constitutionum et ordinationum singula capitula eisdem praesentibus inserta fuissent, pro expressis et insertis habentes, ipsumque Federicum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, constitutiones et ordinationes praedictas per Ludovicum editas et subscriptas, et etiam per Scipionem cardinalem praedictum recognitas ac etiam subscriptas, omniaque et singula in eis contenta, pro optimo ipsius collegii

Eandem confirmat Pontifex;

illiusque collegialium ac rerum et bonorum regimine et administratione, apostolica auctoritate, tenore praesentium, ex certa nostra scientia, perpetuo confirmamus et approbamus, ac illis perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adicimus.

§ 6. Omnesque et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui intervenerint in eisdem, omnino supplemus.

§ 7. Ipsiusque collegii administratorem, rectorem et collegiales aliasque dicti collegii personas nunc et pro tempore existentes ad earumdem constitutionum et ordinationum observationem teneri et obligatos existere, ac ob illarum non observationem poenas in eisdem constitutionibus et ordinationibus contentas incurere volumus.

§ 8. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus et declaramus.

§ 9. Et nihilominus venerabilibus fratribus nostris archiepiscopo Mediolanensi, ac Papiensi et Laudensi episcopis per praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, constitutiones et ordinationes praedictas ab eiusdem Collegii administratore, rectore, collegialibus et aliis illius personis nunc et pro tempore existentibus, etiam sub censuris et poenis, tam ecclesiasticis quam pecuniariis, eorum et cuiuslibet ipsorum arbitrio moderandis et applicandis, reclamazione, recursu aut exceptione quibuscumque cessantibus, inviolabiliter ob-

servari faciant; contradictores quoslibet et rebelles ac eiusdem constitutionibus et ordinationibus non parentes per eandem censuras et poenas, appellatione postposita, compescendo, ipsasque censuras et poenas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 10. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii PP. VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo ultra tres distas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur; aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac dicti collegii, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, iudicatis, exemptionibus, conservatoriis et aliis litteris apostolicis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis: irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie ac alias quomodolibet in contrarium praemissorum concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur et insererentur praesentibus, pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si administratori, rectori, collegialibus et personis praedictis vel quibusvis aliis eorum communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes ple-

Contraria tollit.

Quae nisi i-
ped eorum, ve-
lunt ut obser-
varentur con-
stitutiones con-
stitutae a per-
sonis hic desi-
gnatis.

Ceteris praesentibus, sub
Ludovico Me-
neta illas edi-
dit.

Federicus Bor-
romeus eadem
auctoritate apo-
stolica firmavit.

Singulos de-
fectus supplet;

Ad eorum ob-
servationem om-
nes teneri de-
clarat;

Sic a iudici-
bus definiri
mandat;

Executores
praesentium de-
putat;

nam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxiv aprilis MDLXXXVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 24 aprilis 1587, pontif. an. II.

LXXXIII.

*Contra non restituentes aut reve-
lantes scripturas ad Reverendam Camera-
Apostolicam quomodolibet spectantes, a
commissario eiusdem Camerae coer-
cendas* 1.

Sixtus Papa V, motu proprio, etc.

Causa huius
constitutionis.

Non sine maxima animi molestia accepimus a quamp pluribus annis citra, plures libros Camerae nostrae Apostolicae et illius ministrorum, ac diversas scripturas instrumentaque publica et privata, ad eandem Cameraam spectantia, ab aliquibus personis, tam ex archivio dictae Camerae, quam ex officiis notariorum illius et aliis locis clam subrepta et occultata fuisse, ac etiam alias diversimode amissa seu deperdita, ad variarum personarum manus devenisse, et per easdem personas temere et indebite detineri, in animarum suarum periculum, dictaeque Camerae et diversarum personarum interesse habentium damnum ac iacturam non modicam.

Scripturas
Cam. Apost. de-
tinentes et in-
tra sex dies non
restituentes seu
scientes et non
revelantes, poe-
nas hic descri-
ptas incurrunt.

§ 1. Motu igitur simili et ex certa nostra scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulas personas, tam ecclesiasticas quam saeculares, et cuiuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, etiam quavis amplissima dignitate fungentes, quae aliquos libros vel scripturas seu instrumenta quaecumque, publica vel privata, ad praefatam

1 Similem edidit const. Sixt. V. de qua et de officio commissarii vide hic supr. in constitut. LXVII, Ad excelsum, pag. 776.

Cameraam quomodolibet spectantia et pertinentia, undecumque subripuerint, vel ab aliis subrepta seu deperdita vel alias quomodolibet ad manus suas habuerint, et penes se detinuerint vel detineant de praesenti, aut illorum detentores sciverint vel sciant, in Domino monemus, eis-que nihilominus in virtute sanctae obedientiae ac sub excommunicationis maioris latae sententiae poena, a qua non nisi a nobis vel successoribus nostris Romanis Pontificibus praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi possint, privationisque omnium et singulorum officiorum et beneficiorum suorum, si quae obtinent, inhabilitatisque ad illa et alia in posterum obtinenda, iniungimus et mandamus ut, intra sex dierum proxime futurorum terminum, quorum duos pro primo, duos pro secundo et reliquos duos dies pro tertio et peremptorio termino assignamus, libros, scripturas et instrumenta praefata, qui illos et illa habent, dilecto filio Ioffredo Lomellino notario et familiari nostro ac dictae Camerae generali commissario, cui, sui officii ratione, huiusmodi scripturarum cura, et pro illis procedendi facultas, per alias nostras litteras praecipue demandata est, restituant. Alii vero scientes penes quos illa fuerint vel sint, eidem revelent et significant cum effectu. Hos enim qui libros, qui scripturas seu instrumenta praefata retinuerint aut occultaverint, seu illa retinentes non revelaverint, dicto termino elapso, ipso facto, et absque aliqua citatione et declaratione, poenas praefatas incurrisse, et ad illarum executionem deveniri posse et debere decernimus et declaramus, ac volumus et mandamus.

§ 2. Mandantes propterea eidem Ioffredo commissario ut, elapso dictorum sex dierum termino, contra habentes seu detinentes libros, scripturas et instrumenta huiusmodi, ac illa et illas in dicto ter-

Commissarius
Cam. Ap. post
sex dies, con-
tra praedictos
tamquam con-
tra fures pro-
cedat.

mino non restituentes, vel ubi seu penes quem seu quos illa sint scientes et non revelantes, tamquam contra fures, etiam iuxta eius ordinarias facultates, etiam ex officio et per inquisitionem, ad illorum carcerationem et examina, pro reperienda veritate, ac prout iuris fuerit, ad eorum condemnationem, illiusque et praefatarum poenarum executionem, etiam omnibus aliis iuris et facti viis et remediis, opportune procedat.

Forma publi-
candi hanc bul-
lam et aliam Pii
V hinc confirma-
tam.

§ 3. Ut autem haec omnibus innotescant, tam praesentes quarum solam signaturam sufficere volumus, quam motum proprium facultatum, quas pia memoriae Pius Papa V, praedecessor noster, olim, pro recuperatione scripturarum Camerae et Sedis Apostolicae, bonae memoriae Carolo de Grassis episcopo Montisflascensis, et quondam Honuphrio Camaiano, dictae Camerae praesidenti, dum in humanis agerent, sub data videlicet xiv kalendarum septembris, pontificatus sui anno tertio, concesserat, de quarum publicatione non constat, quasque facultates nos nuper in personam dicti Ioffredi commissarii per easdem nostras innovavimus, in valvis basilicae S. Petri de Urbe et Camerae Apostolicae, necnon Cancellariae nostrae Apostolicae, et in acie Campi Florae, per unum ex nostris cursoribus publicari, earumque exempla, etiam impressa, de more affigi mandamus; publicationemque huiusmodi eos, quos praemissa concernunt, afficere, perinde ac si unicuique eorum personaliter intimatae fuissent, decernimus, cum eorum, quae tam publice notificantur, nulli valeat probabilem ignorantiam allegare.

Fides tran-
sumptorum.

§ 4. Ac etiam volumus et mandamus quod praesentium exempla, etiam, ut praemittitur, impressa, manuque dicti Ioffredi commissarii subscripta, et eius sigillo sigillata, eandem ubique locorum fidem faciant, quam praesentes facerent,

Bull. Rom. Vol. VIII.

106

si in medium exhibitae essent vel ostensae. Et nihilominus etiam mandamus litteras apostolicas, sive sub plumbis sive in forma brevis, quodcumque expediri posse.

Placet, motu proprio, F.

Registrata in Cam. Apost. lib. I signaturarum S. D. N., fol. 178, penes me infrascriptum dictae Camerae notarium et custodem.

Papae subscr.

Registratio in
Camera.

Tydeus de Marchis.

Die xxvii aprilis MDLXXXVII suprascripta motus proprii cedula affixa et publicata fuit, una cum alia superius narrata alterius motus proprii cedula, in locis suprascriptis, ut moris est, per me Io. Andream Panizzam, Sanctissimi D. N. Papae cursorem.

Alex. Parabiacus, Mag. Curs.

Pub. die 27 aprilis 1587, pontif. anno II.

LXXXIV.

Erectio typographiae Vaticanae 1.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Eam semper ex omnibus immenso muneri, quod substinemus, incumbentibus curis, potissimam ob oculos habendam, ac ibi solentius invigilandum et praecipue urgendum esse duximus, ubi, vel ad haereticorum execrabiles errores detegendos et conculcandos, vel ad religionem latius propagandam locum opportunum patefieri posse agnoscerimus. Considerantes etenim ex illa parte, illos paulatim suis erroribus serpentes, sensusque et veritatem sacrarum scripturarum insanis eorum fictionibus pervertentes, et pro illorum arbitrio contra eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater Ecclesia, contorquentes, librosque etiam, prout impiarum mentium furor illis suasit, imprimentes, pristinam veritatem novis eorum menda-

Proemium ab
utilitate ac ne-
cessitate ori-
gendi huius-
modi bibliothecae
ductum.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.